

T.C.
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUHASEBE EĞİTİMİNE Z KUŞAĞININ BAKIŞ AÇISI VE BEKLENTİSİ ÜZERİNE
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİNDE BİR ARAŞTIRMA

Fatma DELİCE

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin EZİN

Adıyaman-2022

**ADİYAMAN UNIVERSITY
GRADUATE EDUCATION INSTITUTE
DEPARTMENT OF BUSINESS ADMINISTRATION,
ACCOUNTING AND FINANCE PROGRAM
MASTER'S THESIS**

**A RESEARCH AT ADİYAMAN UNIVERSITY ON THE PERSPECTIVE AND
EXPECTATION OF THE Z-GENERATION IN ACCOUNTING EDUCATION**

Fatma DELİCE

**Advisor
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin EZİN**

Adiyaman-2022

BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum

“Muhasebe Eğitime Z Kuşağının Bakış Açısı ve Beklentisi Üzerine Adıyaman Üniversitesi’nde Bir Araştırma” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih
Fatma DELİCE
İmza

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

MUHASEBE EĞİTİMİNE Z KUŞAĞININ BAKIŞ AÇISI VE BEKLENTİSİ ÜZERİNE ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİNDE BİR ARAŞTIRMA

Fatma DELİCE

Adıyaman Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

İşletme Anabilim Dalı,

Muhasebe ve Finansman Programı

2022

Muhasebe alanına genel olarak bakıldığı zaman, hem kamu ve özel işletmeler de hem de serbest meslek erbabı olarak istihdam alanı bulunan geniş bir yelpazeye sahiptir. Ülkemizde de bu alanlarda çalışabilecek bireylere bilgi ve yetenek kazandırılması amacı ile lise, ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim olanakları bulunmaktadır. Muhasebe eğitimi temelinde hem teorik hem de uygulama içerikli dersleri içermesinin yanında analiz ve yorum yapabilme yeteneğini de öğrenciye kazandırmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın amacı kuşakların tanınması, Z kuşağı öğrencilerinin muhasebe eğitimine bakış açısını ve muhasebe eğitiminden beklentilerinin analiz edilerek çıkan bulgular doğrultusunda önerilerde bulunarak eğitimde verimliliğinin artırılmasına katkıda bulunmaktadır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan anket formu Adıyaman Üniversitesi ve Adıyaman Meslek Yüksek Okullarında eğitimine devam eden veya mezun olmuş öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Uygulamalar sonucunda elde edilen veriler istatistiksel paket programı yardımı ile analiz edilmiştir. Analizler katılımcıların demografik değişkenleri doğrultusunda t-testi ve Anova testleri yapılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda katılımcıların muhasebe eğitimine bakış açısı genellikle olumlu olduğu görülmektedir. Katılımcıların muhasebe eğitiminden beklentileri ise analitik düşünme, düşüncesele yeteneklerin zenginleştirilmesi ve bilişsel düşünme kabiliyetini artırması olduğu görülmektedir.

Anahtar kavramlar: Muhasebe, Muhasebe Eğitimi, Z Kuşağı

ABSTRACT
MASTER'S THESIS
A RESEARCH AT ADIYAMAN UNIVERSITY ON THE PERSPECTIVE AND
EXPECTATION OF THE Z-GENERATION IN ACCOUNTING EDUCATION

Fatma Delice
Adiyaman University
Graduate Education Institute
Department of Business Administration,
Accounting and Finance Program
2022

When the accounting field is considered in general, it has a wide range of employment areas both in public and private enterprises and as a self-employed person. In our country, there are high school, associate degree, undergraduate and graduate education opportunities in order to gain knowledge and skills to individuals who can work in these fields. In addition to including both theoretical and practical courses on the basis of accounting education, it also aims to provide the student with the ability to make analysis and interpretation. The aim of the research is to contribute to the recognition of generations, to increase the productivity in education by analyzing the perspective of Z generation students on accounting education and their expectations from accounting education and making suggestions in line with the findings. The questionnaire form prepared for this purpose was applied to the students who continue or graduate from Adiyaman University and Adiyaman Vocational Schools. The data obtained as a result of the applications were analyzed with the help of statistical package program. The analyzes were carried out in line with the demographic variables of the participants, t-test and Anova tests. As a result of the evaluations, it is seen that the participants' perspective on accounting education is generally positive. It is seen that the expectations of the participants from accounting education are analytical thinking, enrichment of intellectual abilities and increasing cognitive thinking ability.

Keywords: Accounting, Accounting Education, Z Generation

ÖNSÖZ

Günümüzde küreselleşme olgusu ile birlikte yaşanan yenilikler ve teknolojik gelişimler öğrencilerin muhasebe eğitime bakış açısını ve muhasebe eğitiminden beklentilerini etkilemektedir. Bu çalışmanın konusu günümüzde yükseköğretime geçen Z kuşağı öğrencilerinin muhasebe eğitimine bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentilerinden oluşmaktadır.

Tez çalışmamın her aşamasında bana destek olan, tezimin en ince ayrıntısına kadar inceleyen, eleştiren ve düzeltmelerde bulunan çok değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Yasemin EZİN'e ayırdığı kıymetli zamanlar için teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca hem eğitim döneminde hem tez çalışmamda bana gösterdiği manevi destekten ötürü değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Ramazan ASLAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmamın her aşamasında yanımda olan ve maddi manevi her türlü desteklerinden ötürü sevgili eşim Mehmet DELİCE'e ve her daim arkamda olduklarını bildiğim aileme teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca kıymetli vakitlerini ayırıp anketlerimi dolduran bütün katılımcılara teşekkür ederim.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI

Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin potansiyel meslek mensubu olma yolunda gerekli bilgi ve beceriyi edinme sürecinin temelleri muhasebe dersi ile atılmaktadır (Akpınar ve Yıldız, 2018: 92). Muhasebe eğitimi temelinde hem teorik hem de uygulama içerikli dersleri içermesinin yanında analiz ve yorum yapabilme yeteneğini de öğrenciye kazandırmayı amaçlamaktadır. Eğitim sisteminde yer alan ve kişilik ve yetenek özelliklerine göre literatürde araştırmalar yapılan Z kuşağı bireylerinin özellikle muhasebe eğitim dönemlerindeki beklentileri işletmelerin talepleri doğrultusunda şekillenmektedir.

Yapılan bu çalışmada, muhasebe eğitiminin verimliliğini ve kalitesini artırmak amacıyla muhasebe eğitimi alan öğrenciler arasında bulunan Z kuşağı öğrencilerin muhasebe eğitime bakış açısı ve beklentileri üzerinde durulmuştur. Araştırmanın önemi Adıyaman Üniversitesinde eğitim gören Z kuşağı öğrencilerinin tanınması, verilen muhasebe eğitiminin verimliliğini ve muhasebe eğitiminin kalitesini arttırmaktır. Literatür taramasında Z kuşağı ve muhasebe eğitimi üzerine yeterli araştırmanın yapılmadığı görülmüştür.

Bu çalışma bundan sonra ki Z kuşağının muhasebe eğitime bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentileri alanında yapılacak çalışmalara kaynak olarak fayda ve katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE TARİHÇESİ

1.1.MUHASEBE TANIMI, TÜRLERİ VE ÖNEMİ.....	3
1.1.1. Muhasebenin Tanımı	3
1.1.2. Muhasebenin Türleri	3
1.1.3. Muhasebenin Amacı ve Önemi	4
1.2. MUHASEBE TARİHİ.....	5
1.2.1. Türkiye’de Muhasebe Tarihi	6
1.2.2. Fransız Etkisindeki Dönemi (1850-1925)	7
1.2.3. Alman Etkisindeki Dönem (1926-1960).....	8
1.2.4. Avrupa Birliği Etkisindeki Dönem (1961-2000)	8
1.2.5. Karma Etkisindeki Dönem (2000 ve sonrası)	8
1.3. MUHASEBE EĞİTİMİNİN ÖNEMİ, AMACI VE GELİŞİMİ	9
1.3.1. Muhasebe Eğitiminin Önemi ve Amacı.....	9
1.3.2. Muhasebe Eğitiminin Tarihsel Gelişimi.....	10
1.3.3. Muhasebe Eğitiminde Uluslararası Standartlar	11
1.3.4. Türkiye’de Muhasebe Eğitimi Yapısı.....	13

1.3.4.1. Orta Öğretim Düzeyinde Muhasebe Eğitimi	13
1.3.4.2. Ön Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi	14
1.3.4.3. Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi.....	15
1.3.4.4. Lisansüstü Düzeyde Muhasebe Eğitimi.....	16
1.4. LİTERATÜR TARAMASI.....	16
1.4.1. Muhasebe Eğitimi ile İlgili Literatür Taraması	16

İKİNCİ BÖLÜM

KUŞAK KAVRAMI, SINIFLANDIRMASI VE Z KUŞAĞINDA MUHASEBE EĞİTİMİ

2.1. KUŞAK KAVRAMI VE KUŞAKLARIN SINIFLANDIRILMASI.....	21
2.1.1. KUŞAK KAVRAMI.....	21
2.1.2. KUŞAKLARIN SINIFLANDIRILMASI.....	22
2.1.2.1. Sessiz Kuşak (1925-1945).....	24
2.1.2.2. Bebek Patlaması (Baby Boomers) 1946- 1964	26
2.1.2.3. X Kuşağı (1965-1980)	27
2.1.2.4. Y Kuşağı (1981-1994)	28
2.1.2.5. Z Kuşağı (1995-2012)	29
2.1.2.6. Alfa Kuşağı (2013-2030).....	31
2.2. Z KUŞAĞI EĞİTİMİ VE MUHASEBE EĞİTİMİ	31
2.2.1. Z Kuşağı Eğitimi.....	31
2.2.2. Z Kuşağı ve Muhasebe Eğitimi	32
2.2.3. Muhasebe Eğitiminin Z Kuşağı Öğrencilerine Sağlayacağı Özellikler ve Yetenekler	33
2.4. LİTERATÜR TARAMASI.....	36
2.4.1. Z Kuşağı İle İlgili Eğitim Alanında Yapılan Literatür Taraması	37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MUHASEBE EĞİTİMİNE Z KUŞAĞININ BAKIŞ AÇISI VE BEKLENTİSİ ÜZERİNE ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİNDE BİR ARAŞTIRMA

3.1 ARAŞTIRMA HAKKINDA	42
3.1.1.Araştırmanın Amacı Ve Önemi	42
3.1.2. Araştırmanın Kapsamı Ve Sınırları	42
3.1.3. Araştırmada Yöntemi	43
3.2. ARAŞTIRMA BULGULARI VE ANALİZLERİ	45
3.2.1. Demografik Bulgular	46
3.2.2. Katılımcıların Muhasebe Eğitime Bakış Açılı ile İlgili Cevapların Değerlendirilmesi	48
3.2.3. Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri İle İlgili Cevapların Değerlendirilmesi	50
3.2.4. Hipotez Testlerinde T-Testleri	53
3.2.4.1. Cinsiyete Göre T Testi	53
3.2.5. Hipotez Testlerinde Tek Yönlü Anova ile Karşılaştırması.....	54
3.2.5.1. Katılımcıların Kuşaklara Sınıflandırmasına Göre Anova Testi.....	54
3.2.5.2. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Anova Testi	56
3.2.5.3. Katılımcıların Almış Oldukları Ders Sayısına Göre Anova Testi	58
3.2.6. Araştırma Analiz Sonuçlarının ve Hipotezlerinin Değerlendirilmesi	60
SONUÇ	63
TARTIŞMA VE ÖNERİLER	64
KAYNAKÇA	66
ÖZGEÇMİŞ	85
EKLER.....	86

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD:	: Amerika birleşik devletleri
Akt:	: Aktaran
ANOVA:	: SPSS istatistik programında bir analiz yöntemi
ARGE	: Araştırma Ve Geliştirme
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
IAESB	: Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu
IES	: Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları
IFAC	: Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu
İİBF	: İktisadi İdari Bilimler Fakültesi
LISREL	: Yazılım Programı
MÖDAV	: Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim Ve Danışma Vakfı
MUFAD	: Muhasebe Ve Finans Öğretim Üyeleri Bilim Ve Araştırma Derneği
MUFTAV	: Oktay Güvemli Muhasebe ve Finans Tarihi Vakfı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel Ve Teknolojik Araştırma Kurulu
TÜRMOB	: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odalar Birliği
TYS	:Ters Yüz Edilmiş Sınıf Yöntemi
KT	: Karelerin Toplaması
KO	: Karelerin Ortalaması

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları (IES)	13
Tablo 2: İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültelerinde Ve İşletme Ve Uygulamalı Bilimler Fakültesinde Yer Alan Bölümler	15
Tablo 3: Yazarlara Göre Farklı Kuşak Sınıflandırması.....	23
Tablo 4: Kuşakların Günümüzdeki Mevcut Yaş Aralıkları	24
Tablo 5: Sessiz Kuşak Dönemi Olayları	25
Tablo 6: Z Kuşağı Özellikleri.....	30
Tablo 7: Anket Çalışmasının Boyutları Ve Cronbach's Alpha Değerleri Dağılımı	43
Tablo 8: Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları	46
Tablo 9: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	46
Tablo 10: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı.....	47
Tablo 11: Almış Oldukları Muhasebe Ders Sayısı Dağılımı	47
Tablo 12: Katılımcıların Ortalama Aldıkları Ders Sayısına Göre Dağılımı.....	48
Tablo 13: Katılımcıların Muhasebe Eğitimine Bakış Açıları İle İlgili Cevapların Değerlendirilmesi	49
Tablo 14: Muhasebe Eğitiminden Beklentileri İle İlgili Cevapların Değerlendirilmesi	51
Tablo 15: Cinsiyete Göre Muhasebe Eğitime Bakış Açısı Ve Muhasebe Eğitiminden Beklentilerinin Bağımsız “T” Testiyle Karşılaştırılması.....	54
Tablo 16: Kuşak Sınıflandırmasına Göre Muhasebe Eğitimine Bakış Açısı ve Muhasebe Eğitiminden Beklentisi için Anova Testi	55
Tablo 17: Katılımcıların Kuşak Sınıflarına Göre Arasında Anlamlılık Derecesi	55
Tablo 18: Eğitim Durumuna Göre Muhasebe Eğitimine Bakış Açısı Ve Muhasebe Eğitiminden Beklentisi için Anova Testi	56
Tablo 19: Eğitim Durumlarının Hangileri Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Anova Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları	57
Tablo 20: Eğitim Durumuna Göre Veri Ortalaması	58
Tablo 21: Alınan Ders Sayısına Göre Muhasebe Eğitimine Bakış Açısı Ve Muhasebe Eğitiminden Beklentisi için Anova Testi	58
Tablo 22: Almış Oldukları Ders Grupları Arasındaki Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Anova Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları	59

Tablo 23: Katılımcıların Almış Oldukları Ders Sayısı Gruplarının Veri Ortalaması	60
Tablo 24: Hipotezlerin Değerlendirilmesi.....	61

GİRİŞ

Muhasebe tarihi, yazı ve sayıların buluşuyla birlikte geçmiş insanlık tarihi kadar eskilere dayanmaktadır. İlk çağlarda mübadele kelimesiyle ortaya çıkan muhasebenin günümüzde bu kadar gelişmesindeki en büyük etmen insanların yaşamları boyunca hep birbirleri ile alışveriş halinde olmasıdır (Akdoğan, 2017: 1). Zaman içerisinde muhasebe artık bir meslek halini almış ve 1883 yılında açılan ticaret okullarında eğitimine başlanmıştır. Günümüze kadar yapı ve içerik olarak değişse de muhasebe eğitimi yaygın ve örgün eğitim biçiminde devam etmektedir (Turan, 2019: 1).

Muhasebe eğitimi işletmeleri, çağdaş ve gelişime açık bir yapıya ulaştırmada büyük önem taşımaktadır (Erol ve Erkan, 2008: 285). Muhasebe eğitimi alan kişilerin kendilerine ilke edinecekleri ilk şey hayat boyu öğrenme olması gerekmektedir (Gül, 2021: 1). Çünkü Muhasebe alanı, uluslararası gelişmeler doğrultusunda ve kanunlar çerçevesinde gelişen ve yenilenen bir bilim alanıdır. Muhasebe mesleği veya muhasebe eğiticiliğini yapacak kişilerin, eğitim hayatını tamamlamış bile olsalar, bilgilerini sürekli güncel tutmaları gerekmektedir.

Tarih boyunca eğitim, insanların gelişimi ve değişimi için önemli unsurlardan biri olmuştur (Kurnaz, 2019: 238). Küresel işletmelerin ihtiyaçları doğrultusunda ve teknolojinin hızlı değişimi ve gelişimi ile her geçen gün farklı bilgiler ortaya çıkmaktadır. Yaşanılan dönemde sonsuz bilgiye ulaşmak oldukça kolay görünmektedir. Ancak ihtiyaca uygun ve kullanılabilir bilgiye ulaşmak ancak eğitimle mümkündür.

Geçmişten günümüze yaşanan teknolojik gelişmelerle eğitim yöntemleri ve eğitim de kullanılan araçlar değişmektedir. Geçmişte kullanılan klasik eğitim yöntemleri yerini; akıllı tahta, projeksiyon, tablet bilgisayar, interaktif eğitim, uzaktan eğitim ve eğitsel amaçlı yazılımlarla modern yöntemlere bırakmıştır. Kullanılan bu yöntemler eğitim sisteminde öğrencileri eğitim sürecinde aktif kılarak eğitimin hem kalıcılığını hem de eğitim kalitesini arttırmayı hedeflemektedir (Büyükarıkan, B. ve Büyükarıkan, U., 2016: 66). Değişen koşullara bağlı olarak insanlarda da farklılıklar görülmektedir. İnsanların değişimi yaşadıkları döneme veya doğdukları yıl aralığına göre benzer özellikler taşıdığı gözlenmiştir. Bu benzer özellikler kuşak kavramını ortaya çıkarmıştır.

Kuşak kavramı, aynı tarihsel süreçte doğan, dönemin sosyal ve ekonomik hareketlerinden oluşmuş zaman aralıklarına veya belli bir sosyal gruba üye olanlar için kullanılan bir terimdir

(Adıgüzel, Batur ve Eksili, 2014: 166). Günümüzde yaşayan 6 kuşak mevcuttur. Bu kuşaklar; 2. Dünya Savaşı döneminde yaşayan Sessiz Kuşak (1925-1945), savaş döneminden sonra doğan 1 milyar bebekten oluşan Bebek Patlaması Kuşağı (1946- 1964), ekonomik krizlerle savaştan X Kuşağı (1965-1980), internetle tanışan ilk nesil olan Y Kuşağı (1981- 1994), internet çağında büyüyen Z Kuşağı (1995- 2012) ve sosyallikten uzak teknoloji içinde doğan Alfa Kuşağı (2013-2030) olarak altı farklı gruptan oluşmaktadır.

Yaşanan çevresel, sosyal ve ekonomik koşullar kuşakların yaşam şartlarını ve eğitim anlayışlarını değiştirmiştir. Çalışmanın konusunu oluşturan Z kuşağı öğrencileri teknolojiyi ana dili gibi kullanmaktadır. Eğitimciler ise teknolojiyi sonradan öğrendikleri için bir yabancı dil gibi kullanmaktadır (Savaş ve Karataş, 2019: 223). Bu durum kuşakların eğitime bakış açısında değişiklikler yaratmıştır. Değişen teknolojik gelişmelerin kuşakların yaşam tarzını ve şeklini değiştirdiği görülmüştür. Bu değişikliklerin eğitime ve öğrencilere nasıl yansıdığı son dönemlerde araştırmacılar tarafından birçok çalışmaya konu olduğu görülmektedir (Ardıç ve Altun, 2017: 18).

Muhasebe eğitimi alan Z kuşağı öğrencilerinin, değişime ayak uyduran ve yeteneklerini ön plana çıkaran bir yaklaşımla eğitim faaliyetlerini gerçekleştirilmesini arzu etmesi kaçınılmaz bir durumdur (Çaştut, 2019: 1). Muhasebe eğitimi ile ilgili çalışmaların sayısı oldukça fazladır. Ancak Z kuşağı ile ilgili çalışmaların sayısı yok denebilecek kadar az olduğu görülmektedir. Bu alanda çalışmaların olması ilerde mesleği icra edecek bireylerin daha verimli ve daha kaliteli bir eğitim almasına katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada, muhasebe eğitiminin verimliliğini ve kalitesini artırmak amacıyla muhasebe eğitimi alan öğrenciler arasında bulunan Z kuşağı öğrencilerinin muhasebe eğitime bakış açısı ve beklentileri araştırılmıştır. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde muhasebe, muhasebenin tarihsel gelişimi, muhasebe eğitimi ve muhasebe eğitiminin tarihsel gelişimi ele alınmıştır. Muhasebe eğitimi alanında yapılan çalışmalar incelenmiş literatür taramasında yer verilmiştir. İkinci bölümde, kuşak kavramına, kuşakların sınıflandırılması kavramları açıklanmış ve Z kuşağı ile Z kuşağının muhasebe eğitimi üzerinde durulmuştur. Kuşak ve Z kuşağı ile ilgili eğitim alanında yapılmış literatür taramasına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise Z kuşağının muhasebe eğitime bakış açısı ve beklentileri üzerine yapılan araştırmanın detayları ve analizleri yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE TARİHÇESİ

1.1.MUHASEBE TANIMI, TÜRLERİ VE ÖNEMİ

1.1.1. Muhasebenin Tanımı

İşletmenin varlıklarında ve kaynaklarındaki artış ve azalış kısacası değişme yaratan işlemlerin parayla ifade edilen işlemlerin ilgili kaynaklardan toplanması, doğruluğunun tespit edilmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması, elde edilen sonuçların rapor halinde ilgili kişilere sunulması ve bu bilgilerin analiz edilip yorumlanmasıdır (Küçüksavaş, 2005: 5). Muhasebe kullanıcılarının yargıda bulunabilme ve elde ettikleri veriler yardımıyla karar vermelerine yardımcı olmak amacıyla işletmedeki ekonomik olayların tanınması, ölçülmesi ve raporlanması olarak tarif edilebilir (Civelek ve Özkan, 2016: 1). Muhasebenin tanımından da anlaşılabacağı üzere elde ettiği verilerden bilgi üreten ve bu bilgiyi işleyen yorumlayan bir bilim dalı olarak ele alınmaktadır.

Yazıcı (1998)'ya göre ise muhasebe; “hesapsal kişiliğin, önce kendisi, sonra da bunlarla ilişkili olanların hak ve sorumluluklarını belirlemek amacıyla varlık ve sermayelerine, zaman içinde bunlardaki değer değişimlerine ilişkin hesapsal iş olgularını kurallara yasalara, ilkelere ve kuramlara uygun olarak belgeler ve üzerinde saptayarak hesaplara işleyen, izleyen bunlarla varılan sonuçları çizelge ve raporlarla ortaya koyan, yorumlayan, belgeleme ve araç olma özelliği taşıyan bir bilimdir” şeklinde açıklanmıştır.

1.1.2. Muhasebenin Türleri

İşletme çeşitlerinin, amaçlarının ve faaliyetlerinin farklılık göstermesi farklı muhasebe türlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Buna göre muhasebe türlerini Finansal Muhasebe,

Maliyet Muhasebesi ve Yönetim Muhasebesi olarak sınıflandırılmaktadır (<http://www.muhasibesitesi.com/muhasebe-turleri.html>, E.T: 06.12.2020).

Finansal Muhasebe: Muhasebe işletmeler arası, işletme içi ve işletmelerle diğer kişiler arasındaki karşılıklı ilişkiler sonucunda ortaya çıkan ve birçok tarafı ilgilendiren işlemleri kaydeden muhasebe türüne “Finansal Muhasebe” denir (Yardımcıoğlu, 2013: 10).

Maliyet Muhasebesi: Bir işletmede üretilen mal ve hizmetlerin elde edilmesi ve bunların alıcılara ulaştırıp paraya çevrilmesi için işletmenin katlanmış olduğu fedakârlıklarının parasal tutarını gösteren maliyetlerin, detaylı olarak hangi gider kalemlerinden oluştuğunu belirtmektedir. Söz konusu giderleri, fonksiyonlarına, türlerine ve gider yerleri bakımından hesap planındaki sınıflandırma doğrultusunda kaydedip izleyen, bu bilgilerin incelemesine ve yorumlanmasına yapılmasına imkân verecek raporların hazırlanmasına ve maliyetlerin kontrolünü sağlanmasına yardımcı olan muhasebe türüdür (Akdoğan, 2018: 6). Maliyet muhasebesi üretim işletmelerinde üretilen mamul maliyetinin ve birim maliyetlerin hesaplanmasında kullanılmakta olduğu kadar, işletmenin bütün alanları ile iç içe hareket eden ve elde ettiği bilgileri işleyerek üst yönetime bilgi aktaran muhasebe türüdür.

Yönetim Muhasebesi: Genel olarak yönetim muhasebesi, bir işletmede yönetim tarafından yürütme planlama, değerlendirme ve kontrol etme gibi faaliyetleri için finansal bilgilerin belirlenmesi, toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanması ile iletişim süresi olarak tanımlanabilir (Ertaş, 2015: 5). Yöneticilerin karar alma sürecine katkıda bulunması yönüyle yönetim muhasebesi dışı değil işletmenin içine bilgi üretir.

1.1.3. Muhasebenin Amacı ve Önemi

Muhasebe birimi bilgi ve veri üretme sürecinden daha kapsamlıdır. Muhasebenin amacı, üretilen bilgi ve verileri kullanılabilir hale getirmektir. Muhasebe verilerin analizinde, raporlanmasında ve raporlanan finansal bilgilerin kullanılmasında yargılama ve yorumlamayı öngörür (Yalkın, 2012: 2). Muhasebenin amacı işletme içi ve işletme dışı bilgi kullanıcılarına gerekli bilgiyi sağlamaktır.

İşletmenin dili olarak görülen muhasebeye bu açıdan bakıldığında muhasebenin görevi, ilgili taraflara ihtiyaç duydukları bilgileri sağlamaktır. Muhasebe bilgileri sunarken uyuması gereken ilkeler gereği taraflara doğru bilgiler sunarlar. Muhasebe, işletme içinde öncelikli olarak işletme yöneticilerine bilgi sağlar. Yöneticiler alacakları kararlarda doğru muhasebe verilerini

dikkate alırlar. Bu açıdan bakıldığında muhasebenin işletme içi yöneticilerine olan sorumluluklarının önemi ortaya çıkacaktır. Muhasebenin işletme içindeki önemi, onun etkin kullanılması ile bir derece daha artacaktır. Böylece işletmenin ne derece etkin yönetildiğini görmek mümkün olacaktır. Muhasebenin işletme içi öneminin yanında işletme dışı tarafların alacakları kararlar açısından büyük önem taşımaktadır (Karasioğlu, 2016: 3).

İşletmelerde alınacak ekonomik kararlar, muhasebe bölümünün hazırladığı finansal bilgileri gerektirir. Muhasebe bilgileri aynı zamanda işletme dışındaki kişilerin de mali nitelikli kararlar almasına yardımcı olur. İşletme dışı olarak devlet, kredi kuruluşları ve yatırımcılar gibi işletme ile ilgilenen kişiler için muhasebe bölümünün ürettiği bilgiler büyük önem taşımaktadır.

1.2. MUHASEBE TARİHİ

Muhasebenin tarihsel gelişimine bakıldığında muhasebe tarihinin çok eskilere dayandığı görülmektedir. Muhasebenin gelişiminde etken olarak en başta yazı ve rakamların icat edilmesi daha sonra kolay cebirsel işlemlerin gelişimi ve yazının kaydedileceği papirüs ve tabletler gibi farklı araçların artması büyük rol oynamıştır. Bu gelişmeler toplumlar ve bireyler arasındaki ticaretin yaygınlaşmasına katkıda bulunmuştur (Daştan, 2005: 60). Daha sonraları farklı muhasebe yöntemleri ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri de Merdiven Yöntemidir.

Merdiven Yöntemi, devlet muhasebesi kayıt yöntemi olarak bilinen ve Orta Doğu'da doğup geliştirilmiştir. Merdiven Yönteminin ilk olarak Arap yarımadasında hüküm süren Abbasi Devleti'nin VIII. Yüzyıldaki devletin mali işlemleriyle ilgili muhasebe kayıtlarında rastlanılmıştır. Merdiven Yöntemi son olarak, XIX. yüzyıl sonlarına kadar Osmanlı İmparatorluğu tarafından kullanılmıştır. Bu yöntem yaklaşık 1100 yıl kullanıldıktan sonra çift taraflı muhasebe kayıt yöntemine geçilmiş ve ömrünü tamamlamıştır (Aydemir ve Erkan, 2011: 111). Muhasebenin gelişimi ticaretin artmasıyla önce kasa hesabının oluşması ardından alıcı-satıcı hesapları ve ardından vadeli alım satımlar farklı hesapların oluşmasına katkıda bulundu. Vadeli alım-satımların artmasıyla varlıkların borçlarla karşılaştırılması önem kazandı ve böylelikle öz sermaye kavramı oluştu. Muhasebe hesaplarının oluşmaya başladığı yıllarda kullanılan tek yanlı kayıt sistemi bazı ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalmıştır. Çift taraflı kayıt sisteminin de kullanıldığı o dönemlerde çift taraflı kayıt sistemi yaygınlaşmaya başladı (Güvemli, 2006: 46).

Günümüzde de kullanılan çift taraflı kayıt yöntemi 13. yüzyıldan itibaren İtalya’da kullanılmaya başlandığı ve 1296 tarihinde Floransa’da tutulmuş kayıtlardan anlaşılmaktadır. Uygulamalar sonucu geliştirilen çift taraflı kayıt yöntemi, din adamı ve İtalyan matematikçi Luca Pacioli tarafından yazılı bir metin haline getirilerek 1494 yılında Venedik’te yayınlamıştır. Luca Pacioli “Summa De Arithmetica, Geometrie, Proportioni et Proportionalite” (Aritmetik, Geometrik, Oran ve Orantı Hakkında Özet) adlı eserinin bir bölümünü çift taraflı kayıt yönteminin esaslarını açıklamaya ayırmıştır. Eserin yazılmasından önce iki yüzyıla yakın süre boyunca kullanılan yöntem adı geçen kitapta bir düzen altında anlatılmıştır. Eser bu alanda ilk çalışma olarak kabul edilmektedir (Yakın, 1998: 9).

Muhasebenin gelişimi ticaretin artmasıyla önce kasa hesabının oluşması ardından alıcı-satıcı hesapları ve ardından vadeli alım satımlar farklı hesapların oluşmasına katkıda bulundu. Vadeli alım-satımların artmasıyla varlıkların borçlarla karşılaştırılması önem kazandı ve böylelikle öz sermaye kavramı oluştu. Muhasebe hesaplarının oluşmaya başladığı yıllarda kullanılan tek yanlı kayıt sistemi bazı ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalmıştır. Çift taraflı kayıt sisteminin de kullanıldığı o dönemlerde çift taraflı kayıt sistemi yaygınlaşmaya başladı (Güvemli, 2006: 46).

Alman filozof Goethe muhasebedeki çift taraflı kayıt sisteminin ‘insan dinamiğinin en mükemmel icatlarından biri’ olarak ifade eder. Dünyadaki her şeyin saniyeler içerisinde çok hızlı bir şekilde değişmesine rağmen bugün halen dünyanın hemen her yerinde kullanılan sistemin, özünde hiçbir değişiklik olmadan beş asırdan fazla bir süredir kullanılıyor olması Goethe’nin haklı olduğunu kanıtlar. Çift taraflı kayıt sisteminin hangi gereksinimlerden doğduğunu ve nasıl bir atmosferden geçerek nasıl bugüne ulaştığını bilmek muhasebe bilimiyle uğraşanların veya muhasebeyi kendilerine meslek haline getirenler için önemlidir (Özyürek, 2019: 10).

1.2.1. Türkiye’de Muhasebe Tarihi

Geçmişte ilk kurulan Türk Devletlerinde ticarete ve muhasebeye yönelik ilk resmi kayıtlar Karahanlılar döneminde Yusuf Has Hacib tarafından “Kutadgu Bilig” adlı eserde görülmüştür. Bu eserde, “kayıt”, “hesap” ve vergi anlamına taşıyan “yulug” sözcüğünün net bir şekilde ifade edilmesi dönemin muhasebe sisteminin varlığını ortaya koymaktadır. Dönemin kayıt işlerini yürüten “Haznedar” ve muhasebeciye benzer yetki ve sorumluluklara sahip devlet memuru olan

“Kâtip” sözcüklerinin kullanılması da muhasebenin işlenmesi daha çok devlet muhasebesi şekline ortaya çıktığının göstergesi niteliğinde olmuştur (Özçelik, 2017: 408). Osmanlı devletinde de geleneksel kayıt sistemi devletin vergi toplama ve bunun merkeze teslimi veya harcamasına dönük gereksemeleri karşılamak üzere geliştirildiği görülmüştür (Güvemli, 2000: 44). Osmanlı’dan günümüze muhasebe kültüründe muhasebecilerin hazırladığı finansal ve faaliyet raporlarına bakıldığında pek fazla önemsenmemesine sebep olmaktadır. Bu durum, işletme sahiplerinin ve işletme dışın muhasebeye olan bakış açısını olumsuz etkilemektedir. Osmanlı’nın son döneminden beri kullanılan muhasebe yönteminin vergi temelli şeklinde olması da Türkiye’deki muhasebecilik anlayışını olumsuz etkilemektedir. Böyle olumsuzluklar, işletmelerin gerçeğe uygunluk ilkesi muhasebe anlayışını kötü etkilemiş ve onun yerine vergi kanunlarındaki düzenlemeler çerçevesinde muhasebe anlayışının ilerlemesine neden olmuştur (Dinç ve Atasel, 2016: 268)

Muhasebenin sanatsal tarafı ile birlikte, muhasebe kayıtlarının içerdiği bilgilerin o zamanın mali, iktisadi ve sosyal yapısını ortaya çıkarması bakımından muhasebe tarihine kültürel bir nitelik vermektedir. Bu nedenle, muhasebe tarihi, insanlığın en önemli kültürel mirasları niteliğindedir (Güvemli, 2012: 9). Muhasebe kayıtları o dönemin ekonomik olaylarından, devletin çıkardığı kanun ve yasalardan etkilenen bir birim olması tarihi olayları da kayıt altına aldığını söylenebilir. Türkiye’de muhasebe tarihi konusunda geçmişten günümüze dış devletlerin etkisi görülmektedir. Yapılan çalışmalar sonucunda Türk muhasebe tarihi dört ana başlık altında incelemek mümkündür.

1.2.2. Fransız Etkisindeki Dönemi (1850-1925)

Fransızlar ve Osmanlı İmparatorluğu arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerden ötürü muhasebe uygulamaları da Fransız kültürü etkisinde kalmıştır. Fransız ekolünde devlet sadece işletmeler üzerindeki vergiyi hesaplamak için muhasebeyi bir araç olarak görmektedir (Elitaş, Büyükkşalvarcı ve Üç, 2010: 129). Cumhuriyetin vergi temelli muhasebe uygulamalarının temelleri bu dönemde atılmıştır (Dinç ve Atasel, 2016: 269).

1.2.3. Alman Etkisindeki Dönem (1926-1960)

Alman etkisindeki dönemde Almanya'dan kaçarak Türkiye'ye gelen muhasebe öğretimin üyelerinin katkısıyla lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin ve muhasebe eğitim düzeyinde gelişmeler sağlanmıştır (Ünal ve Doğaner, 2009: 118). Ülkemizde Alman etkisinin olduğu dönemde Alman Profesörü Sachsenberg tarafından Sümerbank için hazırlanan muhasebe uygulamaya konduktan sonra diğer sektörlerinde etkilediği görülmüştür (Yalkın, 1998: 11).

1.2.4. Avrupa Birliği Etkisindeki Dönem (1961-2000)

Roma antlaşması ile Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde ekonomik yaşamının uyumlaştırılması öne sürülmüştür. Avrupa Birliği'nin kurulma nedenlerinden biri de küreselleşme ile üye ülkelerinin yatırım ve ticari faaliyetlerinin gelişmesini sağlamaktır. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerinin başka bir amacı da yasaları arasındaki farklılıkların giderilmesi ve özellikle şirketlerin mali tablolarının uyumlaştırılmasını için çaba sarf etmektir (Yakar, 2011: 186). 1960'lı yıllarda ortaya çıkan küreselleşme 1980'li yıllar itibarıyla tüm alanlarda görülmeye başlanmıştır. Muhasebe bilim insanları küreselleşmenin getireceği yenilikleri öngörerek 1973 yılında dünyanın her yerinden katılan bilim insanları ile Uluslararası Muhasebe Standartlarını tartışmaya açmışlardır. Ülkemizde de 1980'li yıllarda serbest ekonomiye geçişle beraber küreselleşmenin etkisini her alanda hissedilmesi ile muhasebe uygulamalarına uyumun da önemi görülmüş ve Türkiye'de muhasebe standartları uygulanmaya başlanmıştır (Güneş, vd., 2012: 63).

1.2.5. Karma Etkisindeki Dönem (2000 ve sonrası)

Türkiye'deki muhasebe uygulamaları bu dönemde Avrupa ülkelerinin ve ABD'nin etkisi altında karma bir şekilde gelişme göstermiştir (Güvemli, 2001: 13). Artık Batı Avrupa ile uyum değil, dünya ile uyum ortaya çıkmış yani küreselleşme olgusu doğmuştur (Güvemli, 2016: 11). Dünya genelinde küreselleşmenin etkisiyle muhasebe de ortak bir dil kullanılması ve 2000'li yılların başında meydana gelen işletme krizlerinde etkisiyle Uluslararası Muhasebe Standartları kabul edilmesine zemin hazırlamıştır (Dinç ve Atasel, 2016: 272). Türk Ticaret Kanunun 2011

yılında 6102 sayılı yasa ile yürürlüğe girmesiyle Türk muhasebe düşüncesinin ekonomik küreselleşme boyutuna taşınmasında aracı olmuştur. Bu yasa, uluslararası muhasebe standartlarına ve denetim standardının uygulanması zorunluluğunu içermektedir (Güvemli, O. ve Güvemli, B., 2015: 26).

Son dönemlerde Türkiye muhasebe dünyasında üç önemli gelişme meydana gelmiştir. Bunların birincisi, 1989 yılında muhasebe mesleğinin yasal zeminin oluşturulması ve muhasebe meslek odalarının kurulması ve daha sonrasında mesleğin kendini kabul ettirmiş olmasıdır. İkincisi, 1982 Üniversite Reformu sonrasında kullanılan üniversitelerin öğretim kadrolarının 2000’li yıllara doğru doçent ve profesörlüğe yükselmeye başlamaları ile akademisyen kadrolarının zenginleşmesidir. Üçüncüsü de muhasebe ve eğitim kadrolarının MÖDAV (Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Danışma Vakfı), MUFAD (Muhasebe ve Finans Öğretim Üyeleri Bilim ve Araştırma Derneği) gibi kuruluşlar ile örgütlenme çabası içinde bulunmaların bülten ve dergi yayınlarının yapılmaya başlamasıdır (Güvemli, 2013: 338). Muhasebe mesleğinin önem kazanması muhasebe eğitiminde de önemini artırmıştır.

1.3. MUHASEBE EĞİTİMİNİN ÖNEMİ, AMACI VE GELİŞİMİ

1.3.1. Muhasebe Eğitiminin Önemi ve Amacı

Muhasebe eğitimi mesleki bir eğitim olduğundan mesleği yapacak kişilerin bu mesleki eğitim süresince mesleğin gerekliliği çerçevesinde bilgi ve beceri kazandırılması gerekir. Bu bilgi ve becerileri yeterli ders programları ve ders sayıları ile öğrencilere kazandırılabilceği tespit edilmiştir (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 177). İşletmelerin muhasebe bölümünde süreç ve muhasebenin bilgi türetme yönü dikkate alındığında, muhasebe eğitiminde bilginin kullanılması ve bilginin hazırlanması olarak iki bölüm de değerlendirilmelidir. Bilginin kullanılması süreci daha çok analiz, yorum ve analitik düşünme becerisi gerektirir. Bilginin hazırlanması bölümü ise temel muhasebe işlevlerinin yerine getirilmesi ve teknik muhasebe bilgisi gerektiren süreçlerden oluşur (Alkan, 2015: 140).

Muhasebe eğitiminin bir diğer amacı öğrencilere öğrenmeyi öğretmektir. Yani öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmeyi öğrenmesi ve kendini geliştirmesi gerektiği öğretilmelidir. Bunun için öğrencilere, etkin öğrenme stratejilerini hayatları boyunca öğrenmeyi

sürdürmelerinde nasıl kullanacakları ve daha etkili öğrenmelerine yardımcı olacak yetenekler kazandırılmalıdır. Öğrenme sürecinde öğrenciler pasif bilgi alıcılar değil ders içerisinde aktif rol aldıkları bir süreçtir. Farklı problemleri belirleyebilmeli ve çözümleyebilmelidirler. Çözümlerken öğrenme üzerinde durulmalı ve grup çalışmalarında gruplar bilgi, yetenek ve beceri geliştirilecek şekilde oluşturulur (Russell ve Smith, 2003: 2). Muhasebe eğitimi mesleki bir eğitim olduğundan öğrencilerin kendilerini geliştirmesi ve güncel mesleki bilgileri yaşamları boyunca takip etmeleri gerekmektedir bu da öğrenmeyi alışkanlık haline getirmesini gerektirir.

1.3.2. Muhasebe Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Muhasebe eğitimi, muhasebe alanında yetiştirilecek bir grubun veya bir kimsenin edineceği ahlaksal, kültürel, entelektüel ya da teknik bilgilerin tümüdür (Güney, 2003: 22). Muhasebe eğitim tarihi muhasebe tarihi kadar eski olmasa da milattan önce I-II. yüzyıllara dayanmaktadır. Muhasebe eğitiminin tarihi kazılarında rastlanan sonuçlara göre; Eski Çin, Sümerler ve İlhannılar zamanında ileri seviyede hesaplama ve kayıt tutma şeklinde yapıldığı ve bu konularda dersler verildiği görülmektedir. İlk muhasebe kitabının ise İran’da bulunduğu ifade edilen Felek Alayı Tebrizi’nin yazdığı “Saadetname” adlı kitap olduğu bilinmektedir (Aysan, 1995: 111). Osmanlı Döneminde 19. yy’ın ikinci yarısında çift taraflı kayıt sistemini öğretmek amaçlı eserler yazılmıştır. Bu eserler başta çeviri niteliğinde iken zamanla kendilerine özgün muhasebe öğretim kitaplarını da yazmışlardır. Osmanlı devleti sınırları içerisinde hızla yaygınlaşan Rüştîye Mektepleri pek çok alanda olduğu gibi muhasebe eğitiminde de temel bilgilerin verildiği ilk kurumlar olmuştur (Yazan, 2017: 379).

Muhasebe tarihinin gelişimine paralel olarak muhasebe eğitim tarihinde gelişmektedir. Tarihsel süreç içerisinde eğitim aracı olarak kullanılan taş, kil tabletler, ağaç ve tahtalar, papirüs ve en son kâğıt üzerine kayıtların yapıldığı görülmüştür. Muhasebe eğitiminde kullanılan araçlarla birlikte eğitim ilk zamanlar usta-çırak ilişkisi içinde sürmüştür (Erol, Elagöz ve Öztürk, 2012: 222). En son kullanılan araçlardan kâğıt halen günümüzde de kullanılmaktadır.

Türkiye’de ilk iktisat ve ticaret okulu 1883’ İstanbul’da açıldığında bu okul kendi alanında dünyadaki dört okuldan birisidir. Özel kesimin gelişmesi ile daha sonra üç iktisadi ilimler akademisinin daha açıldığı bilinmektedir. Bunlar açılış tarih sırasıyla Adana (1967), Bursa (1970), Trabzon (1978) akademileridir. İlk akademi olarak açılan okullar 1982 yılında eğitim

reformu ile akademilerin üniversiteye dönüşmesine kadar sayıları yediye yükselmiştir. Bu okullar ülkenin işletmeci ve muhasebeci ihtiyacının büyük kısmını karşıladığı görülmüştür (Güvemli O., Güvemli B. ve Aslan, 2018: 188).

Muhasebe eğitimi XX. yüzyılda muhasebe öğreti kitapları hızlı bir değişime uğramıştır. Muhasebe eğitimine olan ilgi artmış ve hem muhasebe eğitimi veren okullar sayısı artmış hem de öğrenci talepleri fazlaşmıştır (Erol, Elagöz ve Öztürk, 2012: 222). Muhasebe eğitiminde bir başka büyük değişim de Muhasebe Sistemi Genel Tebliği ve Tek Düzen Hesap Planının 1994’de yürürlüğe girmesidir. Yürürlüğe giren bu yedi tebliğ ile Tekdüzen hesap planı ve işleyişi belirlenmiştir bunlar; muhasebenin temel kavramları, muhasebe politikalarının açıklanması, mali tablolar ilkeleri, mali tabloların düzenlenmesi ve sunulması, şeklinde yayınlanmıştır. O dönemde sayıları 600 civarlarında olan muhasebe ve işletme finansı öğretim üyeleri 4-5 yıl içerisinde bütün literatürü değiştirmek zoruna kalmışlardır. Bu literatür değişimi, muhasebe eğitiminin tekdüzen hesap planına uyumunu sağlamasını sağlamıştır (Güvemli, 2009: 231). Türk Ticaret Kanunu’nun 2011 yılında kabulü ile birlikte, Türk muhasebe düşüncesinin Batı Avrupa ile uyum dönemi sona ermiş ve küreselleşme dönemine geçilmiştir. Küreselleşme ile Uluslararası Muhasebe Standartları ve Uluslararası Muhasebe Denetleme standartları dönemine geçilmiştir (Güvemli O., Güvemli B. ve Aslan, 2018: 160).

Günümüzde bilim dünyasını etkileyecek büyük olaylardan biri de küreselleşmedir. Küreselleşmenin gerekliliği olarak muhasebe bilimi dünyasında geline son noktanın “uluslararası muhasebe” olduğu görülmektedir. Türk bilim dünyasının bunun gerisinde kalması söz konusu olmadığından, muhasebe eğitimi ve uygulamalarında uluslararası muhasebe standartları dikkate alınmıştır (Gençoğlu, 2014: 36). Muhasebe eğitiminde küresel ölçekte tutarlı bir bilgi sağlayabilmek ve tüm dünyadaki muhasebe eğitimi sistemi ile aynı düzeyde olmak için muhasebe eğitiminde tutarlı ve kaliteli bir eğitim sunulmalıdır. Muhasebe eğitiminde globalleşme düzeyinde olabilmek için muhasebe eğitim standartlarının ülkemizde tüm eğitim sistemlerine dâhil edilmesi gerekmektedir (Sabuncu, 2019: 155).

1.3.3. Muhasebe Eğitiminde Uluslararası Standartlar

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC), 1977’de Almanya’nın Münih kentinde kurulmuştur. Daha sonra kamu yararı hizmetinin bir parçası olarak IFAC, ‘Uluslararası

Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu'nu (IAESB) kurmuştur. IAESB, IFAC üyesi muhasebe meslek örgütleri, üniversiteler, eğitim sağlayıcılar, düzenleyiciler, işverenler, devlet yetkilileri, muhasebeciler ve muhasebeci adayları gibi muhasebe mesleğinin eğitiminde yer alan kişi ve kurumların kullanımı için eğitim standartları, rehber ve bilgi raporları geliştiren bağımsız standart yapıcı bir kuruluştur. Kuruluşun amacı, muhasebe meslek mensuplarının eğitimini ve gelişiminin değerlendirilmesinde yüksek kalitede standartlar seti oluşturmak ve yayınlamaktır (TÜRMOB, 2015: 4). Kurul faaliyetlerine başladıktan sonra farklı ülkelerde birçok muhasebeci ve muhasebe eğitimcilerinin katıldığı çeşitli kongreler düzenlemiş, bu kongreler ile standartların gelişimine yön vermişlerdir (Can ve Demirci, 2016: 320). IFAC, uluslararası düzeyde muhasebe mesleğinin ve muhasebe eğitim standartlarının gelişimini ve güçlenmesini benimsemektedir.

Günümüzde IFAC, 135 ülke ve yargı alanında 180'ten fazla üye ve ortak kuruluştan oluşur ve aynı zamanda 3 milyon profesyonel muhasebeciyi temsil etmektedir (IFAC, 2021). Türkiye ise Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) ve Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD) Türkiye'deki IFAC üyesi kuruluşlardandır (Gökten P. O. ve Gökten S., 2016: 52).

Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu (IAESB) 2001 yılında Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları (IES) üzerinde çalışmalar yapmaya başlamıştır. Kasım 2001 tarihinde söz konusu standartların geliştirilmesine karar verilmiştir. Bu doğrultuda 2003 yılında IES 1-6 yayınlanmıştır. Daha sonra 2004 yılında IES 7 ve 2006 yılında da IES 8 yayınlanmıştır (Gökten P. O. ve Gökten S., 2016: 57).

Yayınlanan standartlar 2014 yılında revize edilmiş ve ilk dört standart meslek mensuplarının eğitimlerini konu edinmiş, diğer üç standart muhasebe meslek mensuplarının eğitim sonrası için son standartlar ile denetim ile ilgili hazırlanmıştır (Tosunoğlu, Cengiz ve Anadolu, 2018: 180). Yayınlanan standartlar aşağıda Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları (IES)

IES 1	Muhasebe Eğitim Programına Giriş İçin Gereken Şartlar
IES 2	Muhasebe Eğitim Programlarının İçeriği
IES 3	Mesleki Beceriler
IES 4	Mesleki Değerler, Etik ve Davranışlar
IES 5	Staj Şartları
IES 6	Mesleki Yetenek ve Yeterliliğin Ölçülmesi
IES 7	Sürekli Mesleki Gelişim
IES 8	Profesyonel Denetçiler İçin Gerekli Yeterlilik Şartları

Kaynak: Can ve Demirci, 2016: 320.

1.3.4. Türkiye'de Muhasebe Eğitimi Yapısı

Türkiye’de muhasebe eğitimi yalnızca yükseköğretim kurumlarında değil aynı zamanda orta öğretim aşamasında ve mesleki eğitim kuruluşları tarafından da verilmektedir. Yükseköğretim kurumları içerisinde lisans ve lisansüstü düzeylerinde eğitim veren devlet, vakıf üniversiteleri bulunmaktadır (Aydın, 2007: 34).

Ülkelerin ilerleyebilmesi ve gelişmesi yükseköğretimde verilen nitelikli ve kaliteli eğitimle mümkün olmaktadır. Dolayısıyla yükseköğretim kurumlarında verilen nitelikli muhasebe derslerini alarak mezun olan öğrenciler iş dünyasında iyi yerlere gelebilmesinde ve ülkenin gelişmişlik seviyesinde büyük rol aldığı görülmüştür (Engin, 2020: 33).

1.3.4.1. Orta Öğretim Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Türkiye’de muhasebe eğitimi orta öğretim düzeyinde, ticari ve turizm öğretimi adı altında Millî Eğitim Bakanlığı’nın Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü’ne bağlı;

1. Ticaret Meslek Liseleri
2. Anadolu Ticaret Meslek Liseleri
3. Çok Programlı Liseler

4. Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri'ndeki (METEM) programlar yoluyla sürdürülmektedir (Sürer, 2007: 22).

Orta öğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitimi ile muhasebe mesleğinin gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip ve bu becerileri etkin bir şekilde kullanabilen gelişime ve değişime açık bireylerin yetiştirilmesindeki önemi büyüktür. Bu alanda ileride işletmelerin muhasebe ve finans alanında çalışabilecek nitelikli bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda bu okullardan mezun olan bireyler işletmelerin diğer alanlarında da iş bulabilmek adına yükseköğrenimlerine de devam edebilmektedirler (İnciroğlu, 2019: 19).

Ortaöğretim kurumlarının muhasebe ile ilgili bölümlerinden mezun olanlar daha önce Meslek Yüksekokullarının muhasebe programlarına sınavsız bir şekilde geçiş yapabiliyorlardı. Ancak 2017 yılından itibaren ilgili programlara yerleşmeleri Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı'nın yapacağı merkezi sınavlar ile mümkün olacağı görülmektedir (Işık, 2021: 48).

1.3.4.2. Ön Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Ön lisans eğitimi, meslek yüksekokullarında alınan iki yıllık eğitime denilmektedir. Ön lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi; kamu ve özel sektörlere ait kuruluşların, muhasebe ve vergi konuları ile ilgili birimlerinde istihdam edilmek üzere, uygulamaya yönelik güncel bilgi ve teknolojilere hâkim ara eleman ihtiyacını karşılamak ve bu doğrultuda ara eleman yetiştirmeyi amaçlayan bir programdır (Başer, 2010: 45). Muhasebe dersleri aşağıda verilen ön lisans müfredatının içerisinde verilmektedir (<https://yokdersleri.yok.gov.tr/#ders>, Erişim Tarihi: 01.12.2020).

❖ Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	❖ Turizm ve Seyahat Hizmetleri
❖ İşletme Yönetimi	❖ Spor Yönetimi
❖ Dış Ticaret	❖ Emlak ve Emlak Yönetimi
❖ Bankacılık ve Sigortacılık	❖ Turizm ve Otel İşletmeciliği
❖ Yerel Yönetimler	❖ Sağlık Kurumları İşletmeciliği
❖ Büro Hizmetleri ve Yönetici Asistanlığı	❖ Adalet
❖ Lojistik	❖ Perakende ve Mazağa Yönetimi

Yukarıda verilen bölümlerden mezun olan öğrenciler muhasebe bürolarında veya benzeri ofislerde ara eleman olarak çalışabilecekleri gibi Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile lisans düzeyinden eğitimlerinde devam edebilmektedirler.

1.3.4.3. Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Ülkemizde lisans düzeyinde muhasebe eğitimi veren üniversitelerin İktisadi İdari Bilimler, İşletme ve Uygulamalı Bilimler Fakültelerinin tüm bölümlerinde verilmektedir. Muhasebe eğitimi diğer bölümlere göre ağırlıklı olarak işletme bölümlerinde verilmektedir. Bu yüzden işletme bölümünü seçen bir öğrencinin muhasebe derslerini iyi incelemesi gerekmektedir. Çünkü bazı öğrenciler için zevkli ve kolay olduğu gibi bazı öğrencileri içinde sıkıcı ve zor olarak görülmektedir. Bu durum öğrencilerin geleceğini ve akademik başarısını etkilemektedir (Gül, 2021: 15). Muhasebe eğitimi genellikle İktisadi İdari Bilimler Fakültesi bölümleri ve İşletme ve Uygulamalı Bilimler Fakültesinin aşağıdaki Tablo 2’deki bölümlerinde verilmektedir.

Tablo 2: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde ve İşletme ve Uygulamalı Bilimler Fakültesinde Yer Alan Bölümler

İşletme	Dış Ticaret
İktisat	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri ilişkileri
Uluslararası ilişkiler	Sosyal Hizmet
Kamu Yönetimi	Lojistik Yönetimi
Ekonomi	İşletme Enformatiği
Finansal Ekonometri	Pazarlama
Turizm işletmeciliği	Yönetim Bilişim Sistemleri
Uluslararası Finans	Uluslararası Ticaret ve Finansman
Uluslararası ilişkiler ve Avrupa Birliği	Sağlık Yönetimi
Kamu Yönetimi	İnsan Kaynakları Yönetimi
Maliye	Ekonometri

Kaynak: Ezin, 2017: 62.

Yukarıda yer alan bölümlerde muhasebe ders sayısı başta ağırlıklı olarak işletme bölümü başta olmak üzere diğer bütün bölümlerde verilmektedir. Bir işletmeyi bütün olarak ele aldığımızda muhasebe ve finans biriminin bütün birimleri etkilediğini görmekteyiz. Bu yüzden muhasebe eğitimi öneminin çok büyük olduğu anlaşılmaktadır

1.3.4.4. Lisansüstü Düzeyde Muhasebe Eğitimi

Lisansüstü programlar üniversitelerin 4 yıllık bölümlerinden mezun olup, uzmanlaşmak istediği alanda eğitimine devam etmek istemesi üzerine belirli şartlar doğrultusunda eğitim almasını ifade etmektedir.

Lisansüstü eğitim, Yüksek Lisans ve Doktora olmak üzere 2'ye ayrılmakta olup, muhasebe dersleri “işletme” ve “muhasebe ve finansman” anabilim dalları bünyesinde verilmektedir (Kutlu, 2010: 236). Alanında uzmanlaşmak için yapılan lisans sonrası eğitimlerde öğrenciler iki veya dört dönem içerisinde ders aşamasında olup ve daha sonra tez çalışmasından oluşmaktadır. Lisansüstü muhasebe eğitimlerinde en yüksek eğitim seviyesini oluşturan doktora muhasebe bilimine katkı sağlayan çalışmaları içermektedir (Ezin vd. 2017: 27).

Lisansüstü muhasebe eğitiminde lisans döneminde verilen muhasebe derslerinden daha farklı olarak konuların daha ileri düzeyde verilmesi gerekmektedir. Bu yüzden lisansüstü eğitimin sağlıklı yürütülebilmesi için muhasebe alanında yeterli ve bilime katkı sağlamış çalışmalara sahip öğretim üyelerinin bulunması, bilimsel alt yapının ve bu eğitimin kesintisiz devam edebilmesi için öğrenci taleplerinin olması gerekmektedir (Başer, 2010: 61).

1.4. LİTERATÜR TARAMASI

Türkçe literatüre bakıldığında muhasebe eğitimi alanında yapılan çalışmalar ele alındığında çok sayıda çalışmaya rastlanmıştır.

1.4.1. Muhasebe Eğitimi ile İlgili Literatür Taraması

Muhasebe eğitimi alanında yapılan çalışmalar şu şekildedir;

Daştan (2005), yaşanan teknolojik gelişmelerin muhasebe eğitimine etkisini Türkiye genelinde yapmış olduğu çalışmada incelemiştir. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket yöntemiyle Türkiye genelinde lisans düzeyinde 34 farklı üniversitede görev yapan 96 öğretim elemanından veriler toplanmıştır. Araştırmanın sonuçlarında öğretim elemanlarının teknoloji bilgisinin iyi düzeyde olduğu ve öğretim elemanlarının tamamının bir bilgisayara, yarısının da dizüstü bilgisayara sahip olduğu tespit edilmiştir. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin

lisans düzeyinde ihtiyaç duydukları bilgi teknolojilerine sahip olması gerektiği ancak öğretim elemanlarının bu düzeyde yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca bilgi teknolojilerinin ders ortamında anlaşılmayı kolaylaştırma, öğrencinin derse olan ilgi ve dikkatini artırma gibi yargılara katıldıkları; öğrencilere yorumlama yeteneği kazandırdığı, ezber yeteneğini engellediği, derslerde başarı oranını artırdığı, bilgileri kalıcı kıldığı ile muhasebe uygulamalarına ve muhasebe kayıtlarına yatkınlığını artırdığı yargılarına ise katılmadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Zaif ve Ayanoğlu (2007), çalışmalarında muhasebe eğitiminde kalitenin artırılmasında ders programının önemini ele alınmıştır. Araştırmada muhasebe derslerinin yoğun olduğu işletme bölümleri olduğundan Türkiye’deki Devlet ve Vakıf Üniversitesinin işletme bölümlerinin internet üzerinden ders programları veri olarak kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS istatistik paket programlarından yararlanılmış ve frekans ile yüzde dağılımından yararlanılmıştır. Araştırma sonuçlarında muhasebe derslerinin toplamının işletme bölüm derslerinin %14’üne tekabül ettiğini ve bu durumun muhasebe eğitim standartlarına uygun olmadığını göstermektedir.

Ünal ve Doğaner (2009), kamu mali yönetim düzeni üzerinde denetleyici ve düzenleyici nitelikte görevlerde bulunan Sayıştay’ın meslek mensupları arasında bulunan başdenetçi, denetçi ve denetçi yardımcılarının lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin yeterliliğine ve güncelliğinin artırılmasına ilişkin görüşleri üzerine ampirik bir çalışma yapmışlardır. Çalışmalarına katılan 83 denetçi ile elektronik ortamda yüz yüze görüşme tekniği ile anket uygulanmış ve veriler SPSS 13.0 paket programı kullanılarak sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre muhasebe derslerinin müfredat içerisindeki ağırlığının yeterli olduğu ancak kurumların ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılayamadığı görülmüştür. Sayıştay gibi muhasebe meslek mensuplarının çalışma alanları buldukları kurumlar ile iş birliği içerisinde müfredatın güncellenmesi gerektiği öngörülmüştür. Hatta ulaşılan bir sonuca göre derslerin etkinliğinin artırılması için uygulayıcı ve yöneticilerinde derslere katılımı, güncel konularının ve gelişmelerinin değerlendirilmesi teorisinin yanında uygulamanın da olması eğitimin verimliliğinin ve kalıcılığını arttırabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Serçemeli, Kurnaz ve Özcan (2015), çalışmalarında muhasebe eğitime kuşaklardan Y kuşağının bakış açısını ele almıştır. Araştırma Atatürk Üniversitesi İİBF işletme bölümü öğrencileri üzerinde anket tekniği ile yapılmıştır. Anketler SPSS 17,0 programı kullanılarak Ki-

Kare yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucu olarak Y kuşağının muhasebe eğitiminde videolu, web tabanlı ve uzaktan eğitim ürünlerinin geleneksel muhasebe tekniklerinin yanında kullanılmasına olumlu baktıkları sonucuna ulaşılmış.

Kaya (2015), çalışmasında muhasebe bölümünün ürettiği bilginin sadece yurtiçi değil yurtdışında da kullanılması üzerine Türkiye’de muhasebe eğitiminin uluslararası muhasebe eğitim standartlarını karşılama düzeyini araştırmıştır. Muhasebe meslek mensubu olmaya aday lisans öğrencilerinin aldıkları eğitimin mesleki açıdan yeterli olup, olmadığı ve derslerin verimliliği incelenmiştir. Kars, Kafkas Üniversitesi öğrencileri üzerinde anket yöntemi uygulanmış araştırmaya 580 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonuçları incelendiğinde muhasebe derslerinin sayısının artması ile derslerin verimliliğinin azaldığı görülmüştür. Lisans öğrencilerinin özellikle üst sınıflarını yani 3. ve 4. sınıfların muhasebe eğitiminin yetersiz olduklarını düşündüklerini görülmüştür.

Ezin (2017) Türkiye’deki üniversitelerde muhasebe eğitiminin etkinliği üzerine yapmış olduğu doktora tezi çalışmasını öğrenciler, akademisyenler ve meslek mensupları oluşturmaktadır. Çalışmasında anket uygulaması yer almakta olup, elde edilen verilerin analizinde SPSS programı kullanılarak t-testi ve Anova uygulanmıştır. Analiz sonucunda muhasebe eğitiminin etkinliği konusunda eksik uygulamaların varlığından söz edilmiştir. Muhasebe eğitiminde teorik eğitim, ders içerikleri, güncel mevzuata uygunluk, öğrencilerin belge düzenleyebilme ve bilgisayarlı paket programlarının kullanılabilirliği konularında akademisyenler, öğrenciler ve meslek mensuplarının görüşleri arasında farklılıklar tespit edilmiştir.

Yürekli ve Şahiner (2017), muhasebe eğitimi ve Endüstri 4.0 arasındaki ilişkiyi literatürü temel alarak araştırmışlardır. Yapılan çalışmada Endüstri 4.0 açıklanmış ve muhasebe eğitimi üzerindeki etkisi ortaya konmuştur. Yapılan literatür taraması sonucunda bilgi üretim ve paylaşım teknolojilerin gelişmesi ve yaygınlaşması ile birlikte ortaya çıkan yeniliklerin gerek müfredatta gerekse mesleki eğitim alanlarında dikkate alınması gerektiği ortaya konmuştur. Ayrıca ortaya çıkan yeniliklerin sadece müfredattaki değişiklikler ya da mesleği eğitimdeki değişiklikler üniversite öğrencileri için yeterli görülmemiş ve öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri için bu tür yeniliklerin bulunduğu etkinliklere yönlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmış.

Tosonoğlu ve Cengiz (2019), çalışmalarında lisans düzeyinde muhasebe eğitimi gören öğrencilerin öğrenme stilleri üzerinde durmuşlardır. Hangi öğrencilerin hangi öğrenme stillerine

sahip olduklarını araştırılmıştır. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde eğitim alan 126 öğrenciye anket uygulanmış ve veri toplama aracı olarak Kolb Öğrenme Stili Envanteri kullanılmıştır. Elde edilen verilerinde ise frekans, t-testi ve ANOVA teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun öğrenme özümseyen ve ayırıştıran öğrenme stiline sahip olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmada öğrencilerin çoğunluğunun özümseyen ve ayırıştıran öğrenme stillerine sahip olması müfredatlar da daha fazla görsellere ve soyut kavramlara yer verilmesi muhasebe eğitiminin kalitesinin arttırılacağı ileri sürülmüştür.

Kozache (2020), muhasebe eğitiminin eksiklerinin tespit edilmesi ve daha iyi bir eğitim için öğrenci beklentilerinin belirlenmesi amacıyla yaptığı çalışmasını, Selçuk Üniversitesi ve Kerkük Üniversitesi (Kerkük Irak) öğrencileri üzerinde gerçekleştirmiştir. Çalışmasında anket uygulaması gerçekleştirmiş olup, verilerin analizi doğrultusunda işletme bölümü için muhasebe eğitiminin önemli ve gerekli olduğu, muhasebe eğitiminin kişisel gelişime katkısının olduğu, itibar ve yeni yetenekler kazandıracağı gibi beklentilerin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca muhasebe eğitimi alan öğrencilerin iş hayatında daha kolay iş bulacakları yönünde bulgular ortaya çıkmıştır

Engin (2020), gelişen teknoloji ile muhasebe eğitiminde lazer ışınlarıyla elde edilen orijinal bir objenin üç boyutlu gerçek kaydı olarak bilinen hologram yöntemini araştırma konusu olarak incelemiştir. Araştırma Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Muhasebe ve Finansman lisans öğrencileri üzerinde toplam 316 anket değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen araştırma sonuçlarına göre muhasebe eğitiminde hologram yönteminin kullanılması gerektiğini düşünen öğrencilerin tamamı derslerinin daha verimli geçeceğini ifade etmiştir. Her gün hızla gelişen teknoloji ortamında büyümelerinden dolayı bu duruma çabuk adapte olacaklarını ve derslerinin daha dikkat çekici olacağı sonucu elde edilmiştir.

Tursun ve Şahin (2020), dijital çağda muhasebe mesleği için gerekli bilgi ve beceriler üzerinde çalışmışlardır. Çalışmalarında veri toplama yöntemi olarak anket yöntemini seçilmiş ve Ankara ilinde bulunan muhasebe meslek mensuplarına uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre muhasebe meslek mensuplarının teknik dersleri olan bilgisayarlı muhasebe ve finansal muhasebe gibi derslerin yanında takım çalışmasına yatkınlık, sözel iletişim becerileri ve bağımsız karar alma gibi becerilerin daha önemli olduğu görülmüştür. Bu sonuç dijital çağda muhasebe eğitimi veren

kurumların muhasebe mesleğinin gereklilikleri karşısında müfredatlarını güncellemelerini gerektirmektedir.

Serçemeli ve Kurnaz (2020), çalışmalarında Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitim gören öğrencilerin uzaktan eğitime bakış açısı ve uzaktan muhasebe derslerine bakış açılarını öğrenmeyi amaçlamışlardır. Çalışmalarını Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde eğitim gören Sağlık Yönetimi Bölümü'ndeki öğrenciler ve daha önce en az bir muhasebe dersi alan öğrencilere “Google Form” vasıtasıyla online anket uygulayarak desteklemişlerdir. Araştırmalarında geçerli sayılan 254 anket incelemeye alınmış elde ettikleri veriler SPSS 20 programı yardımıyla yüzde ve frekans dağılımı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarında öğrenciler sistemi kullanmakla ilgili bir problem yaşamamışlardır ama uzaktan eğitim sürecini fazla benimsemedikleri görülmüştür. Muhasebe eğitiminin uzaktan yöntemlerle devam etmesi öğrencilerin ders video kayıtlarını tekrar izleyebilmesi esnek eğitim olanakları ve zaman tasarrufu sağlaması olumlu olurken, internet ve eğitime ulaşamama gibi sıkıntıların olması olumsuz yönleri olarak görülmüştür. Sonuç olarak muhasebe eğitiminin uzaktan eğitim ile geleneksel eğitimle harmanlayan ters yüz edilmiş eğitim sistemi vasıtasıyla verilmesi gerektiği önerilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

KUŞAK KAVRAMI, SINIFLANDIRMASI VE Z KUŞAĞINDA MUHASEBE EĞİTİMİ

2.1. KUŞAK KAVRAMI VE KUŞAKLARIN SINIFLANDIRILMASI

Bu bölümde öncelikle kuşak kavramı açıklanmakta olup daha sonra tarihten günümüze kadar gelmiş farklı kuşaklar açıklanmaktadır. Çalışmamızın konusunun oluşturan Z kuşağı ve Z kuşağının eğitimi üzerinde detaylı bir inceleme yapılmıştır.

2.1.1. KUŞAK KAVRAMI

İnsanoğlu doğası gereği sosyal bir varlık olarak yaşamını sürdürebilmek için doğduğu andan itibaren toplumsal kurallara uyma alışkanlıkları sergilemektedir. Toplum kurallarına uyma küçüklükten başlayan ve ortak öğrenme sonucu insanların benzer davranışlar ve benzer algılar sergilemesidir. Bu söz konusu davranış ve algılar kuşak kavramını oluşturmaktadır (Şalap, 2016: 6). Kuşak kavramı; belirli zaman aralığında doğan bireylerin yaşam biçimleri, benzer özellikler, benzer yargılar ve davranışları, belirli bir dönemde doğmuş olmalarından kaynaklandığı olgusuna işaret etmektedir. Kuşakların bünyesinde barındırdıkları bir takım karakteristik özellikleri ve değer yargıları doğmuş oldukları kuşak grubunun davranışları ile benzer özellikler gösterirken diğer kuşaklarda bulunan bireylerin davranışları ile farklılıklar göstermektedir (Chen, 2010: 132). Günümüzde de oldukça çok kullanılan kuşak kavramı Türk Dil Kurumu'na göre yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı zamanın şartlarını çekmiş, aynı zorlukları aynı sıkıntıları paylaşmış, benzer ödevlerle sorumlu tutulmuş kişilerin oluşturduğu topluluk bütünüdür (TDK, 2011: 1542). İnsanlar birbirlerinden farklılıklar gösterirler ancak aynı dönemde büyümüş bireylerin çoğu yaşadıkları tarihteki zaman dilimleri ile güçlü bir kimliğe sahip olup, benzer şekilde düşünür, hisseder ve hareket ederler (Beldona, Nusair ve Demicco, 2009: 407). Aynı kuşaktaki bireylerin birbirine benzer özellikleri, bir kuşaktaki birçok kişiyi tanımlayabilir fakat bir kuşaktaki tüm

bireylerin o kuşağa ait tüm özellikleri taşıması ve bu özellikleri yansıtmaması mümkün değildir (Lower, 2008; Akt. Akince, 2020: 23).

Aynı dönemde yaşamış insanlar çevresel konulardan dolayı benzer özellikleri taşıyabilmektedirler bu da onları birleştirici bir topluluk haline getirmektedir. İnsanlar çevresinde yaşanan savaş, salgın hastalık, ekonomik kriz ve teknolojik gelişme gibi birçok olaydan etkilenmektedir. Çevresel koşullar insanların davranışlarını düşünce tarzlarını ve hatta karakterlerini bile benzer şekilde etkileyebilmektedir. İnsanlar birbirinden farklıdır ancak bulundukları zaman dilimine göre benzer özellikler taşırlar ve bu ortak noktalar o dönemin insanları hakkında genel bir düşünceye sahip olunmasını sağlamaktadır. Bu yüzden farklı dönemlerde yaşayan insanlar ile birlikte farklı kuşakların meydana geldiği görülmektedir.

2.1.2. KUŞAKLARIN SINIFLANDIRILMASI

Kuşak sınıflandırması ya da farklı kuşak grupları kuramı ilk kez bir Alman sosyolog olan Karl Mannheim tarafından 1928 yılında yazdığı bir kitapta ele alınmıştır (Taylor, 2008: 4). Ancak kuşakların sınıflandırması tartışmaları ilerleyen zamanlarda Strauss ve Howe (1991) tarafından kaleme alınan kitapla ivme kazanmış ve bazı araştırmacılar tarafından “Strauss-Howe Kuşak Kuramı” olarak adlandırılmıştır (Moss, 2016).

Kuşak sınıflandırması bulundukları konuma ve yaşadıkları kültürlere göre değişiklik göstermektedir. Kimi kültürlerde yaşı ilerlemiş kişilere saygı duyulurken kimi kültürlerde ise bu durumun tam tersi yaşı daha küçük, toy bireylere saygı duyulmaktadır. Bulundukları konuma göre sınıflandırmalara ABD ve İsrail ülkeleri verilebilir. ABD’de doğum oranları ile toplumsal etkisi büyük olan olaylar kuşak sınıflandırmasında belirleyici bir unsur iken, İsrail ‘de savaşlar kuşakların sınıflandırmasında belirleyici unsur olmuştur (Deal, Altman ve Rogelberg 2010: 194). Kuşak sınıflandırmasını oluşturan ana faktörlerin başında doğum oranları ve tarihsel süreçte yaşanan olaylar göze çarpmaktadır. Bu faktörlerin başında doğum oranları ile belirli bir yıl aralığında nüfus sayısındaki olası azalışlar ve artışlar ile ilişkilendirilmekte olup bir kuşağın doğum sayısının azaldığında sonlanabileceği belirtilmiştir. Diğer faktör olan tarihsel süreçte yaşanan olaylarda ise; aynı yıl aralığında doğan bireylerin, aynı tarihsel ve sosyal olayların sonuçlarıyla aynı dünya düzeninde yaşayarak, söz konusu olayların sonuçlarına maruz kaldıkları görülmektedir. Kuşak sınırları da bu tarihi ve sosyal olayların sonradan doğan bireylerin farklı

etkilenmesi ve farklı deneyimler elde etmesi sonucu oluşmaktadır (Crumpacker M.ve Crumpacker J., 2007: 351).

Kuşakların sınıflandırılması alanında araştırmacıların yaptığı çok sayıda çalışmalar mevcuttur. Yapılan çalışmalarda kuşaklar farklı tarihlere ve isime göre sınıflandırmış olmasına rağmen birbirleri arasında ilişki kurmak çok da zor değildir. Literatür taramasından elde edilen bilgiler doğrultusunda kuşakların sınıflandırması aşağıda Tablo 3’de farklı araştırmacılar tarafından ele alınış biçimleri verilmektedir.

Tablo 3: Yazarlara Göre Farklı Kuşak Sınıflandırması

Kuşaklar Yazarlar	Sessiz Kuşak	Bebek Patlaması Kuşağı	X Kuşağı	Y Kuşağı	Z Kuşağı	Alfa Kuşağı
Howe And Strauss (2005)	Sessiz Kuşak (1925-1943)	Patlama Kuşağı (1943-1960)	13. Kuşak (1961-1981)	Milenyum Kuşağı (1982-2000)		
Oblinger D. And Oblinger J. (2005)	Yetişkinler (< 1946)	Bebek Patlama Kuşağı (1947-1964)	Gen-Xers (1965-1980)	Gen-Y NetGen Millennials (1981-2095)	Post Millennials (1995 Ve Sonrası)	
Haeberle Ve Diğerleri (2009)	Sessiz Kuşak (1930-1944)	Nüfus Patlaması (1945-1964)	X Kuşağı (1965-1979)	Y Kuşağı (1980-1999)	Z Kuşağı (2000-Sonrası)	
Williams And Page (2011)	Sessiz Kuşak (1930-1945)	Nüfus Patlaması (1946-1964)	X Kuşağı (1965-1976)	Y Kuşak (1977-1994)	Z Kuşağı (1995-Sonra)	
Suderman (2016)	Sessiz Kuşak (Öncesi-1946)	Baby Boomers (1946-1964)	X Kuşağı (1965-1984)	Y Kuşak (1984-1994)	Z Kuşağı (1995-2010)	Alfa Kuşağı (2010-2030)

Kaynak: Çelik, 2019: 13, İlhan, 2019: 15, Mısıtık, 2019: 69.

Yukarıdaki sınıflandırmalardan esinlenilerek bu çalışmada kuşaklar Sessiz Kuşak (1925-1945), Bebek Patlaması Kuşağı (1946- 1964), X Kuşağı 1965-1980), Y Kuşağı (1981- 1994), Z Kuşağı (1995- 2012) ve Alfa Kuşağı (2013-2030) olarak altı farklı grupta incelenmiştir.

Günümüz de bir arada yaşayan bu altı kuşak kültürel zenginliklerinin yanında farklı davranışları ve farklı özellikleri bir arada bulundurmaktadır. Tablo 4’ de görüldüğü üzere günümüzde bulunan kuşaklar ve bugünkü yaş aralıkları ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Tablo 4: Kuşakların Günümüzdeki Mevcut Yaş Aralıkları

Doğum Tarihi	Bulunduğu Kuşak	2021 Yılındaki Yaşı Bulunduğu Kuşak
1925-1945	Sessiz Kuşak (Gelenekselçiler)	76-96
1946-1964	Bebek Patlaması	57-75
1965-1980	X Kuşağı	42-56
1981-1994	Y Kuşağı	27-41
1995-2010	Z Kuşağı	12-26
2010- 2030	Alfa Kuşağı	0-11

Kaynak: Ak, 2020: 62, Bağcı ve İçöz, 2019: 233.

2021 yılı itibariyle, 11 yaşının altındakiler Alfa Kuşağı, 12-26 yaş aralığındakiler Z Kuşağı, 27-41 arası Y Kuşağı, 42-56 arası X Kuşağı, 57-75 Bebek Patlaması ve 76-96 yaş aralığı ise Sessiz Kuşak olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.1.2.1. Sessiz Kuşak (1925-1945)

Sessiz kuşak veya gelenekseller olarak bilinen 1945 yılından önce doğmuş olan bireyler olarak ifade edilmektedir (Kyles, 2005: 54). Sessiz kuşak, sayı olarak çok büyük bir nesil olan Bebek Patlaması Kuşağı öncesinde yer alan kuşaktır. Bazı araştırmacılar bu kuşağı 2. Dünya Savaşı döneminde yaşamış olmalarından dolayı ‘Savaş Kuşağı’ olarak da adlandırmaktadırlar (Cem, 2020). 1925 ve 1945 yılları arasında doğan bu kuşak, Almanya’da Hitlerin iktidara gelmesi, Japonya’da Hiroşima’ya atılan atom bombası saldırısı gibi insanlar üzerinde büyük etkiler yaratacak olaylara tanıklık etmişlerdir. Bizim ülkemizde yaşayanlar için Osmanlı İmparatorluğunun parçalanması, kurtuluş savaşı, Atatürk yönetimin de Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşuna tanıklık eden ve günümüz yaşlı kesimini temsil etmektedir (Büyükuslu, 2017: 7). Bu

kuşaktaki kişiler işlerinde genellikle risk almakta isteksiz olmakla birlikte günümüz iş hayatında sayıları yok denecek kadar az olmalarına rağmen devam eden birçok işin temelini bu kuşak atmıştır (Durmaz, 2019: 4).

Türkiye’de Sessiz kuşak yani 75 yaş ve üstü bireylerin sayısına bakıldığında nüfusun %6’sını oluşturduğu birey sayısı olarak da 24.194.840 kişiye tekabül ettiği görülmektedir (TUIK, 2020). Sessiz kuşak birçok tarihi olaya da tanıklık etmiştir. Aşağıdaki tabloda da yaşanan birçok tarihi olaylar tarih sıralamasına göre verilmektedir.

Tablo 5: Sessiz Kuşak Dönemi Olayları

Tarih	Olaylar
1925	➤ Şeyh Said İsyanı ➤ Şapka Kanunu ➤ Tekke ve Zaviyelerin Kapatılması
1926	➤ Medeni Kanun Kabul Edildi ➤ İlk Telefon Santralı Ankara’da Kuruldu
1927	➤ İstanbul Radyosu Kuruldu
1929	➤ Büyük Buhran
1932	➤ Türkiye Milletler Cemiyetine Üye Oldu ➤ Ezan Türkçe Okunmaya Başlandı
1934	➤ Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkı
1935	➤ Pazar Günü Resmi Tatil İlan Edildi
1937	➤ Dersim İsyanı ➤ Laiklik Anayasaya Eklendi
1938	➤ Atatürk’ün Ölümü ➤ İsmet İnönü’nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi
1942	➤ Varlık Vergisi ➤ Ekmek Vesikaya Bağlandı
1945	➤ II . Dünya Savaşı Sona Erdi. ➤ Türkiye ABD Yardım Anlaşması

Kaynak: Müyesseroğlu, 2020.

Sessiz kuşak döneminde yaşanan olaylar Tablo 5’de verildiği gibi genellikle siyasi olaylar doğrultusunda gelişmektedir. Bunun nedeni Sessiz kuşak döneminde yaşanan II. Dünya Savaşı olmuştur. Yaşanan savaş öncesi ve sonrası birçok olay meydana gelmiş ve o dönemde yaşayan Sessiz Kuşak bu durumdan çok etkilenmiştir.

2.1.2.2. Bebek Patlaması (Baby Boomers) 1946- 1964

Bebek Patlaması (Baby Boomers) kuşağı, 1946-1964 yılları arasında dünyaya gelmiş bireylerden oluşmaktadır. Sessiz kuşak döneminde yaşanan İkinci Dünya Savaşı'nın hemen ardından doğan 1 milyar bebekten ötürü Bebek Patlaması kuşağı olarak adlandırılmıştır (Özkan, 2017: 98). İkinci Dünya Savaşı sonrası yaşanan zorluklar ve ekonomik çöküntüler bu kuşağın yaşama tutunması için yapması gereken tek şeyin çalışmak olduğunu benimsemişlerdir.

Çalışmayı seven bu kuşak, uzun saatler boyunca çalışabilen, yüksek idealleri bulunan, rekabetçi ve bu kadar çalışmanın karşılığı olarak başarı duygusunun yüksek olması ile bütün bunlara rağmen iyimser olması gibi özelliklerinin yanında otorite ve sadakat kelimelerinin anlamı onlar için büyük önem taşımaktadır (Wallace, 2006; Akt. Gürbüz, 2015: 41). Ayrıca yaşadıkları savaş sonrası zorlu şartlara rağmen Bebek Patlaması kuşağı diğer kuşaklara göre daha güçlü ve zorluklarla başa çıkabilme kabiliyetine sahiptir (Yılmaz, 2015: 60).

Bebek Patlaması kuşağı yüksek sayıdaki nüfusları, işkolik tavırları ve yüksek egoları ile tarihe damgasını vurmuş bir kuşaktır (Aka, 2018: 121). Bebek Patlaması Kuşağının işkolik ve bencilliği gibi bazı olumsuz özelliklere sahip olmanın yanın kendi kendilerini motive eden bu kuşak takım çalışmalarına önem verip maaş öncelikleridir (Adıgüzel, Batur ve Ekşili, 2014: 172). Çalışma hayatlarına sanayi işçisi yani beden işçisi olarak başlayan bu kuşak artık günümüzde bilgi işçisine dönüşmüş ve geçmiş kuşaklardan daha farklı bir değişim görülmüş ve bu değişim her geçen gün farklı yetenekler kazanmıştır. (Gündüz ve Pekçetaş, 2018: 93).

Bebek Patlaması kuşağı, başta çocuklar olmak üzere hayatta olan anne ve babalarına çok iyi bakmaya başlamışlardır. Bir yandan anne ve babaları bir yandan kendi çocukları arasında baskı gördüklerinden “Sandviç Kuşağı” olarak da adlandırılmaktadır (Güdücü, 2021: 8). Bebek patlaması kuşağı televizyonla, radyo gibi teknolojik aletlerle büyüyen ilk kuşak olmuştur. Televizyon ve radyonun, bu kuşağın karakteristik özellikleri üzerindeki etkisi çok büyüktür (Ball ve Gotsill, 2011: 18).

Eğitim alanında ekonomik ve eğitsel büyümenin devam ettiği bir dönemde büyümüş olan bu kuşak bireyleri iyi eğitim görmüş öğretmenler tarafın eğitilmişlerdir. İlk eğitimlerini aldıkları ilkokullarda paylaşılabilmek ve birlikte çalışabilmek yeteneklerine göre mezun edilmiş, üniversite yıllarında ise çalışmaya istekli işkolik olan bu kuşak beşeri bilimler alanında eğitim aldıktan sonra eğitimlerini tamamlamışlardır. Yüksek eğitim seviyesine sahip bu kuşağın dörtte biri lisans

ve yüksek lisans diplomasına sahip kuşağın işçi sınıfı ise çalışkanlığı fikir birliği danışmalık yapma ve değişime katkıda bulunma gibi birçok yeteneğe sahiptir. (Ardıç ve Altun, 2017: 14).

2.1.2.3. X Kuşağı (1965-1980)

Bebek Patlaması kuşağının çocukları olan 1965- 1980 yıllarında dünyaya gelen X kuşağı günümüzde 42 ile 56 yaş aralığında bulunan bireylerden oluşmaktadır. Savaş Kuşağının çocukları olarak zor anne ve babalara sahip olan bu kuşak kendi ayaklarının üstünde durmak ve kendi çocuklarına daha iyi bir gelecek sunmak için iş ve kariyer peşinden koşan bireylerdir.

X Kuşağı 70 li yıllarda yaşanan petrol krizi ve refah artışının maliyetlerinin artması nedeniyle yaşanan sorunlarla büyümüş bir kuşaktır. Kayıp Kuşak olarak da adlandırılan bu kuşağın iş ve kariyer peşinden koşmasının sebeplerinin başında yaşanan olumsuzluklardan dolayı yaşadıkları gelecek kaygısı taşımaları gelir (Altuntuğ, 2012: 205). Çalışmak için yaşayan Bebek Patlaması kuşağının tam tersine yaşamak için çalışmayı tercih etmişlerdir (Erin, 2019: 50). İş hayatında öne çıkan özellikleri arasında ise daha kanaatkâr olmaları, tedbirli ve garantici insanlar olmalarına rağmen iş yaşamında daha dinamik yapıya sahip olma ve daha cesur olmaları onlar için büyük bir avantaj olmuştur. Cinsiyet eşitliğine önem veren bu kuşak bağımsızlık kavramına da büyük değer vermektedir (Arslan ve Staub, 2015: 7).

X kuşağı döneminde yaşanan ekonomik krizler toplumun refah seviyelerini etkilerken askeri darbelerde siyasi boyutta etkilemiştir. Yaşanan siyasi olayları televizyon ve radyo gibi teknolojik aletlerden takip eden X kuşağı herhangi bir taraf tutma gibi zorunluluk hissettirmiş ve bunun sonucunda da o dönemde Türk üniversitelerinde en çok sağ- sol kavgalarının yaşandığı dönem olmuştur (<https://egitimyonetimi.org/x-kusagi-y-kusagi-ve-z-kusagi/>; E. T.:01.06.2021).

O dönemde klasik eğitimden yana olan X kuşağı yükseköğretim kurumlarında web tabanlı eğitime karşı yeni araştırmalarda olumsuz tepkiler vermektedirler (Etlican, 2012: 39).

2.1.2.4. Y Kuşığı (1981-1994)

Günümüzde orta yaşlı kesimini oluşturan Y kuşığı 1981-1994 yılları arasında doğmuş bireylerden oluşmaktadır. Yaş aralıkları 27 -41 olan günümüz Y kuşığı daha çok eğitimi tamamlayıp çalışma hayatına atılmış bireyleri kapsamaktadır.

Y kuşığı, kendinden önceki kuşaklar arasında en çok farklılık yaşayan kuşak olma özelliğine sahiptir. Çünkü Y kuşığı döneminde radikal değişimler yaşanmış insanoğlunun hayatına internet girmiştir. Teknoloji ile büyüyen bir kuşak olduğu için kendinden önceki kuşaktan belirgin olarak farklıdır (Bayar, 2019: 36). Hatta bu kuşak için internet bağımlısı kuşığı milenyum kuşığı eko patlaması kuşığı yalnız kuşak gibi birçok isim verilmiştir (Çetin ve Karalar, 2016: 160). Bütün bu isimlerin yanında bide her şeyi sorgulayan bu kuşak için “Why” kuşığı da denilmektedir. Bu genç kuşak yaratıcı akıllı özgürlüklerine düşkün ve bir o kadar da teknoloji tutkunu bireylerden oluşmaktadır (Bayhan, 2014: 14). Teknoloji ile büyüyen bu kuşak merak ettiklerini insanlara soran, internette araştırma yapan ve bir şekilde aradığını bulan bir kuşak olma özelliğine sahiptir.

Teknolojinin hızlı geliştiği dönemde yaşayan Y kuşığı sabit fikirli değil ileri görüşlüdür. Y kuşığı gelişen dünyaya hızlı bir şekilde adapte olabilen, hedef ve amaçlarını o yönde genişletip geliştirmeye çalışırlar (Üstün, 2020: 16). Y Kuşığı için teknolojiyi kullanmanın yanında teknolojiye sahip olmak da bir o kadar önemlidir. Sürekli yanlarında taşıdıkları cep telefonlarının olması onları diğer kuşaklardan farklı ve özel kılarken onlar için bazen yeterli olmamaktadır. Y kuşığı aynı zamanda alışveriş çılgınlığının olduğu dönemde para kazamaya başlamıştır. Bunun etkisiyle son model telefonlar, bilgisayarlar, gibi birçok yenilikle tanışma ve kullanma arzusu mevcuttur (Tükel, 2014: 16). Bu dönemde yaygınlaşmaya başlayan online alışverişlerin artması ile alışverişe harcanan zamanın kısıtlanması ve internet ortamında çeşitli kolay ulaşılması tüketim oranlarını artırdığı gözlenmiştir.

Teknolojinin de verdiği imkânlar doğrultusunda Y kuşığı diğer kuşaklardan daha eğitimlidir. Y kuşığı başarının anahtarı olarak eğitimi görmektedir. Bunun en büyük kanıtı artan üniversite sayısı, üniversitedeki öğrenci sayısı, yüksek lisans yapan öğrenci sayısındaki artış ve bunun yanında mesleki kursların sayısı ve çeşitlilikleri de bu dönemde artmıştır (Kuyucu, 2017: 857). Eğitimde Y kuşığı diğer kuşaklardan farklı olarak çok kaynaklı dönemde eğitim almıştır. Teknolojinin kendisi için ayrılmaz bir bütün olarak görmektedir. Kendilerini aynı anda birçok

görevi yerine getiren bir kuşak olarak tanımladıkları için eğitimde en büyük eksiklikleri odaklanma ve materyalleri derinlemesine düşünebilmek için ayırmaları gereken zaman yetersizliğidir (Benfer ve Shanahan, 2013: 10).

2.1.2.5. Z Kuşağı (1995-2012)

1995-2010 yılları arasında doğan bireyleri kapsayan Z Kuşağı farklı kaynaklarda farklı tarihler ile ele alındığı görülmüştür. 21. yüzyılın ilk kuşağı olarak bilinen bu kuşak teknolojinin içine doğmuş ve bu yüzden “nokta com çocukları” olarak da bilinmektedir (Suderman, 2016).

Dünya nüfusunun yüzde 33,7’sini, Türkiye nüfusunun ise yüzde 31’ini Z kuşağı oluşturmakta olup, bu da Türkiye’de 25 milyondan fazla Z kuşağı bireyleri olduğunu göstermektedir (Kuran, 2020: 35). Derin duygusallık sıfatıyla da bilinen bu kuşağa aynı zamanda “Kristal Nesil” olarak da adlandırılmaktadır (Adıgüzel, Batur ve Ekşili, 2014: 174). Z Kuşağı diğer kuşaklara göre en evrensel kuşak olma özelliğini taşımaktadır. Çünkü bu kuşak internet çağında doğup internet çağında büyüdü haliyle küreselleşen dünyada birbirlerinden saniyeler içinde haber almakta ve bütün dünya ile aynı anda işlem yapabilmektedirler. Günümüzde Z kuşağı bütün dünyada genç nüfusu temsil etmekte kısacası onların giderek ortaklaşan sıkıntıları, alışkanlıkları ve yaşam algıları benzerlik göstermekte olduğu görülmekte ve dolayısıyla Z kuşağı için evrensel bir olgudan bahsetmek mümkündür (Gençer, 2020: 26).

Çalışma hayatında Z kuşağına bakacak olursak bu kuşağının yaşları nedeniyle yükseköğretimini yeni yeni tamamlamaya başlayan bireyler olması, iş hayatındaki sayılarının oldukça az olduğunu söylenmektedir. Bu kuşağın iş hayatında sayılarının az olmasından dolayı deneyimleri tam olarak gözlemlenememektedir. Ancak yaşadıkları teknolojik çağ nedeniyle mobil ağlar üzerinden iletişim kurmaları nedeniyle yalnız yaşamayı sevdikleri ve diğer kuşaklara göre bağımlılık duygularının çok gelişmediği bunun sonucu olarak da sıklıkla iş değişiklikleri yapabilecekleri düşünülmektedir (Ata ve Geyikçi, 2019: 132). Evlerinde ya da odalarında yalnız kalmayı seven bu kuşak ilerde iş hayatında da teknolojinin de getirdiği yeniliklerle beraber kendi odalarında çalışma imkânları bulunduğu çalışabilecekleri görülmektedir.

Z kuşağı dünya zevkine düşkün, teknolojiyi hızlı bir şekilde algılayıp kavrayan, işlerini hızlı ve titizlikle yerine getiren davranış özellikleriyle dikkatleri üstüne çekmiştir (Ayhün, 2013: 102).

Geleneksel oyun ve oyuncaklar yerine teknolojik aletlerle oynayan Z Kuşağı diğer kuşaklardan farklı karakteristik özelliklere sahiptir. Teknoloji çağıın etkisinin yanında bu kuşağıın kişilik ve karakteristik özelliklerinde aile yapısının da önemi çok büyüktür. Z kuşağı döneminde aileler de en büyük değışim kadınlarında sosyal alanlarda ve iş hayatına katılımları oldu. Cinsiyet rolleri geçişken bir hal almış ve anne ve baba birbirleriyle benzer işleri üstlenir duruma gelmişlerdir. Önceden annenin yaptığı işleri babanın da yapabileceğı görölmüş ve bu durum çocukların karakterlerinin oluşumunda büyük rol oynamıştır (Sladek ve Grabinger, 2013). Z kuşağıının özelliklerini aşağıdaki Tablo 6’de verilmiştir.

Tablo 6: Z Kuşağı Özellikleri

Kişilik Özellikleri	Eğitim Yaklaşımları	Tüketim Biçimleri
• İyi niyetli • Hoşgörölü • Hırslı • Yardım sever • İçten ve sevecen • Geleneksel inanışı benimseyen ve yeni muhafazakâr düşünce yapısıyla aileye değer veren • Bireyselliğe önem veren • Yeniliğe açık • Bağımsız ve sabırsız • Öz denetimli ve daha fazla sorumluluk sahibi • Yalnız • Öz güvenli ve gerçekçi	• Geleneksel eğitim yöntemlerini çok interaktif, modern, esprili ironik eğitim yöntemlerini tercih eden • Analiz edebilen ve konuya yönelik yorum getirebilen • Bilgileri çok hızlı bir şekilde alabilen	• Markalar, ürünler ve hizmetler hakkında aktif geri bildirimler ve yorumlar yapmaktan çok hoşlanan ve sosyal medyada çok fazla içerik tüketen. • Çabuk vazgeçebildikleri için kurumsal sadakatleri düşük • Önceki kuşaklara göre daha planlı daha iyi eğitilmiş, daha çok diplomalı, daha çok donanımlı, daha az uzman, daha az <u>kompleksli</u> ve daha özgüvenli • Hiyerarşiye soğuk • Orijinal eser ortaya koyan • Bireyselliğe önem vermekle birlikte iş birlikçi, aktif ve katılımcı

Kaynak: Kızılgeçit, 2020: 19.

Yukarıda tabloda verilen Z kuşağıının kişilik özellikleri, eğitime yaklaşımları ve tüketim biçimleri verilmiştir. Z kuşağıı hırslı, sabırsız, sorumluluk sahibi gibi özelliklere sahip iken aynı

zamanda bu kuşağının eğitim hayatında da analiz ve yorum yeteneğinin ve bilgi algılama gücünün yüksek olduğu ifade edilmektedir.

2.1.2.6. Alfa Kuşağı (2013-2030)

2013- 2030 yılları arasında doğan çocuklar alfa kuşağını kapsamaktadır. Bu bahsedilen kuşak teknolojinin içene doğmuş olan bu kuşağın ebeveynleri de genellikle Y kuşağıdır. Bu kuşağının en büyük özelliklerinden biri de yüz yüze görüşmelerden uzak çevrimiçi yaşamları benimsemeleridir (Özdemir, 2019).

Alfa kuşağı henüz daha çok küçük yaşlarında olsalar bile bilgisayar teknolojisi çağında dünyaya gelmeleri ve anne ve babalarının da Y Kuşağı olarak eğitilmiş olması onlar için büyük bir şans olmaktadır. Gün geçtikçe okul öncesi eğitiminin önemini artırması ile Alfa kuşağı okul öncesi eğitimlerini son teknolojik ortamlarda görmeleri ile gelecekte çok iyi konumlara diğer kuşaklara göre erken erişebileceği öngörülmektedir (Jones, Jo ve Philippe, 2007; Akt. Mısıtık, 2019: 81). Doğrudan ileri teknolojinin içinde dünyaya gelen bu kuşak robotların ve sanal gerçekliliğin hayatlarının merkezinde olacağı düşünülmektedir. Bu kuşak için daha adaletli ve eşitlikçi genç girişimciler olacakları öngörülmektedir (Güdücü, 2021: 10).

2.2. Z KUŞAĞI EĞİTİMİ VE MUHASEBE EĞİTİMİ

Muhasebe eğitiminde Z kuşağını ve Z kuşağının muhasebe eğitimine bakış açısı ve beklentileri bu başlık altında ele alınmıştır.

2.2.1. Z Kuşağı Eğitimi

Z kuşağını teknoloji bağımlısı oldukları düşünülse de onların teknolojinin içine doğmuş bireylerdir onlar için doğal bir yaşam standardı olarak görülmektedir (Doğan, 2020: 15). Z kuşağı her alanda olduğu gibi eğitim alanında da farklılıklarını ortaya koymaktadır. Geleneksel öğrenme

modellerinin yanında doğrudan işin içinde olarak yani yaşayarak öğrenebileceklerini sosyal öğrenme ortamlarını benimsedikleri görülmektedir. İsteğe bağlı hizmet beklentilerine sahip olan Z kuşağı daha üniversite yıllarında diğer kuşaklara göre daha kariyer odaklılardır (Kozinsky, 2017). Azimli ve tutkulu olan aynı zamanda teknoloji ile iç içe olan bu kuşak için önemli olan bu ellerindeki son model teknolojiyi kendileri için yararlı bir şekil de kullanabilmektir (Durmaz, 2019: 10).

Tüm dünyada pandemi olarak ilan edilen 2020 yılında yaşanan korona virüs salgını döneminde Z kuşağı eğitim amaçlı kullanmak zorunda kaldığı EBA, YouTube, GitHub, Udemy, Coursera, vb. online eğitim siteleri kendi kendini geliştirebilecekleri sitelere teşvik edilmektedir (Savaş ve Karataş, 2019: 234). Z kuşağının öğrenci olduğu dönemde öğretmenlerin, eğitici merkezli Bebek patlaması kuşağı, müfredat merkezli ve sonuç odaklı X kuşağı ile öğrenci merkezli Y kuşağının olduğu görülmüştür. Ancak Z kuşağı için ne eğitici ne müfredat ne de öğrenci merkezli eğitim yeterli olmadığı anlaşılmaktadır. Çünkü Z kuşağı öğrencileri tüketici olmayıp üretici olduklarından dolayı bu kuşak diğer kuşaklar gibi öğretileni öğrenmekle yetinmeyip var olan bilgiye katkı sağlamak isteyen bireylerden oluşmakta olduğu görülmektedir (Kuran, 2020: 94-95).

Z kuşağı bireylerin diğer kuşaklardan daha farklı olması daha önce uygulanan eğitim-öğretim programlarının Z kuşağı öğrencilerinin özellikleri dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir (Altunbay ve Bıçak, 2018: 133). Z kuşağı çocuklarının farklı disiplinleri aynı anda öğrenme bilme kabiliyetine sahip oldukları için onlara uygun eğitim öğretim ortamı oluşturulmalıdır (Aslan, 2019: 45). Z kuşağı yaratıcılığa izin veren aktivitelerle öğrenmekten hoşlanmaktadırlar. Bundan dolayı bilgileri hikâyeleştirme hayallerle etkin hale getirebilme ve sonuç odaklı çalıştıkları görülmektedir. Bu kuşak, istedikleri bilgilere teknolojik aletlerle kolay ulaşabildikleri için, uzun dönemli bilgileri hafızlarında tutmakta zorlandıkları anlaşılmaktadır (Oral, 2013: 20).

2.2.2. Z Kuşağı ve Muhasebe Eğitimi

Eğitimin içinde aktif rol almak isteyen Z kuşağı öğrencileri muhasebe derslerinin kitaptan takip etmeyi gereksiz görmektedir (Yelgen ve Uyar, 2018: 165). Ancak günümüz uygulamacılarının da en büyük şikâyeti olan muhasebe tekniklerinin ve kuralların hızla artması

ile öğrencilere öğrenme fırsatı vermeden ezberleme ile geçici bilginin oluşmasına neden olduğu görülmüştür. (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 119).

Muhasebe eğitiminin sadece hesapların işleyişi ve kayıtlarının tutulması yeterli değildir. Lisans düzeyindeki bir öğrencinin sadece muhasebe kayıtları yapabilmesi değil yapılan muhasebe kayıtlarının ne ifade ettiğini yorumlayabilmesi büyük önem taşımaktadır. Ancak bu da vaka analizlerinin sayısının arttırılması ile gerçekleştirilebileceği ortadadır (Serçemeli, 2016: 123).

Muhasebe eğitiminin içeriğine bakıldığında hem teorik bilginin hem de uygulamanın çok önemli olduğu görülmektedir. Geleneksel yöntem olan yüz yüze eğitimin modern eğitim olan teknoloji ile eğitimle desteklenmesinin eğitimin kalitesini arttırabileceği öngörülmüştür. (Serçemeli, Kurnaz ve Özcan, 2015: 274). Muhasebe eğitiminde kalitenin arttırılması için eğitim programlarının sürekli yenilenmesi ve değişimlere ayak uydurulması gerekmektedir (Russell vd., 2000; Akt. Kozache, 2020: 65).

Muhasebe eğitiminde öğrencilerin tanınması büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin beklentilerini ve isteklerini bilen yani öğrencisini tanıyan bir üniversite daha iyi bir eğitim verebilecektir. Muhasebe eğitimi alan öğrencinin hedefleri ve muhasebe bölümüne ilgilerini belirlemek yükseköğretim kurumları için önem arz etmektedir (Demir ve Temelli, 2019: 48). Günümüzde üniversite öğrencisi olan Z kuşağı bireyleri son yıllarda üniversite hocalarının gözlemlerinden de anlaşılacağı üzere öğrencilerinin dikkatlerinin çabuk dağıldıkları konusunda hem fikir oldukları görülmektedir. Bu yüzden, bilgiye hızlı ulaşabilen Z kuşağı öğrencilerine bilgiyi özümseme, değerlendirme ve yorumlama konuları üzerinde durulması gerekmektedir (Yeşil, 2020). Z kuşağını tanımak ve kuşağın özellikleri doğrultusunda muhasebe derslerinin şekillendirilmesi derslerin daha verimli geçirilmesine yardımcı olacağı görülmektedir.

2.2.3. Muhasebe Eğitiminin Z Kuşağı Öğrencilerine Sağlayacağı Özellikler ve Yetenekler

Mesleki bir eğitim olan muhasebe eğitimi, öğrencilerin öncelikle gelir gider hesaplarının işleyişini, fatura, irsaliye, çek, senet, poliçe vb. ticari belgelerin ne olduklarını hangisinin ne amaçla kullanıldığını öğretmeyi amaçlamaktadır (Süer, 2007: 19). Yeni nesil mezunların, istihdam alanlarında yer edinebilmesi için teorik ve uygulamalı eğitiminde gerekli kazanımları edinmiş olması önem arz etmektedir. Bu yüzden işletme ortamları için gerekli bilgileri mesleki

eğitimlerinde öğrenebilmek ve öğrencilerin kazanacakları yetenekleri kullanabilmesi gerekmektedir. (Çakır, Canbaz ve Gümüş, 2014: 17).

Lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin öğrencilere kazandırması gereken özellikler ve yetenekler genel olarak şu şekildedir (Çelenk, Atmaca ve Horasan, 2010: 170);

- Muhasebe alanında kendilerini geliştirmek
- Muhasebe ile ilgili aktivitelere (sempozyumlar, seminerler vb. bilimsel etkinlikler) katılmak
- İş bulma konusunda daha motive olmalarını sağlamaktadır.

Zaman içerisinde bireylerin eğitimden kazanacağı yetenekler değişmekte ve eğitim araçlarındaki değişikliklerle beraber eğitim ortamları da değişmektedir. Klasik eğitim yöntemlerinin artık günümüz öğrencileri için çekiciliğini yitirdiğini gören öğretmenler ve eğitim kurumları da bu nedenle yeni yaklaşımlara yönelmektedir (Ata ve Geyikçi, 2019: 141). Yeni nesil ise klasik eğitimden ziyade yeniliklere açık olan öğrenciler olup teknoloji ile iç içe bir eğitim beklentisi içindedir (Serçemeli, Kurnaz ve Özcan, 2015: 274).

Gelişen teknolojilerle beraber zaman içerisinde bireylerin eğitimden beklentileri değişmekte ve eğitim araçlarındaki değişikliklerle beraber eğitim ortamları da değişmektedir. Klasik eğitim yöntemlerinin artık günümüz öğrencileri için çekiciliğini yitirdikleri öğretmenlerin ve eğitim kurumlarının da bu nedenle yeni yaklaşımlara yönelmektedirler (Ata ve Geyikçi, 2019: 141). Yeni nesil ise klasik eğitimden ziyade yeniliklere açık olan öğrenciler olup teknoloji ile iç içe bir eğitimi tercih etmektedir (Serçemeli, Kurnaz ve Özcan, 2015: 274).

IFAC, yaşanan teknolojik gelişmelerinden en çok etkilenen ve etkileyen Z kuşağı bireylerinin muhasebe mesleğinin geleceğine yönelik neler düşündüklerini merak edilmiştir. 2018 yılında yapılan araştırmada Z kuşağı bireylerin muhasebe alanındaki iş fırsatlarının teknolojik gelişmelerden nasıl etkileneceği konusunda farklı fikirlere sahip olduklarını görülmüştür. Bu görüşler arasında insanların işlerini kaybedeceğini, yeni mesleklerin ortaya çıkacağını, bazı katılımcılar ise bu alandaki mesleklerin daha ilginç mesleklere dönüşeceğini düşünmektedir. Z kuşağı öğrencilerinin anket sonuçlarının değerlendirilmesi ile muhasebe mesleğine bakış açıları olumlu olarak nitelendirmiştir. Ankete katılan öğrencilerin çoğunluğu muhasebe alanında kariyer yapmaya açık olduklarını, bunların bir kısmı ise muhasebecilik mesleğinde kariyer yapmaya karar vermiş olduklarını dile getirmiştir. Görüldüğü üzere gelişen teknolojik gelişmeler doğrultusunda Z kuşağının kazanacağı yetenekler muhasebe eğitiminin güncellenmesi ve gelişen

teknolojiye uyumlu olması gerekmektedir (Ağdeniz ve Çelikay, 2019: 405). Aynı zamanda muhasebe derslerinin içerik olarak daha özgün olması ve verilen örneklerin daha hayattan olmasını arzu edilmektedir. (Yelgen ve Uyar, 2018: 165).

Muhasebe eğitiminin önemi ile birlikte alınan eğitimin iş hayatına uyum sağlaması son dönemlerde üzerinde durulan bir konu haline gelmiştir (Samırkaş ve Ezin, 2017: 48). Muhasebe derslerini alan öğrencilerin sadece muhasebe alanında çalışabileceği veya o alanda uzmanlaşabileceğini düşünülmemekte ya da varsayılmaktadır. Ancak muhasebe dersleri alan birçok öğrenci işletmelerin diğer alanlarında da çalışabileceğini diğer alanlara da hâkim olma ihtimali göz ardı edilmeyecek kadar büyüktür (Tek ve Dalkılıç, 2011: 13).

Muhasebe eğitiminde sadece muhasebe kaydı yapabilme yeteneği geçmişte kaldı, günümüz muhasebecileri sadece bilgiyi üreten değil, karar alma ve analiz etmeyi bilen kişiler olmalıdır. Muhasebe eğitimi verilirken sayılayacağı bir başka fayda ise muhasebe derslerinde işletmelerin sorunlarını çözmeye yönelik pratik yaklaşımları ve becerileri geliştirmeye yönelik olmasıdır (Şenol ve vd., 2009: 2488; Başer, 2010: 130). Üniversite yönetimi tarafından sağlanan üniversite-sanayi iş birliği öğrencilerin aldıkları muhasebe derslerin teoriden uygulamaya dönüştürebilme yeteneği kazandıracaktır (Korukoğlu, 2003: 89). Kendini geliştirme çağında bulunan Z kuşağı bireyleri yaşadıkları çağa uygun, kendi özellikleri göz önüne alınarak eğitim öğretim faaliyetlerinin hazırlanması düşüncesini taşıdıkları görülmektedir (Altunbay ve Bıçak, 2018:140).

Günümüz şartlarında muhasebe eğitiminin öğrencilere kazandırması gereken yetenekler ve işletmelerin beklentisi doğrultusunda şekillenmektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin kazanımları;

- İşletmelerin muhasebe elemanlarından beklediği kişisel beceriler ve muhasebe niteliklerinin kazanılması,
- MS Office programlarını iyi düzeyde kullanma beklentisi,
- Mali mevzuata hâkim olmak ve ön muhasebe hakkında bilgi sahibi olmak,
- Kişisel beceri olarak beklentiler; analitik düşünme, takım çalışması, sözlü ve yazılı iletişim becerisi, sorumluluk alma, organizasyon becerisi ve yaratıcılık gibi kişisel gelişlerin oluşması,

- İnşaat sektörü ve turizm sektörü gibi sektörlerde çalışabilmek için inşaat muhasebesi ile konaklama muhasebesi gibi derslerin müfredata alınması gibi beklentileri olduğu görülmektedir (Dölen ve Karapınar, 2019: 352).

Günümüzde muhasebe eğitimi üniversitelerde ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında verilmektedir. Bu eğitim programlarında verilen derslerde muhasebe alanında her türlü teknik bilgi öğrencilere kazandırılmaktadır. Ayrıca muhasebenin belli alanlarında uzmanlaşmaya yönelik bazı kurslar açılmakta, seminerler ve eğitim programları düzenlenmektedir (Demir, 2005: 118).

Küreselleşmenin getirdiği hızlı değişim iş ortamında dramatik değişikliklere yol açmıştır. Bu değişiklikler sadece iş dünyasında değil mesleki eğitiminde de yeni zorluklar getirmiştir. Günümüz eğitimcileri, geleceğin iş hayatında bulunacak bireylerin küresel piyasanın gerektirdiği beceriler boşluğunu doldurmakla yükümlüdür (Mohammed, ve Lashine, 2003: 1). Hızla değişen dünyada alışkanlıkların değişme hızına yetişmekte zorluk yaşayan eğitimciler öğrencilere kendilerini geliştirmeleri konusunda tavsiyelerde bulunmaktadır.

Z kuşağı öğrencileri eğitimlerinde klasik öğrenme ortamlarından sınıf ortamında bir profesörden öğrenmek yerine internet ortamında videolu öğrenmeyi veya kurs materyali, kütüphane veri tabanları animasyonu gibi interaktif hale getirilmiş bir öğrenme modellerini tercih edilmelidir. Eğitimcilerin amacı kısıtlayıcı zaman çizelgelerinin dayattığı kısıtlamaların üstesinden gelmektir (Beyers, 2009: 223). Öğrencilerin üniversite eğitiminde alınan eğitimin, tek başına temel öğrenme gereksinimlerini karşılamaya yetmediği ve aynı zamanda her öğrencinin aynı süreçte ve periyotta başarılı olamayacağı düşünülmektedir. Birçok gelişmiş ülkede üniversite ve sanayi iş birliğinde verilen eğitim daha fazla ilgi görmektedir (Binici ve Arı, 2004: 385).

Z kuşağı bireyleri üzerinde yapılan çalışmalar göstermektedir ki üniversite sonrası bir iş bulabilmek için okul derslerinin yanı sıra kendini geliştirebileceği farklı kaynaklara yönelmesinin faydalı olabileceği görülmektedir.

2.4. LİTERATÜR TARAMASI

Türkçe literatüre bakıldığında Z Kuşağı ile ilgili eğitim alanında yapılan çalışmalar ele alındığında çok sayıda çalışmaya rastlanmıştır.

2.4.1. Z Kuşağı İle İlgili Eğitim Alanında Yapılan Literatür Taraması

Z kuşağı eğitimi alanında literatürde yapılan çalışmalar şu şekildedir;

Erden (2012), akademisyenlere yönelik yapmış olduğu çalışmasında kültürel değişimlerin örgütlerde kuşaklar arası çatışmalara etkisini incelemiştir. Farklı kuşakların bir arada bulunduğu üniversitelerde, görev yapan akademisyenlerin hem kendi kuşakları ile hem de diğer kuşaklarla çatışma yaşayıp yaşamadıklarını anket yöntemi ile 578 katılımcı üzerinde araştırmıştır. Yapılan araştırma sonucunda akademisyenlerin hem kendi kuşaklarıyla hem de kendinden küçük ya da büyük kuşaklarla ender olarak çatışma yaşadıkları sonucuna varılmıştır. Çatışma her ortam gibi üniversite ortamında da kaçınılmaz olduğu az da olsa görev ilişki ve süreç olduğu ortaya konmuştur.

Somyürek (2014), öğrenme sürecinde Z kuşağının dikkatini çekmek için arttırılmış gerçeklik üzerinde durulmuştur. Araştırmanın amacı arttırılmış gerçeklik teknolojisinin eğitimciler ve eğitim teknolojisi uzmanları tarafından daha fazla tanınması ve kullanımının sağlamaktır. Çalışmada arttırılmış gerçeklik teknolojisinin eğitim açısından çalışma prensiplerini açıklamakta ve daha sonra uygulama alanları ile kazanımları sunulmuştur. Sonuç olarak arttırılmış gerçeklik teknolojisinin kullanılabileceği ve bu alanda hazır yazılımlarının olması eğitimciler için kolaylık sağladığı tespit edilmiştir.

Halisdemir (2015), okul yöneticilerinin Z kuşağına karşı tutumları ve Z kuşağının okul yöneticisi algısını araştırmıştır. İstanbul'un Kadıköy ilçesinde bulunan lise ve ortaokullarda görev yapan 15 okul yönetici ve bu okullarda bulunan 20 öğrenci üzerinde nitel araştırma tekniği olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniği ile 15 okul yönetici ve 20 öğrenciye 10 adet açık uçlu sorular sorulmuş ve elde edilen verilerin analiz edilebilmesi için NVIVO 10 programı kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Z kuşağı bireylerin okul yöneticilerini ciddi bir şekilde zorladıkları görülmüş ve bunu okul yöneticileri ve öğrenciler arasındaki kuşak çatışması ile doğrudan bağlantılı olduğu ortaya çıkmıştır. Okul yöneticilerini zorlayan bir başka konuda okul ve aile arasındaki klasik sınırların bozulması ve ailelerin okullara daha fazla müdahale ettiği ortaya konmuştur. Eğitimin diğer tarafı olan Z kuşağı öğrencilerinin ise okul yöneticilerinin onları anlamadıklarını ve Z kuşağı öğrencilerine yetişme hızı konusunda eksik kaldıkları bulguları tespit edilmiştir.

Kavalcı ve Ünal (2016), çalışmalarında Z ve Y kuşağının karar verme biçimleri ve öğrenme stilleri açısından karşılaştırılmış. Araştırmanın ana kütlesi Erzurum ilinde yaşayan Z ve Y kuşağı öğrencileri olmuştur. Araştırmada öğrencilere 360 anket uygulanmış ve bunların 110 tanesini Y kuşağı 250 tanesi de Z kuşağı doldurmuş SPSS 20.0 ve LISREL 8.51 paket istatistik programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrenme stilleri ve karar verme tarzları arasında farklılıklar tespit edilmiştir. Z kuşağı öğrencilerinin algısal-sezgisel öğrenme stillerini sık olarak kullandıklarını, Y kuşağı bireylerin ise görsel- işitsel ve sıralı bütünsel öğrenme stillerini çoğunluklu kullandığı sonucuna varılmıştır.

Taş, Demirdöğmez ve Küçükoğlu (2017) “Geleceğimiz Olan Z Kuşağının Çalışma Hayatına Muhtemel Etkileri” adlı çalışmalarında Z kuşağının özelliklerini belirlemek ve bu nesil karşısında işletmelerin ve kurumların takınacakları tavırların neler olması gerektiği konusunu ele almışlardır. Çalışma literatür taraması ve üniversite öğrencilerinin gözlem sonucunda, Z kuşağının teknoloji çağında doğmalarından kaynaklı teknoloji meraklısı olmaları, erken olgunlaşmaları şımartılmış ve güçlendirilmiş olma gibi kişisel özelliklere sahip olduklarını ve bunların işletmeler için hem faydalı hem de zararlı olabileceği belirtmişlerdir. Teknolojinin hem Z kuşağını hem de iş dünyasını şekillendirmesi ile gelişen çağda iş ortamında esneklik sağlanmalı ve standart politikalardan vazgeçilmesi gerektiği ortaya konulmuştur.

Kayıkçı ve Bozkurt (2018) çalışmasında dijital çağda yapay zekâ, Alpha ve Z kuşağının turizme yansımalarını incelemişler ve insan, robot ve yapay zekâ etkileşimine üzerinde durmuşlardır. Geleceğin iş gücü kaynağını oluşturacak olan Z ve Alpha kuşağının özellikleri ile şekillenen iş dünyasına yönelik çalışmalar incelenmiştir. Turizm sektöründe veya hizmet sektöründe robotların yer almaya başlaması, yapay zekâyla yönetilen robotların Z kuşağı için hem tehdit hem de avantajlar sağladığını ortaya koymuştur. Tehditler arasında iş bulamama korkusu, fiziksel güce ihtiyaç duyulan işlerin robotlar tarafından yapılması gösterilirken, diğer taraftan düşünme ve zekâlarını çalıştıracak işler yapabilmeleri için zaman oluşturdukları görülmektedir. Çalışmalarının sonucunda Z ve Alpha kuşağının dijital çağda yaşaması ve teknolojiyi iyi düzeyde kullanabilmesi geleceğe yönelik belirsizliklerle başa çıkabilme yeteneğine sahip olduklarını böylelikle ileride robotlara rağmen iş bulabilmesini kolaylaştıracağı yönünde tespitler yapılmıştır.

Taşlıbeyaz (2019), Z kuşağı ile ilgili araştırmaların eğilimi ve eğitime katkılarını araştırmıştır. Çalışmada betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmış ve Z kuşağı ile ilgili 85

makale incelemeye alınmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre Z kuşağı ile ilgili çalışma en çok 2017 yılında yapılmış ve öğrenme profili üzerine olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmaların Z kuşağının kritik özelliklerinin belirlenmesine yönelik olduğu ve genel olarak sonuçlarda Z kuşağında yer alan kişilerin teknolojiyi kullanma eğilimlerinin diğer kuşaklara oranla daha çok olduğu tespit edilmiştir. Eğitim alanında yapılan çalışmalarda ise eğitimde teknoloji tabanlı araçlardan faydalanılması gerektiği ve kullanılan durağan görsel metallerin yerine daha hareketli metallerin kullanılması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Turan (2019), çalışmasında orta öğretim kurumlarında Z kuşağı üzerinde muhasebe öğretimi olarak ters-yüz edilmiş sınıf yöntemini (TYESY) araştırmış yöntem hakkında detaylı bilgi toplamıştır. Geleneksel yöntemin öğrencileri ezber yaptırmaya ve farklı düşünememe gibi dezavantajlarının olduğunu tespit etmiştir. TYESY ise öğrenciye derse gelmeden önce elektronik ortamda dersin teorik kısmını öğrenme ve daha sonra sınıfa gelerek sınıfta önceden aldıkları teorik dersin pekiştirmek amaçlı alıştırma veya soru örneklerinin çözülmesi gibi dersi daha kalıcı öğrenmeyi sağlamaktadır. Muhasebe eğitiminin de teorik kısmının yeterli olmayacağı bir ders olarak bilinmesi bu alanda TYESY kullanılabilirliğini ortaya koymuştur. Ayrıca Z kuşağı öğrencilerinin teknoloji ile iç içe olmaları ve velilerin onları teknolojiden koparamadıkları göz önüne alındığında teknolojiyi daha faydalı kullanmaları gerekliliği ortaya konmuştur. Bilgiye hızlı ulaşabilen Z kuşağı üzerinde TYESY uygulandığında olumlu sonuçlara rastlanmış, farklı veri toplama araçları kullanılarak uygulanan sınıfta muhasebe derslerine katılımın arttığını ve öğrencilerinin geleneksel yönteme göre sınav notlarında artış tespit edilmiştir.

Gültekin (2020), eğitim sisteminin girdileri olan öğretmen, öğrenci, veli, eğitim programı ve çevre gibi faktörlerin bulunduğunu ve bu faktörlerin eğitim sistemini çıktılarını doğrudan etkilediğini belirtmiştir. Çalışmasında önce değişen toplumda eğitimi ve değişen toplumda öğretmenin değişen nitelikleri üzerinde durmuştur. Gültekin çalışmasının sonucunda öğretmenlerin temel amacının öğrencilere nitelikli bir eğitim vermek olması gerektiğini ileri sürmüş zamanla değişen öğrenci kuşaklarına uyumlu olarak öğretmenin de kendini yenilemesi, eğitim sunduğu kuşağı tanıması gerektiği üzerinde durmuştur. Öğretmenler toplumsal değişimlere paralel olarak kendilerini, mesleklerini en iyi şekilde yapabilecekleri mesleki yeterliliğe sahip olması ve sürekli kendini geliştirmesi gerektiğini göstermiştir.

Altun (2021) üniversitede Z kuşağı öğrencilerinin 21.yüzyıl becerilerinin kariyer planlamasına ve teknoloji yönelimlerine etkisini araştırmıştır. Çalışma İstanbul Ticaret

Üniversitesinde lisans ve ön lisans eğitimlerine devam eden 246 öğrencilerinden anket yöntemi kullanılarak elde edilen veriler SSPS ve AMOS yazılımları kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla teknolojiye olan eğilimlerinin daha yüksek olduğu ve erkek katılımcıların daha fazla teknolojik olumsuzluğa maruz kaldığı tespit edilmiştir. Ebeveyn eğitim düzeyine göre yapılan analizde ise, annesi lise ve altı mezunu olan katılımcıların, annesi ön lisans/lisans mezunu olan katılımcılara göre daha fazla teknolojiye eğilim gösterdiği sonucuna varılmıştır. Babası lise ve altı mezunu olan katılımcıların, babası lisansüstü mezunu olan katılımcılara göre daha fazla teknolojiye eğilim gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Işık (2021), dijital çağda doğan ve dijital çağın yerlisi olarak adlandırdığı Z kuşağını ve diğer kuşakları araştırıp aralarındaki farklar üzerinde durmuştur. Yapılan çalışma incelendiğinde dijital çağa yabancı olan 1980 öncesi için dijital çağın göçmeni denilmiş ve dijital çağın yerlisi olan 1980 sonrası arasındaki farkların yarattığı avantaj ve dezavantajlara dikkat çekilmiştir. Araştırmada anket tekniği ile İzmir ilinde bulunan iki okulda 306 lise öğrencisi ve 101 adet öğretmen üzerinde anket uygulanmıştır. Öğrenci ve öğretmenler arasındaki kuşak farklılıklarından kaynaklı teknoloji açısından büyük bir değişkenlik göstermediği tespit edilmiştir. Araştırma sonucu olarak dijital çağın yerlisi ve dijital çağın göçmenlerinin çok keskin kavramlar olduğunu ve günümüz şartları nedeniyle dijital çağın göçmenlerinde teknolojiyi kullanmak zorunluluğu gerektirdiği ileri sürülmüştür. Mikro düzeyde yapılan araştırmada kuşakların arasındaki teknolojiyi kullanım şekli olarak farklılıklar gözlenmiştir. Öğretmenlerin teknolojiyi eğitim amaçlıda kullanılabileceğini Z kuşağının ise daha çok sosyal medya amaçlı kullandıkları belirtilmiştir.

Şengüleç (2021) sosyal bilgiler öğretmeni olan X kuşağı ve sosyal bilgiler öğretmen adayı olan Y kuşağı ile sosyal bilgiler dersi alan Z kuşağının 21. yüzyıl becerilerine bakış açısını incelemiştir. Araştırmada amaç hangi kuşakların hangi becerilere daha fazla önem gösterdiği ve hangi becerilere ihtiyaç duyulduğu konusunda sosyal bilgiler dersi eğitim siteminde yer alan X, Y ve Z kuşağının bakış açısını incelemektir. Araştırma doğrultusunda veri toplama aracı olarak hazırlanmış olduğu “21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine İlişkin Görüşleri Belirleme Anketi” ile 1164 kişiye ulaştığı görülmüştür. Elde edilen verilerin istatistiksel paket programı olan SPSS 22.0 ile analiz edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda 21. yüzyılda “iletişim” becerisinin X, Y ve Z kuşakları için bireylerin sahip olması gereken en önemli beceri olarak tespit edilmiştir. Tüm

kuşaklar açısından en az öneme sahip beceri ise “ekonomi ve finans okuryazarlığı” olarak tespit edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MUHASEBE EĞİTİMİNE Z KUŞAĞININ BAKIŞ AÇISI VE BEKLENTİSİ ÜZERİNE ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİNDE BİR ARAŞTIRMA

3.1 ARAŞTIRMA HAKKINDA

Çalışmanın üçüncü bölümü olan bu bölümde literatür taraması yapılan ilk iki bölümdeki muhasebe eğitimi ve Z kuşağı öğrencileri üzerine yapılan araştırmanın bulgu ve bilgilerine yer verilmektedir. Bu alanda araştırmanın amacı ve önemine, araştırmanın kapsamı ve sınırlarına, araştırma hipotezlerine ve son olarak bulgu ve analizlere yer verilmiştir.

3.1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı muhasebe eğitiminde günümüz ön lisans, lisans seviyesini oluşturan Z kuşağı öğrencilerini tanıyarak, muhasebe eğitime bakış açısını ve muhasebe eğitiminden beklentilerini araştırmak ve bu alanda literatüre katkı sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda Adıyaman üniversitesindeki öğrencilere anket uygulanmıştır.

Araştırmanın önemi ise Adıyaman üniversitesinde eğitim gören Z kuşağı öğrencilerinin tanınması, verilen muhasebe eğitiminin verimliliğini ve muhasebe eğitiminin kalitesinin arttırmaya çalışılmasıdır. Literatür taramasında Z kuşağı ve muhasebe eğitimi üzerine yeterli araştırmanın yapılmadığı görülmüştür. Bu çalışma bundan sonra bu alandaki çalışmalara kaynak olarak fayda ve katkı sağlaması temenni edilmektedir.

3.1.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırları

Araştırmanın kapsamı ve sınırları, Adıyaman üniversitesi ve Adıyaman ilçelerindeki meslek yüksekokullarında kayıtlı toplam 1380 öğrenci ve mezun olmuş en az bir muhasebe dersi görmüş öğrencilerinden muhasebe eğitime bakışları ve beklentilerinin internet ortamında uygulanan anketlerden oluşmaktadır.

3.1.3. Araştırmada Yöntemi

Araştırmanın konusunu oluşturan Z kuşağının ve muhasebe eğitime bakış açısını ve beklentisi konusunda bilgi toplama aracı olarak Çoşgun (2013) ve Uzun (2018) yüksek lisans çalışmalarında kullandıkları anket sorularından yararlanılarak geliştirilen Kozache (2020)'nin yüksek lisans çalışmasında kullanmış olduğu anket kullanılmıştır.

Anket 5 'li likert ölçeği ile oluşturulmuş olup, 5 soru demografik özelliklere yönelik olup, 11 soru, Z kuşağının muhasebe eğitime bakış açısını ölçerken, 20 soru Z kuşağının muhasebe eğitiminden beklentilerini ölçmekte olup toplam da 31 soru mevcuttur. Anket uygulamasına geçilmeden önce gerekli etik kurulu izinleri alınmıştır. Anketin uygulanması, pandemi sürecindeki kısıtlamalardan dolayı internet ortamında Google Form ile hazırlanarak katılımcılara uygulanmıştır. Araştırmaya katılan katılımcılardan geçerli olan anket sayısı 446'dır. Elde edilen veriler istatistiksel paket programı yardımıyla değerlendirilmiştir. Yapılan ölçümlerde bağımsız t-testi ve tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılmıştır.

Yapılan bu çalışmada Anket 2 boyut üzerinden ele alınmıştır. Birincisi, bakış açısı boyutu olup anketteki 1-11 arasındaki ifadelerden, ikincisi ise beklenti boyutu olup 12-31 arasındaki ifadelerden oluşmaktadır. Boyutlara ilişkin güvenilirlik değerleri aşağıdaki tabloda ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo 7: Anket Çalışmasının Boyutları ve Cronbach's Alpha Değerleri Dağılımı

Boyutlar	İfadeler	Cronbach's Alpha Katsayısı
<i>Bakış Açısı</i>	1 - 11 arası	0,864
<i>Beklenti</i>	12- 31 arası	0,965
<i>Toplam</i>	1- 31 arası	0,965

Güvenirlik analizlerinde soruların birbirine yakınlığı inceleyen modellerinden Cronbach's Alpha (Cronbach Alpa Coefficient) değeri, ölçekteki soruların varyanslarının toplamı, genel varyansa bölünerek bulunan bu sayı 0 ile 1 arasında değer almaktadır. Bu değer negatif bir sayı çıkması güvenilirliğin bozulduğu anlamına gelmektedir. Cronbach's alpha katsayısı, tutarlı olup

diğer kat sayılara göre, en doğru sonucu en iyi yansıtmakla beraber, güçsüz kaldığı durumlarda vardır. Alpa değeri için aşağıdaki gibi yorum yapılmaktadır (Karagöz, 2016: 941).

$0,00 \leq \alpha \leq 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir

$0,40 \leq \alpha \leq 0,60$ ise ölçek güvenilirliği düşüktür,

$0,60 \leq \alpha \leq 0,80$ ise ölçek oldukça güveniliridir,

$0,80 \leq \alpha \leq 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Çalışılan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analiz yöntemlerinden olan cronbach's alpha katsayısı için yapılan analiz sonucunda ölçekte yer alan 31 ifadenin genel olarak $\alpha = 0,965$ değerinde hesaplanmıştır. Anket ölçeğinin güvenilirliği alt boyutlar için de geçerli olması gerekmektedir. Bu doğrultuda anketin alt boyutlarından güvenilirlikleri ayrı ayrı ele alınmıştır. Tablo 7 de görüldüğü gibi faktör boyutlarından Z kuşağının muhasebe eğitime bakış açısı için $\alpha = 0,864$, Z kuşağının muhasebe eğitiminden beklentileri için $\alpha = 0,965$ şeklinde sonuçlanmıştır.

Boyutsal olarak ise cronbach's alpha değerinin 0,80 ile 0,90 arasında olması ölçeğin güvenilirlik oranının oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

3.1.4. Araştırma Hipotezleri

Bu araştırmanın hipotezleri Z kuşağının muhasebe eğitime bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentileri üzerinde demografik özellikler arasındaki belirli yaş aralığındaki kuşakların ve cinsiyetin etkileri ile belirlenmektedir. Bu bağlamda araştırmanın hipotezleri aşağıda verilmektedir.

- H_{a0} : Katılımcıların Muhasebe Eğitime Bakış Açıları cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.
- H_{a1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitime Bakış Açıları cinsiyete göre farklılık göstermektedir.
- H_{b0} : Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri cinsiyete göre farklılık göstermektedir.
- H_{b1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.
- H_{c0} : Katılımcıların Muhasebe Eğitime Bakış Açıları yaş aralıklarına göre farklılık göstermemektedir.

- H_{c1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitime Bakış Açıları yaş aralıklarına göre farklılık göstermektedir.
- H_{d0} : Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri yaş aralıklarına göre farklılık göstermemektedir.
- H_{d1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri yaş aralıklarına göre farklılık göstermektedir.
- H_{e0} : Katılımcıların Muhasebe Eğitime Bakış Açıları eğitim durumlarına göre farklılık göstermemektedir.
- H_{e1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitime Bakış Açıları eğitim durumlarına göre farklılık göstermektedir.
- H_{f0} : Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri eğitim durumlarına göre farklılık göstermemektedir.
- H_{f1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri eğitim durumlarına göre farklılık göstermektedir.
- H_{h0} : Katılımcıların Muhasebe Eğitime Bakış Açıları almış oldukları ders sayısı gruplarına göre farklılık göstermemektedir.
- H_{h1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitime Bakış Açıları almış oldukları ders sayısı gruplarına göre farklılık göstermektedir.
- H_{g0} : Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri almış oldukları ders sayısı gruplarına göre farklılık göstermemektedir.
- H_{g1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri almış oldukları ders sayısı gruplarına göre farklılık göstermektedir.

3.2. ARAŞTIRMA BULGULARI VE ANALİZLERİ

Araştırmanın bu bölümünde SPSS 23 paket programıyla anket sonuçlarının analizi yer almaktadır. Analiz sonuçlarında elde edilen bulgular doğrultusunda görüş ve önerilere yer verilmiştir.

3.2.1. Demografik Bulgular

Araştırma kapsamında katılımcıları tanımak adına 4 adet demografik soru sorulmuştur. Katılımcıların cinsiyeti, yaşı, öğrenim durumu ve hangi muhasebe derslerini aldıklarına dair bilgiler karşılaştırmalı olarak yer almaktadır.

Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı: Ankete katılan katılımcıların %60,3'ü (269 kişi) kadın, %39,7'si (177 kişi) erkektir. Katılımcıların cinsiyete göre rakamsal ve oransal dağılımı aşağıda Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet	n (Sayı)	% (Yüzde)
<i>Kadın</i>	269	60,3
<i>Erkek</i>	177	39,7
<i>Toplam</i>	446	100

Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı: Ankete katılan katılımcıların %79,4'ü (354 kişi) 15-26 yaş aralığı, %18,6'sı (83 kişi) 27-41 yaş aralığı, %2,0' si (9 kişi) 42-56 yaş aralığındadır. Katılımcıları yaş aralıklarına göre rakamsal ve oransal dağılımı aşağıdaki Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: Katılımcıların Kuşak Sınıflandırmasına Göre Dağılımı

Yaş Aralıkları	n (Sayı)	% (Yüzde)
Z kuşağı (15-26)	354	79,4
Y kuşağı (27-41)	83	18,6
X kuşağı (42-56)	9	2,0
<i>Toplam</i>	446	100

Yukarıdaki Tablo 9'a bakıldığında 15-26 yaş aralığındaki 354 katılımcı Z kuşağını, 27-41 yaş aralığındaki 83 katılımcı Y kuşağını, 42-56 yaş aralığındaki katılımcı ise X kuşağını temsil etmektedir.

Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımı: ankete katılan katılımcıların %33,9'u (151 kişi) Ön Lisans, %60,3'ü (269 kişi) Lisans, %5,8'i (26 kişi) Yüksek Lisans eğitimini tamamlamış ya da eğitimine devam etmektedir. Katılımcıların eğitim durumu aşağıda rakamsal ve oransal dağılımı Tablo 10' da gösterilmiştir.

Tablo 10: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	n (Sayı)	% (Yüzde)
<i>Ön Lisans</i>	151	33,9
<i>Lisans</i>	269	60,3
<i>Yüksek Lisans</i>	26	5,8
<i>Toplam</i>	446	100

Katılımcıların almış oldukları muhasebe ders sayısı dağılımı: ankete katılan katılımcıların almış oldukları muhasebe derslerini bir veya birden çok işaretleme yaparak belirtmeleri istenmiştir. Ankete katılan katılımcıların tamamı (%100) Genel Muhasebe dersini almış, %43,7'si (195 kişi) Maliyet Muhasebesi, %34,5'i (154 kişi) Dönem Sonu Muhasebesi, %34,3'ü (153 kişi) Yönetim Muhasebesi, %30,7'si (137 kişi) Muhasebe Denetimi, %26'sı (116 kişi) Bilgisayarlı Muhasebe, %9'u (40 kişi) ise Şirketler Muhasebesi dersini almış bulunmaktadır. Ankete katılan katılımcılar almış oldukları muhasebe dersleri aşağıdaki Tablo 11'de rakamsal ve oransal olarak gösterilmiştir.

Tablo 11: Almış Oldukları Muhasebe Ders Sayısı Dağılımı

Muhasebe Dersleri	n (Sayı)	% (Yüzde)
Genel Muhasebe	446	100
Maliyet Muhasebesi	195	43,7
Dönem Sonu Muhasebesi	154	34,5
Yönetim Muhasebesi	153	34,3
Muhasebe Denetimi	137	30,7
Bilgisayarlı Muhasebe	116	26
Şirketler Muhasebesi	40	9

Katılımcıların almış oldukları muhasebe ders sayısı 1 ile 3 (muhasebe bilgisi az düzeyde) arasında (muhasebe bilgisi az düzeyde), 4 ile 5 arasında (muhasebe bilgisi orta düzeyde), 6 ve

üzerinde ders alan katılımcılar (muhasabe bilgisi yüksek düzeyde) gruplandırmasına gidilerek sonuçlar değerlendirilmiştir (Ezin, 2017: 108). Ankete katılan katılımcılar 1 ile 2 arasında muhasabe ders alan (muhasabe bilgi seviyesi az düzeyde) 258 kişi, 3 ile 5 arasında muhasabe dersi alan (muhasabe bilgi orta düzeyde) 138 kişi, 6 ile 7 arasında muhasabe dersi alan (muhasabe bilgi seviyesi yüksek düzeyde) 50 kişi bulunmaktadır. Bu durum Tablo 12’de rakamsal ve oransal olarak gösterilmiştir.

Tablo 12: Katılımcıların Ortalama Aldıkları Ders Sayısına Göre Dağılımı

Ders Sayısı	n (Sayı)	% (Yüzde)
1-2	258	57,9
3-5	138	30,9
6-7	50	11,2
<i>Toplam</i>	446	100

3.2.2. Katılımcıların Muhasebe Eğitimine Bakış Açıları ile İlgili Cevapların Değerlendirilmesi

Katılımcıların muhasabe eğitimine bakış açılarını ölçmek alınan cevaplar SPSS programı ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda aşağıdaki Tablo 13’de rakamsal ve oransal olarak gösterilmiştir. Katılımcılar 1= Katılmıyorum ve Kesinlikle katılmıyorum toplamı, 2=Kararsızım, 4=Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum toplamı şeklinde değerlendirmede bulunmuştur.

Tablo 13: Katılımcıların Muhasebe Eğitimine Bakış Açıları ile İlgili Cevapların Değerlendirilmesi

İFADELER	1 (%)	2 (%)	3 (%)	Ort.
1. Muhasebe eğitimi işletme bölümü için önemli ve gereklidir.	37 (8,3)	33 (7,4)	376 (84,3)	4,22
2. Muhasebe eğitimi mezun olduktan sonra çalışmayı düşündüğüm meslekler için gereklidir.	53 (11,9)	46 (10,3)	347 (77,8)	3,93
3. Muhasebe eğitiminde öğretilenler çalışma yaşamı için faydalıdır.	46 (10,3)	51 (11,4)	349 (78,3)	3,91
4. Muhasebe eğitimi kurallı, düzenli ve sistematik bir süreçtir.	24 (5,4)	37 (8,3)	385 (86,3)	4,17
5. Muhasebe eğitiminde alınan dersler zor, sıkıcı ve karmaşıktır.	203 (45,5)	89 (20)	154 (34,5)	2,83
6. Muhasebe eğitiminde alınan dersler kolay, heyecan verici ve zevklidir.	179 (40,1)	84 (18,8)	183 (41)	2,99
7. Muhasebe eğitiminin hem teorik hem de uygulama yönü vardır	51 (11,5)	70 (15,7)	325 (72,9)	3,86
8. Muhasebe eğitimi kariyer yapma imkânı sağlaması açısından değerlidir	51 (11,5)	74 (16,6)	321 (71,9)	3,80
9. Muhasebe eğitiminde eğitim veren ve eğitimi alan taraflar arasındaki iletişim öğrenme ve başarı için gereklidir	45 (10,1)	41 (9,2)	360 (80,7)	3,98
10. Muhasebe eğitiminde kitap, dergi vb. yayınların takip edilmesi kişisel gelişim için gereklidir.	48 (10,7)	88 (19,7)	310 (69,5)	3,77
11. Muhasebe eğitimi içinde çalışılan çevresel koşulları görebilme, sorunları belirleme ve bunlara çözüm bulabilme becerilerinin kazandırılması açısından önemlidir.	55 (12,3)	86 (19,3)	305 (68,4)	3,70

%=Yüzde

Ankete katılan katılımcıların cevapları doğrultusunda Tablo 13’de Muhasebe Eğitime Bakış Açısı ölçeğinde alınan cevaplar ortalama 3’ün üzerinde olduğu görülmektedir.

Ankette yer alan maddelerin katılımcıların değerlendirmesi;

1. “Muhasebe eğitimi işletme bölümü için önemli ve gereklidir” ifadesine katılımcılar tarafından çoğunlukla %84,3 ile 376 kişi “ katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.

2. “Muhasebe eğitimi mezun olduktan sonra çalışmayı düşündüğüm meslekler için gereklidir” ifadesi katılımcılar tarafından çoğunlukla %77,8 ile 347 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
3. “Muhasebe eğitiminde öğretilenler çalışma yaşamı için faydalıdır” ifadesi katılımcılar tarafından çoğunlukla %77,8 ile 349 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
4. “Muhasebe eğitimi kurallı, düzenli ve sistematik bir süreçtir” ifadesi katılımcılar tarafından çoğunlukla %86,3 ile 385 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
5. “Muhasebe eğitiminde alınan dersler zor, sıkıcı ve karmaşıktır” ifadesi katılımcılar tarafından çoğunlukla %45,5 ile 203 kişi “katılmıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
6. “Muhasebe eğitiminde alınan dersler kolay, heyecan verici ve zevklidir” ifadesi katılımcılar tarafından çoğunlukla %41 ile 183 kişi “katılıyorum” %40,1 ile 179 kişi “katılmıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
7. “Muhasebe eğitiminin hem teorik hem de uygulama yönü vardır” ifadesi katılımcılar tarafından çoğunlukla %72,9 ile 325 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
8. “Muhasebe eğitimi kariyer yapma imkânı sağlaması açısından değerlidir” ifadesi katılımcılar tarafından çoğunlukla %71,9 ile 321 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
9. “Muhasebe eğitiminde eğitim veren ve eğitimi alan taraflar arasındaki iletişim öğrenme ve başarı için gereklidir” ifadesi katılımcılar tarafından çoğunlukla %80,7 ile 360 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
10. “Muhasebe eğitiminde kitap, dergi vb. yayınların takip edilmesi kişisel gelişim için gereklidir” ifadesi katılımcılar tarafından çoğunlukla %69,5 ile 310 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
11. “Muhasebe eğitimi içinde çalışılan çevresel koşulları görebilme, sorunları belirleme ve bunlara çözüm bulabilme becerilerinin kazandırılması açısından önemlidir” ifadesi katılımcılar tarafından çoğunlukla %68,4 ile 305 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.

3.2.3. Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri İle İlgili Cevapların Değerlendirilmesi

Katılımcılar 1= Katılmıyorum ve Kesinlikle katılmıyorum toplamı, 2=Kararsızım, 4=Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum toplamı şeklinde değerlendirmede bulunmuştur. Analiz sonucunda aşağıdaki Tablo 14’de rakamsal ve oransal olarak gösterilmiştir.

Tablo 14: Muhasebe Eğitiminden Beklentileri İle İlgili Cevapların Değerlendirilmesi

İFADELER	1 (%)	2 (%)	3 (%)	Ort.
1. Muhasebe eğitimi gelecekte bana yeni olanaklar sunacaktır.	45 (10,1)	93 (20,9)	308 (69)	3,73
2. Muhasebe eğitimi iyi bir işe girmemi sağlayacaktır.	62 (13,9)	98 (22,0)	286 (64,1)	3,63
3. Muhasebe eğitimi muhasebe alanında lisansüstü eğitim yapma avantajı sağlayacaktır.	61 (13,7)	96 (21,5)	289 (64,8)	3,66
4. Muhasebe eğitimi kişisel olarak ilerlememde ve gelişmemde bana yardımcı olacaktır.	83 (18,6)	59 (13,2)	304 (68,1)	3,62
5. Muhasebe eğitimi bana yeni yetenekler ve fikirler kazandırarak kendime güvenmemi sağlayacaktır.	77 (17,2)	60 (13,7)	308 (69)	3,67
6. Muhasebe eğitimi üretken ve topluma faydalı bir birey olmamı sağlayacaktır.	77 (17,3)	64 (14,3)	305 (68,3)	3,61
7. Muhasebe eğitimi bilişsel düşünme kabiliyetimi artıracaktır.	61 (13,6)	56 (12,6)	329 (73,8)	3,75
8. Muhasebe eğitimi bana etik kurallara dayalı bir bakış açısı kazandıracaktır.	75 (16,8)	75 (16,8)	296 (66,4)	3,60
9. Muhasebe eğitimi çevre odaklı muhasebe politikaları geliştirmemi sağlayacaktır.	68 (15,2)	91 (20,4)	287 (64,4)	3,59
10. Muhasebe eğitimi bana analitik düşünce becerileri ve problem çözme yeteneği kazandıracaktır.	57 (12,8)	48 (10,8)	341 (76,4)	3,81
11. Muhasebe eğitimiyle kazandığım bilgi düzeyi birçok alanda, kariyerim için temel oluşturacaktır.	58 (13)	60 (13,5)	328 (73,5)	3,78
12. Muhasebe eğitimi muhasebeyi yoğun bir şekilde öğrenmemi sağlayarak muhasebe hakkında daha çok bilgi edinme isteğimi artıracaktır.	71 (15,9)	56 (12,6)	319 (71,6)	3,72
13. Muhasebe eğitimi üniversitede başarılı olmamı ve kendimi kanıtlamamı sağlayacaktır.	57 (12,8)	67 (15,0)	322 (72,2)	3,74
14. Muhasebe eğitimi sosyal statümü geliştirerek saygınlığımı artıracaktır.	77 (17,3)	95 (21,3)	274 (61,4)	3,55
15. Muhasebe eğitimi alanımda daha donanımlı bir insan olmamı sağlayarak prestij kazandıracaktır.	62 (13,9)	75 (16,8)	309 (69,3)	3,66
16. Muhasebe eğitimi ufku genişletecek ve zorluklarla baş edebilmemi sağlayacaktır.	73 (16,4)	11 (24,9)	262 (58,7)	3,51
17. Muhasebe eğitimi ailemin ve çevrem benden beklentilerini karşılamamı sağlayacaktır.	105 (23,5)	109 (24,4)	232 (52)	3,34
18. Muhasebe eğitimi kamu ve özel kurum sınavlarını tamamlayarak meslek sahibi olmamı sağlayacaktır.	56 (12,6)	80 (17,9)	310 (69,5)	3,69
19. Muhasebe eğitimi düşüncelerim yeteneklerimi zenginleştirecektir.	54 (12,1)	61 (13,7)	331 (74,3)	3,76
20. Muhasebe eğitimi ülkemizde, ihtiyaç duyulan vasıflı insan gücünün süratli, ekonomik ve etkin bir şekilde karşılanmasına önemli katkı sağlayacaktır.	51 (11,4)	55 (12,3)	340 (76,2)	3,85

%=Yüzde

Ankete katılan katılımcıların muhasebe eğitiminden beklentileri ölçeğinde yer alan 20 ifadenin analizinde ortaya çıkan ortalama değerler 3' ün üzerinde olduğu Tablo14'de görülmektedir.

Ankette yer alan maddelerin katılımcıların değerlendirmesi;

1. “Muhasebe eğitimi gelecekte bana yeni olanaklar sunacaktır” ifadesi katılımcılar tarafından çoğunlukla %69 ile 308 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
2. “Muhasebe eğitimi iyi bir işe girmemi sağlayacaktır” ifadesine katılımcılar tarafından çoğunlukla %64,1 ile 286 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
3. “Muhasebe eğitimi muhasebe alanında lisansüstü eğitim yapma avantajı sağlayacaktır” ifadesine çoğunlukla %64,8 ile 289 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
4. “Muhasebe eğitimi kişisel olarak ilerlememde ve gelişmemde bana yardımcı olacaktır” ifadesine çoğunlukla %68,1 ile 304 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
5. “Muhasebe eğitimi bana yeni yetenekler ve fikirler kazandırarak kendime güvenmemi sağlayacaktır” çoğunlukla ifadesine %69 ile 308 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
6. “Muhasebe eğitimi üretken ve topluma faydalı bir birey olmamı sağlayacaktır” ifadesine çoğunlukla %68,3 ile 305 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
7. “Muhasebe eğitimi bilişsel düşünme kabiliyetimi artıracaktır” ifadesine çoğunlukla %73,8 ile 329 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
8. “Muhasebe eğitimi bana etik kurallara dayalı bir bakış açısı kazandıracaktır” ifadesine çoğunlukla %66,4 ile 296 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
9. “Muhasebe eğitimi çevre odaklı muhasebe politikaları geliştirmemi sağlayacaktır” ifadesine çoğunlukla % 64,4 ile 287 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
10. “Muhasebe eğitimi bana analitik düşünce becerileri ve problem çözme yeteneği kazandıracaktır” ifadesine çoğunlukla %76,4 ile 341 kişi katılıyorum ifadesini işaretlemiştir.
11. “Muhasebe eğitimiyle kazandığım bilgi düzeyi birçok alanda, kariyerim için temel oluşturacaktır” ifadesine %73,5 ile 328 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
12. “Muhasebe eğitimi muhasebeyi yoğun bir şekilde öğrenmemi sağlayarak muhasebe hakkında daha çok bilgi edinme isteğimi artıracaktır” ifadesine çoğunlukla %71,6 ile 319 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
13. “Muhasebe eğitimi üniversitede başarılı olmamı ve kendimi kanıtlamamı sağlayacaktır” ifadesine çoğunlukla %72,2 ile 322 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.

14. “Muhasebe eğitimi sosyal statümü geliştirerek saygınlığımı artıracaktır” ifadesine çoğunlukla %61,4 ile 274 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
15. “Muhasebe eğitimi alanımda daha donanımlı bir insan olmamı sağlayarak prestij kazandıracaktır” ifadesine çoğunlukla %69,3 ile 309 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
16. “Muhasebe eğitimi ufkumu genişletecek ve zorluklarla baş edebilmemi sağlayacaktır” ifadesine çoğunlukla %58,7 ile 262 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
17. “Muhasebe eğitimi ailemin ve çevremin benden beklentilerini karşılamamı sağlayacaktır” ifadesine çoğunlukla %52 ile 232 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
18. “Muhasebe eğitimi kamu ve özel kurum sınavlarını tamamlayarak meslek sahibi olmamı sağlayacaktır” ifadesine çoğunlukla %69,5 ile 310 kişi katılıyorum ifadesini işaretlemiştir.
19. “Muhasebe eğitimi düşüncelerim yeteneklerimi zenginleştirecektir” ifadesine çoğunlukla %74,3 ile 331 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.
20. “Muhasebe eğitimi ülkemizde, ihtiyaç duyulan vasıflı insan gücünün süratli, ekonomik ve etkin bir şekilde karşılanmasına önemli katkı sağlayacaktır” ifadesine çoğunlukla %76,2 ile 340 kişi “katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir.

3.2.4. Hipotez Testlerinde T-Testleri

Bağımsız örneklem t- testi, iki grup için söz konusu olan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını göstermektedir (Pallant, 2016: 269).

3.2.4.1. Cinsiyete Göre T Testi

Ankete katılan katılımcıların muhasebe eğitimine bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentiler ölçeğinin demografik özelliklerinden cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini görmek için kadın ve erkek değişkenine bağımsız t- testi uygulanmıştır.

Tablo 15: Cinsiyete Göre Muhasebe Eğitime Bakış Açısı Ve Muhasebe Eğitiminden Beklentilerinin Bağımsız “T” Testiyle Karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet	Sayı (n)	Ortalama	t	Anlamlılık Değeri (P)
Muhasebe Eğitime Bakış Açısı	Kadın	269	3,76	0,89	0,37
	Erkek	177	3,70		
Muhasebe Eğitiminden Beklenti	Kadın	269	3,65	-0,34	0,72
	Erkek	177	3,67		

İstatiksel olarak muhasebe eğitime bakış açısında $p = 0,37$ ve muhasebe eğitiminden beklentilerin $p = 0,72$ olarak tespit edilmiştir. Elde edilen verilerde p değerinin 0,05 değerinin üstünde olması nedeniyle cinsiyet faktörü açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

3.2.5. Hipotez Testlerinde Tek Yönlü Anova ile Karşılaştırması

Katılımcıların yaş aralığına göre muhasebe eğitime bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentisine yönelik alınan cevapların analizi için Anova testi uygulanmıştır

3.2.5.1. Katılımcıların Kuşaklara Sınıflandırmasına Göre Anova Testi

Katılımcıların kuşak sınıflandırılmasında ankette yer alan yaş faktörü dikkate alınmıştır. Demografik özelliklerde yer alan yaş faktöründe 15-26 yaş aralığı Z kuşağını, 27-41 Y kuşağını ve 42-56 X kuşağını oluşturmaktadır.

Katılımcıların kuşak sınıflandırmasına göre muhasebe eğitime bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentisine yönelik alınan cevapların analizi için Anova testi uygulanmış analiz sonuçlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 16: Kuşak Sınıflandırmasına Göre Muhasebe Eğitime Bakış Açısı ve Muhasebe Eğitiminden Beklentisi için Anova Testi

Boyutlar	Varyans kaynağı	Karelerin toplamı (KT)	Serbestlik derecesi (SD)	Karelerin ortalaması (KO)	Varyans değeri (F)	Anlamlılık derecesi (p)
Muhasebe Eğitime Bakış Açısı	Gruplar Arası	1,262	3	0,631	1,304	0,272
	Grup İçi	214,382	443	0,484		
	Toplam	215,644	446			
Muhasebe Eğitimden Beklentileri	Gruplar Arası	0,894	3	0,447	0,651	0,522
	Grup İçi	303,899	443	0,686		
	Toplam	304,792	446			

Elde edilen verilerde istatistiksel olarak muhasebe eğitime bakış açısı için $p = 0,27$, muhasebe eğitiminden beklentilerin $p = 0,522$ değerlendirilmesinde kuşak sınıflandırması açısından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Katılımcıların kuşak sınıfları olarak vermiş oldukları cevaplar ortalama olarak aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 17: Katılımcıların Kuşak Sınıflarına Göre Arasında Anlamlılık Derecesi

Boyutlar	Yaş grupları	n (Sayı)	Ortalama	Anlamlılık derecesi (p)
Muhasebe Eğitime Bakış Açısı	Z kuşağı (15-26)	354	3,6386	0,373
	Y kuşağı (27-41)	83	3,7607	
	X kuşağı (42-56)	9	3,9091	
Muhasebe Eğitimden Beklentileri	Z kuşağı (15-26)	354	3,6831	0,801
	Y kuşağı (27-41)	83	3,5699	
	X kuşağı (42-56)	9	3,7222	

3.2.5.2. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Anova Testi

Katılımcıların eğitim durumuna göre muhasebe eğitimine bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentisine yönelik alınan cevapların analizi için Anova testi uygulanmış analiz sonuçlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 18: Eğitim Durumuna Göre Muhasebe Eğitimine Bakış Açısı Ve Muhasebe Eğitiminden Beklentisi için Anova Testi

Boyutlar	Varyans kaynağı	Karelerin toplamı (KT)	Serbestlik derecesi (sd)	Karelerin ortalaması (KO)	Varyans değeri (F)	Anlamlılık derecesi (p)
Muhasebe Eğitime Bakış Açısı	Gruplar Arası	10,092	3	5,046	10,875	0,000
	Grup İçi	205,552	443	0,464		
	Toplam	215,644	446			
Muhasebe Eğitimden Beklentileri	Gruplar Arası	4,572	3	3,373	0,035	0,035
	Grup İçi	300,220	443	0,678		
	Toplam	304,792	446			

Elde edilen analiz sonucu verilerinde katılımcıların eğitim durumlarına göre muhasebe eğitime bakış açısı $p=0,000$ ve muhasebe eğitiminden beklentileri $p=0,035$ değerinde tespit edilmiştir. Anlamlılık değeri (p), 0,05 değerinin altında olduğundan eğitim durumlarına göre faktörler arasında farklılık gösterdiği söylenebilmektedir. Katılımcıları eğitim durumlarına bakıldığında, ön lisans, lisans ve yüksek lisans eğitimini tamamlamış veya hala devam edenlerin muhasebe eğitimine bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentileri farklılık göstermektedir. Eğitim durumuna göre ortaya çıkan farklılıkların derecesine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 19: Eğitim Durumlarının Hangileri Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Anova Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

Boyutlar	Eğitim Durumu(I)	Eğitim Durumu (J)	MD(I-J)	Std.Error	Sig
Muhasebe Eğitime Bakış Açısı	Ön lisans	Lisans	-0,28821*	0,06927	0,000
		Yüksek Lisans	-0,47455*	0,14463	0,003
	Lisans	Ön lisans	0,28821*	0,06927	0,000
		Yüksek Lisans	-0,18634	0,13990	0,378
	Yüksek Lisans	Ön lisans	0,47455*	0,14463	0,003
		Lisans	0,18634	0,13990	0,378
Muhasebe Eğitimden Beklentileri	Ön lisans	Lisans	-0,20470*	0,08371	0,039
		Yüksek Lisans	-0,27682	0,17480	0,254
	Lisans	Ön lisans	0,20470*	0,08371	0,039
		Yüksek Lisans	-0,07212	0,16907	0,905
	Yüksek Lisans	Ön lisans	0,27682	0,17480	0,254
		Lisans	0,07212	0,16907	0,905

MD=Mean Difference; Std. Error= Standart Hata

Katılımcıların eğitim durumları arasındaki farklılıkları ortaya koymak adına Anova testinden sonra Post-Hoc Tukey testinden yararlanılmıştır. Tablo19’da belirtilen verilere göre muhasebe eğitime bakış açıları, ön lisans öğrencileri veya mezunlarının lisans ve yüksek lisans öğrenci veya mezunları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Katılımcıların eğitim durumlarına göre muhasebe eğitiminden beklentileri farklılık göstermektedir. Ön lisans öğrencileri veya mezunlarının muhasebe eğitiminden beklentileri lisans öğrencileri veya mezunları arasında anlamlı bir farklılık göstermektedir. Katılımcıların eğitim durumlarına göre muhasebe eğitime bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentileri açısından elde edilen veri ortalama tablosuna aşağıdaki yer verilmiştir.

Tablo 20: Eğitim Durumuna Göre Veri Ortalaması

Boyutlar	Eğitim Durumu	n (Sayı)	Ortalama
Muhasebe Eğitime Bakış Açısı	Ön lisans	151	3,5394
	Lisans	269	3,8276
	Yüksek Lisans	26	4,0140
	Toplam	446	3,7409
Muhasebe Eğitimden Beklentileri	Ön lisans	151	3,5232
	Lisans	269	3,7279
	Yüksek Lisans	26	3,8000
	Toplam	446	3,6628

Katılımcıların veri ortalamaları dikkate alındığında muhasebe eğitime bakış açısı faktöründe yer alan ifadelerle lisans ve yüksek lisans öğrencileri ön lisans öğrencilerine göre daha olumlu baktıkları görülmektedir.

3.2.5.3. Katılımcıların Almış Oldukları Ders Sayısına Göre Anova Testi

Katılımcıların almış oldukları ders sayısına göre 1 ve 2 ders alanları az düzey, 3, 4 ve 5 ders alanları orta düzey, 6 ve 7 ders alanları üst düzey olarak gruplandırılmıştır. Katılımcıların almış oldukları ders sayısına göre grupların muhasebe eğitime bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentisine yönelik alınan cevapların analizi için Anova testi uygulanmış analiz sonuçlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 21: Alınan Ders Sayısına Göre Muhasebe Eğitime Bakış Açısı ve Muhasebe Eğitiminden Beklentisi için Anova Testi

Boyutlar	Varyans kaynağı	Karelerin toplamı (KT)	Serbestlik derecesi (sd)	Karelerin ortalaması (KO)	Varyans değeri (F)	Anlamlılık derecesi (P)
Muhasebe Eğitime Bakış Açısı	Gruplar Arası	7,451	3	3,726	7,927	0,000
	Grup İçi	208,193	443	0,470		
	Toplam	215,644	446			
Muhasebe Eğitimden Beklentileri	Gruplar Arası	8,282	3	4,141	6,186	0,002
	Grup İçi	296,511	443	0,669		
	Toplam	304,792	446			

Katılımcıların almış oldukları ders sayısına göre gruplar arasında ($p= 0,000 < 0,05$; $p= 0,002<0,05$) istatistiksel verilere bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Katılımcıların almış oldukları muhasebe ders sayısına göre alt düzey, orta düzey ve üst düzeyde muhasebe bilgisi olan grupların farklılıklarını analiz edebilmek için Anova testinden sonra Post-Hoc Tukey testi uygulanmıştır.

Tablo 22: Almış Oldukları Ders Grupları Arasındaki Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Anova Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

Boyutlar	Ders Sayısı Düzeyi (I)	Ders Sayısı Düzeyi (J)	MD(I-J)	Std. Error	Sig
Muhasebe Eğitime Bakış Açısı	Alt düzey	Orta düzey	-0,26532*	0,07196	0,001
		Üst düzey	0,06417	0,10776	0,823
	Orta düzey	Alt düzey	0,26532*	0,07196	0,001
		Üst düzey	0,32949*	0,11466	0,012
	Üst düzey	Alt düzey	-0,06417	0,10776	0,823
		Orta düzey	-0,32949*	0,11466	0,012
Muhasebe Eğitimden Beklentileri	Alt düzey	Orta düzey	-0,11314	0,08588	0,386
		Üst düzey	0,36790*	0,12860	0,012
	Orta düzey	Alt düzey	0,11314	0,08588	0,386
		Üst düzey	0,48104*	0,13684	0,001
	Üst düzey	Alt düzey	-0,36790*	0,12860	0,012
		Orta düzey	-0,48104*	0,13684	0,001

MD=Mean Difference; Std. Error= Standart Hata

Katılımcıların almış oldukları muhasebe ders grupları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bu anlamlı farklılık muhasebe eğitime bakış açısında alt düzey muhasebe dersi alanlar ile orta düzeyde muhasebe dersi alanlar arasında $p= 0,001 < 0,05$, orta düzey muhasebe dersi alan katılımcı ile üst düzey muhasebe dersi alan katılımcılar arasında $p= 0,012 < 0,05$ değerinde görülmektedir. Muhasebe eğitiminden beklentileri faktörü açısından $p= 0,012 < 0,05$,

alt düzey ile üst düzey muhasebe dersi alan gruplar arasında ve orta düzey ile üst düzey açısından $p = 0,001 < 0,05$ değerlerinde görülmektedir. Katılımcıların almış oldukları ders sayısı gruplarına göre muhasebe eğitime bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentileri arasındaki anlamlı farklılık anket verilerinin ortalaması aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 23: Katılımcıların Almış Oldukları Ders Sayısı Gruplarının Veri Ortalaması

Boyutlar	Ders Sayısı Düzeyi	n (Sayı)	Ortalama
Muhasebe Eğitime Bakış Açısı	Alt düzey	258	3,6646
	Orta düzey	140	3,9299
	Üst düzey	48	3,6004
	Toplam	446	3,7409
Muhasebe Eğitimden Beklentileri	Alt düzey	258	3,6669
	Orta düzey	140	3,7800
	Üst düzey	48	3,2990
	Toplam	446	3,6628

Ortalama değerlere göre muhasebe eğitime bakış açısı faktöründeki ifadelerde muhasebe ile ilgili orta düzey bilgiye sahip katılımcılar, alt düzey ve üst düzey bilgiye sahip olanlara göre daha olumlu bakmaktadır. Muhasebe eğitiminden beklentilere yönelik ifadelerde ise alt düzey ve orta düzey bilgiye sahip katılımcıların üst düzey muhasebe bilgisine sahip katılımcılara göre daha olumlu bakmaktadırlar.

3.2.6. Araştırma Analiz Sonuçlarının ve Hipotezlerinin Değerlendirilmesi

Araştırma sonucunda anket yöntemiyle elde edilen veriler SPSS paket programıyla analiz edilmiştir. Bu bağlamda ankette yer alan demografik değişkenlerin muhasebe eğitime bakış

açısı ve muhasebe eğitiminden beklentileri üzerine oluşturulan hipotezler değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonuçlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 24: Hipotezlerin Değerlendirilmesi

HİPOTEZLER	KABUL /RED
H _{a1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitimine Bakış Açıları cinsiyete göre farklılık göstermektedir.	RED
H _{b1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri cinsiyete göre farklılık göstermemektedir	RED
H _{c1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitimine Bakış Açıları yaş aralıklarına göre farklılık göstermektedir.	RED
H _{d1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri yaş aralıklarına göre farklılık göstermektedir.	RED
H _{e1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitimine Bakış Açıları eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.	KABUL
H _{f1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.	KABUL
H _{h1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitimine Bakış Açıları almış oldukları ders sayısı gruplarına göre farklılık göstermektedir.	KABUL
H _{g1} : Katılımcıların Muhasebe Eğitiminden almış oldukları ders sayısı gruplarına göre farklılık göstermektedir.	KABUL

Araştırmada yer alan ifadelerle yönelik yapılan analiz sonuçlarında önemli bulunan bulguları aşağıdaki maddeler halinde özetlemek mümkündür.

- Katılımcıların muhasebe eğitimine bakış açısı çoğunlukla olumludur. Ancak ölçekte yer alan “Muhasebe eğitiminde alınan dersler zor, sıkıcı ve karmaşıktır” ile “Muhasebe eğitiminde alınan dersler kolay, heyecan verici ve zevklidir” ifadeleri ortalamaları 2,83-2,99 olduğu görülmektedir. Yani katılımcılar az da olsa muhasebe derslerinin zor, sıkıcı ve karmaşık olarak nitelendirmektedir.

- Katılımcıların muhasebe eğitiminden beklentileri olumludur. Katılımcıları en çok katıldıkları ifade “Muhasebe eğitimi ülkemizde, ihtiyaç duyulan vasıflı insan gücünün süratli, ekonomik ve etkin bir şekilde karşılanmasına önemli katkı sağlayacaktır” ifadesi olmuştur.
- Katılımcıların muhasebe eğitime bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentileri cinsiyete ve yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- Katılımcıların muhasebe eğitime bakış açısı faktöründe, eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir. Ön lisans öğrencisi veya mezunu olan katılımcıların muhasebe eğitime bakış açısı lisans ve yüksek lisans öğrencisi veya mezunlarına göre daha az olumlu oldukları belirlenmiştir.
- Katılımcıların muhasebe eğitiminden beklentileri eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir. Ön lisans öğrencisi veya mezunu olan katılımcıların muhasebe eğitiminden beklentisi lisans ve yüksek lisans öğrencisi veya mezunları olanlardan daha az olumlu oldukları belirlenmiştir.
- Katılımcıların muhasebe eğitime bakış açıları almış oldukları ders sayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Katılımcılardan 3, 4 ve 5 adet ders alan yani orta düzey muhasebe bilgisine sahip katılımcılar, 1 ve 2 adet ders alan alt düzey muhasebe bilgisine sahip katılımcılar ile 6 ve 7 adet ders almış üst düzey muhasebe bilgisine sahip katılımcılardan daha olumlu oldukları belirlenmiştir.
- Katılımcıların muhasebe eğitiminden beklentileri almış oldukları ders sayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Katılımcılardan 3, 4 ve 5 adet ders alan yani orta düzey muhasebe bilgisine sahip katılımcılar, 1 ve 2 adet ders alan alt düzey muhasebe bilgisine sahip katılımcılar ile 6 ve 7 adet ders almış üst düzey muhasebe bilgisine sahip katılımcılardan daha olumlu oldukları belirlenmiştir.

SONUÇ

Muhasebe elde ettiği verilerden bilgi üreten ve bu bilgiyi işleyen yorumlayan bir bilim dalıdır. Muhasebe mesleğinin icra edecek bireylerin yetiştirilmesi lise dönemlerinde ticaret meslek liselerinde başlamaktadır. Ancak mesleki eğitimin temel taşları lise döneminde atılırken yükseköğretimde eğitim devam etmektedir.

Küreselleşen dünyada muhasebe eğitiminde değişiklikler meydana gelmiştir. IAESB 2001 yılında Muhasebe Eğitim Standartları üzerinde çalışmış ve daha sonraki yıllarda tüm dünyada yayınlanmıştır. Ülkemizde de bu standartlar hem eğitimde hem de uygulamalarda kullanılmaktadır.

Muhasebe eğitimi mesleki bir eğitim olup mesleği icra edecek kişilerin bu mesleki eğitim süresince mesleğin gerekliliği çerçevesinde bilgi ve beceri kazandırılması öngörülmektedir. Muhasebe eğitimi almış bireylerin muhasebenin tanımında yer alan kaydetme, sınıflandırma ve analiz edilerek yorumlayabilme işlemlerini yapması beklenmektedir. Günümüz öğrencilerinin muhasebe eğitiminden beklentileri daha çok tanımda yer alan analiz etme ve yorumlayabilme becerilerinin geliştirilmesi yönünde olduğu görülmektedir.

Belirli dönem aralığında doğan bireylerin benzer özellikler göstermesi yaşanan toplumun kültürel değerlerini yansıtmaya kuşak kavramını ortaya koymaktadır. Her canlı gibi insanoğlu da çevresel koşullardan etkilenen bir varlıktır. Gelişen teknolojiler, küreselleşen dünya ve her gün farklı bir yeniliğe uyanmamız kuşaklar arasında farklılıkları meydana getirmektedir.

Kuşak farklılıkları ile bireylerin eğitim anlayışını da değiştirmektedir. Klasik eğitim yöntemleri ile eğitim almış Y kuşağı bireyleri kendinden önceki kuşaklara göre eğitim seviyesi en yüksek kuşak olma özelliğini taşıdığı görülmektedir. Y kuşağı bireylerinin çocukları olan Z kuşağı öğrencileri ise günümüz teknolojileri ile klasik eğitim yöntemlerinin yanında modern eğitim yöntemleri ile eğitimleri devam etmektedir.

Yapılan çalışma da Z kuşağının muhasebe eğitimine bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentileri ele alındığında, ankete katılan Z kuşağı, az sayıda Y kuşağı ve X kuşağı bireylerin sınıflandırılmasında yaş faktörü kullanılmış ancak Y ve X kuşağı öğrencilerinin sayı azlığından ötürü aralarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Muhasebe eğitimine bakışları genellikle olumlu olduğu görülmüştür. Ancak muhasebe derslerinin kolay ve zevkli olduğu konusunda hakkında fazla olumlu olmadıkları görülmektedir.

Katılımcılar muhasebe derslerinde öğretilen bilgilerin iş yaşamlarında önemini farkında oldukları ve bu yüzden ilerde iş bulma imkânının yüksek olduğunu düşüncesi yatmakta olduğu görülmektedir. Muhasebe eğitime bakış açısı katılımcıların eğitim seviyesi artıkça daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Eğitim seviyesi ile paralellik gösteren katılımcıların almış oldukları ders sayısı faktöründe ise orta düzeyde muhasebe bilgisine sahip katılımcılar muhasebe eğitime bakış açısı daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Muhasebe eğitiminden beklentilerine bakıldığında bu alanda çok sayıda çalışma mevcut olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın sonuçları diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Katılımcıların muhasebe eğitiminden beklentileri çoğunlukla analitik düşünme, düşüncesele yeteneklerin zenginleştirilmesi ve bilişsel düşünme kabiliyetini artırması olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmada demografik özelliklerde eğitim seviyesine artıkça muhasebe eğitiminden beklentilerin daha az olumlu olduğu tespit edilmiştir. Muhasebe eğitiminden beklentiler katılımcıların almış oldukları ders sayısına göre orta düzeyli muhasebe bilgisine sahip katılımcıların beklentileri diğer alt ve üst düzey katılımcılara göre daha olumlu olduğu görülmektedir.

Araştırmanın sonuçları literatürdeki Z kuşağının muhasebe eğitime bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentiler kapsamındaki çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırıldığında benzer sonuçlar görülmektedir. Kozache 2020 yılında yapmış olduğu benzer çalışmasında da, öğrencilerin muhasebe eğitiminin kişisel gelişime katkısının olduğu, itibar ve yeni yetenekler kazandıracağı gibi beklentilerin olduğu tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Yapılan çalışma da Z kuşağının muhasebe eğitime bakış açısı ve muhasebe eğitiminden beklentileri ele alındığında, ankete katılan Z kuşağı, az sayıda Y kuşağı ve X kuşağı bireylerin sınıflandırılmasında yaş faktörü kullanılmış ancak Y ve X kuşağı öğrencilerinin sayı azlığından ötürü aralarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu doğrultuda çıkan sonuçlar çoğunlukla Z kuşağını kapsadığı görülmektedir.

Z kuşağının vermiş oldukları yanıtlar değerlendirildiğinde muhasebe eğitime bakış açılarının, muhasebe eğitiminden beklentilere göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Çıkan bu sonuç öğrencilerin muhasebe derslerine olumlu baktığını ancak beklentilerinin daha düşük olduğu yönünde tespit edilmiştir.

Z kuşağı öğrencilerin derslere olumlu baktıkları ve ders süresi boyunca derse katılım sağlamak istedikleri görülmektedir. Ancak derse katılım sağlamlarının eğitimciler tarafından sağlanabileceği düşüncesinde oldukları görülmüştür.

Yapılan çalışma ve literatür taraması sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda geliştirilen öneriler şu şekildedir;

- Ülkemizde muhasebe eğitiminin kalitesini arttırmak için muhasebe derslerinin İşletme bölümleri yerine Muhasebe veya Muhasebe-Finansman bölümlerinin açılması ile daha detaylı olarak muhasebe derslerinin verilmesi,
- Z kuşağını tanımak ve kuşağın özellikleri doğrultusunda muhasebe derslerinin şekillendirilmesi,
- Dikkati çabuk dağılan Z kuşağı öğrencilerin dikkatlerinin ders dışına kaymasını engellemek adına derste hareketli görsellerin kullanılması,
- Z kuşağı bireylerin analitik düşünme gibi mesleki becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitimin şekillendirilmesi
- Muhasebe eğitiminde kullanılan klasik eğitim yöntemlerinin yanında modern eğitim yöntemlerinin kullanılması
- Üniversite sanayi iş birliği sağlanarak, öğrencilerin teorik derslerde öğrendiklerini uygulayabilecek alanlara yönlendirilmesi
- Muhasebe derslerinde son yıllardaki gelişmelerden biri olan Uluslararası Muhasebe Standartlarının dikkate alınması,
- Z kuşağı bireylerine, teknolojik araç gereçler ile derslerin verimliliğini artırılması,
- Muhasebe eğitimiyle öğrencilerin kişisel ve mesleki becerilerini geliştirilmek adına ders teorik derslerin yanında uygulama derslerinin artırılması şeklinde sıralanabilir.

Bu çalışmadan çıkan sonuçlar doğrultusunda yapılacak yeni çalışmalar da muhasebe meslek mensuplarının ve işletmelerin muhasebe eğitimi alan Z kuşağı öğrencilerinden beklentileri üzerine araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, O., Batur, H. Z. ve Ekşili, N. (2014). “Kuşakların Değişen Yüzü ve Y Kuşağı İle Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar”. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(1), 165-182.
- Ağdeniz, Ş. ve Çelikay, D. Ş. (2019). “Z Kuşağının Muhasebe Eğitimi: Muhasebe 4.0”. XXXVIII. Türkiye Muhasebe Eğitim Sempozyumu, 19-23 Nisan, Denizli.
- Ak, M. O. (2020). Yaş Kuşaklarının Rekreatif Faaliyetlerinin Akış Kuramına Göre İncelenmesi. (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.
- Aka, B. (2018). “Bebek Patlaması, X ve Y Kuşağı Yöneticilerin Örgütsel Bağlılık Düzeylerinin Kamu ve Özel Sektör Farklılıklarına Göre İncelenmesi: Bir Araştırma”. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 9(20), 118-135.
- Akpınar, S. ve Yıldız, Ş. (2018). “Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Muhasebe Algılarına Yönelik Metaforlar”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, (1), 91-114.
- Akdoğan, H. (2017). Geçmişten Günümüze Muhasebe Mesleği ve Öğretiminde Yaşanan Gelişmeler. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Akdoğan, N. (2018). Tek Düzen Muhasebe Sisteminde Maliyet Muhasebesi Uygulamaları. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Akince, E. K. (2020). Kuşaklara Göre Bireylerin Bilişim Teknolojilerini Kullanım Amaçları ve Epistemolojik İnançları Arasındaki İlişki. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalı.

- Alkan, G. (2015). “İşletmelerin Ön Lisans Muhasebe Eğitiminden Beklentileri: İzmir’de Bir Araştırma”. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 17(1), 137-158.
- Altun, B. (2021). 21.Yüzyıl Becerilerinin Z Kuşağı Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Planlamasına ve Teknoloji Yönelimlerine Etkisi. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı İnsan Kaynakları Yöneticiliği Yüksek Lisans Programı.
- Altunbay, M. ve Bıçak, N. (2018). “Türkçe Eğitimi Derslerinde “Z Kuşağı” Bireylerine Uygun Teknoloji Tabanlı Uygulamaların Kullanımı”. Zeitschrift Für Die Welt Der Türken, 10(1), 127-142.
- Altuntuğ, N. (2012). “Kuşaktan Kuşağa Tüketim Olgusu ve Geleceğin Tüketici Profili”. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 4(1). 203-212.
- Ardıç, E. ve Altun, A. (2017). “Dijital Çağın Öğreneni”. Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi, 1(11). 12-30.
- Arslan, A. ve Staub, S. (2015). “Kuşak Teorisi ve İç Girişimcilik Üzerine Bir Araştırma”. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(1), 1-24.
- Aslan, O. (2019). “Z Kuşağı Çocuklarının Matematik Öğreniminde ‘Çocuk Edebiyatı’”. Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 4(1), 32-48.
- Ata, F. İ. ve Geyikçi, U. B. (2019). “Z ve Alfa Kuşakları İçin Muhasebe Eğitiminde Yeni Bir Yaklaşım: Ters Yüz Edilmiş Sınıf Yaklaşımı”. Miynat M., Özdil, T., Yalçınkaya, M. H. ve Çilbant, C. (Ed.), Yeni Nesil Girişimcilik ve Ekonomi (Ss. 129-146). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Aydemir, O. Erkan, M. (2011). “Merdiven Kayıt Yöntemi ve Günümüz Muhasebe Sistemi”. Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, (1), 110-128.

- Aydın, S. (2007). Muhasebe Eğitiminin İşletme Beklentilerini Karşılama Derecesinin Ölçülmesi ve Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarına Uygunluğunun Değerlendirilmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Muhasebe Finansman Bilim Dalı.
- Aysan M. (1995). Muhasebenin Tarihsel ve Çağdaş Konumlarından Geleceğe Bakış. Ankara: TÜRMOB Yayınları.
- Ayhün, E. S. (2013). “Kuşaklar Arasındaki Farklılıklar ve Örgütsel Yansımaları”. Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 2(1), 93-112.
- Bağcı, E. ve İçöz, O. (2019). “Z ve Alfa Kuşağı İle Dijitalleşen Turizm”. Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(2), 232-256).
- Başer, H. (2010). Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi ve İş Dünyasının Beklentilerine Göre Yapılandırılması. (Yüksek Lisans Tezi), Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı.
- Ball, K. ve Gotsill, G. (2011). Surviving The Baby Boomer Exodus: Capturing Knowledge For Gen X and Y employees. ABD: Course Technology, Cengage Learning.
- Bayar, B. (2019). Y Kuşağı ve Türkiye’de Y Kuşağı’na İlişkin Çalışmalar. (Yüksek Lisans Tezi), Kütahya: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı.
- Bayhan, V. (2014). “Milenyum Veya Y Kuşağı Gençliğinin Sosyolojik Bağlamı”. Gençlik Araştırmaları Dergisi, 2(3), 8-25.

- Beldona, S., Nusair, K. ve Demicco, F. (2009). "Online Travel Purchase Behavior Of Generational Cohorts: A Longitudinal Study". *Journal Of Hospitality Marketing And Management*, 18(4), 406–420.
- Benfer, E. A. ve Shanahan, C. F. (2013). "Educating The Invincibles: Strategies For Teaching The Millennial Generation In Law School". *Clinical Law Review*, 20(1), 1-37.
- Beyers, R. N. (2009). "A Five Dimensional Model For Educating The Net Generation". *Educational Technology And Society*, 12 (4), 218–227.
- Binici, H. ve Arı, N. (2004). "Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar". *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 383-396.
- Büyükarıkan, B. ve Büyükarıkan, U. (2016). "Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Analizi". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3 (5), 65-79.
- Büyüksulu, F. (2017). *Z Kuşağının İş Yaşamından Beklentileri Konusunda Bir Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi)*, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan Kaynakları Yönetimi Anabilim Dalı.
- Can, A. V. ve Demirci, Ş. (2016). "Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 2 Muhasebe Eğitim Programlarının İçeriğine Uyum: Sakarya Üniversitesi Örneği". *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12(12), 319-338.
- Cem, H. (2020). "Sosyal Kuşaklar". <https://t24.com.tr/yazarlar/hayri-cem-haftalik/sosyal-kusaklar,27722>. Erişim Tarihi: 01.05.2020.
- Chen, H. (2010). "Advertising And Generational Identity: A Theoretical Model", *American Academy Of Advertising Conference Proceedings*, 132-140.

- Civelek, M. ve Özkan, A. (2016). Temel ve Tekdüzen Maliyet Muhasebesi. Ankara: TÜRMOB Yayınları.
- Crumpacker, M. ve Crumpacker, J. M. (2007). “Succession Planning and Generational Stereotypes: Should HR Consider Age-Based Values and Attitudes a Relevant Factor or a Passing Fad?”. Public Personnel Management, 36(4), 349-369.
- Çakır, N. Canbaz, S. ve Gümüş, S. (2014), “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Muhasebe Eğitimindeki Algı ve Beklentilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Uzunköprü MYO Örneği”. Uluslararası Hakemli Pazarlama ve Pazar Araştırmaları Dergisi, 2 (1), 78-94.
- Çaştut, H. (2019). Muhasebe Derslerinde Öğretme ve Öğrenme Sorunu: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Muhasebe Öğretim Elemanları Üzerinde Nitel Bir Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi), Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Çelenk, H. Atmaca, M. ve Horasan, E. (2010). “Marmara Üniversitesi’nde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Muhasebe Alanına Bakış Açılarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma”. Öneri Dergisi, 9 (33), 159-171.
- Çelik, Ç. (2019). Öğretmenler Arasındaki Kuşaklararası Bilgi Paylaşımı Düzeyleri İle Kuşaklararası Öğrenme Düzeyleri Arasındaki İlişki. (Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Bilim Dalı.
- Çetin, C. ve Karalar, S. (2016). “X, Y ve Z Kuşağı Öğrencilerin Çok Yönlü ve Sınırsız Kariyer Algıları Üzerine Bir Araştırma”. Yönetim Bilimleri Dergisi, 14(28), 157-197.
- Çoşgun, N. (2013). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Motivasyonlarının ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine Bağlı Meslek

Yüksekokullarında Bir Uygulama. (Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.

Daştan, A. (2005). Bilgi ve Eğitim Teknolojilerinde Yaşanan Gelişmelerin Muhasebe Eğitimine Etkisi: Türkiye Değerlendirmesi. (Doktora Tezi), Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.

Deal, J. J., Altman, D. G. ve Rogelberg, S. G. (2010). “Millennials At Work: What We Know And What We Need To Do (If Anything)”. Journal Of Business Psychology, 25(2) 191-199.

Demir, B. (2005). “Üniversitede Kazanılan İletişim Becerilerinin Muhasebe Mesleğindeki Önemi”. Muhasebe ve Finansman Dergisi (MUFAD), (27), 117-124.

Demir, İ. ve Temelli, F. (2019). “Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Motivasyon ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği”. Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (9), 33-50.

Dinç, E. ve Atasel, O. Y. (2016). “Türkiye’deki Muhasebe Anlayışının Gelişim Süreci ve Mevcut Durumun İncelenmesi”. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(12), 267-283.

Doğan, A. (2020). Z Kuşağındaki Bireylerin Kişilik Özelliklerinin Paternalist Liderlik Algısına Etkisinde Örgüt Kültürünün Düzenleyici Rolü. (Yüksek Lisans Tezi), Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı.

Dölen, T. ve Karapınar, A. (2019). “Muhasebe Eğitimi Alan Lisans ve Ön Lisans Mezunlarının İşletmelerin Beklentileri Açısından Değerlendirilmesi: Literatür Araştırması”. XXXVIII. Türkiye Muhasebe Eğitim Sempozyumu, 19-23 Nisan, Denizli.

- Durmaz, A. (2019). Tekno Donanımlı Z Kuşağın Sosyal Medya Kullanımlarının İşletme Performansına ve Etik Değerlere Etkileri: Bir Özel İşletmede Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi), Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Elitaş, C., Büyükşalvarcı, A. ve Üç, M. (2010). “Muhasebe Sınıflandırma: Kronolojik Bir İnceleme”. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(2), 123-168.
- Engin, M. (2020). Hologram Teknolojisinin Muhasebe Eğitiminde Uygulanmasına İlişkin Öğrenci Görüşleri’nin Tespitine Yönelik Bir Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi), Burdur: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe ve Finansman Anabilim Dalı.
- Erden, S. (2012). Kültürel Değişimlerin Örgütlerde Kuşaklar Arası Çatışmalara Etkisinin İncelenmesi. (Doktora Tezi), Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Erin, B. (2019). Türkiye’de İşveren Markasının Önemi ve İşveren Markasının, Y ve X Kuşağı Açısından İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı Yönetim ve Çalışma Psikolojisi Bilim Dalı.
- Erol, M. ve Erkan, G. (2008). “Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Biga İktisadi ve İdari Birimler Fakültesinde Bir Araştırma”. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 10(14), 284-301.
- Erol, M., Elagöz, İ. ve Öztürk, S. (2012). “Tarih Boyunca Muhasebe Uygulama ve Eğitim Araçları”. Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, (2), 221-232.
- Ertaş, F. C. (2015). Yönetim Muhasebesi. İstanbul: Beta Yayıncılık.

- Etlican, G. (2012). X ve Y Kuşaklarının Online Eğitim Teknolojilerine Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması. (Yüksek Lisans), İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan Kaynakları Yönetimi.
- Ezin, Y. (2017). Türkiye’deki Üniversitelerde Muhasebe Eğitiminin Etkinliği Üzerine Bir Araştırma. (Doktora Tezi), Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Ezin, Y., Bilen, A., Aslan, R. ve Altundağ, S. (2017). “Üniversitelerde Muhasebe Öğretim Elemanlarının, Muhasebe Eğitimi Hakkındaki Görüşleri Üzerine Bir Araştırma: Güneydoğu Anadolu Bölgesi Örneği”. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (76), 25-40.
- Gençer, Y. (2020). Nerden Çıktı Bu Z Kuşağı. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Gençoğlu, Ü. G. (2014). “Türkiye’de Harf Devriminin Muhasebe Eğitimi ve Muhasebe Uygulamalarına Etkisi”. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 1(1), 30-37.
- Gökten, P. O. ve Gökten, S. (2016). “Uluslararası Eğitim Standartlarına Genel Bakış: Geçerliğinin Türkiye Açısından Değerlendirilmesi”. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(6), 49-66.
- Güdücü, B. (2021). “Gençlik Tanımı, Teorileri ve Tipolojileri”. Gökçen Ç. Özen ve Alev Duran (Ed.), Z Kuşağı Teorik ve Uygulamalı Bir Araştırma (ss. 5-16). Ankara: Akademisyen Kitapevi.
- Gül, M. (2021). Dünyanın Önde Gelen Üniversitelerinde Muhasebe Eğitiminin İncelenmesi ve Türkiye Üniversiteleri İle Karşılaştırılması. (Doktora Tezi), Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Gültekin, M. (2020). "Değişen Toplumda Eğitim ve Öğretmen Nitelikleri". *Anadolu Journal Of Educational Sciences International*, 10(1), 654-700.
- Gündüz, Ş. ve Pekçetaş, T. (2018). "Kuşaklar ve Örgütsel Sessizlik/Seslilik". *Sakarya Üniversitesi İşletme Bilim Dergisi*, 6(1), 89-115.
- Gürbüz, S. (2015). "Kuşak Farklılıkları: Mit mi, Gerçek mi?". *İş ve İnsan Dergisi*, 2(1), 39-57.
- Güneş, R., Durmuş, A. F. ve Solak, B. (2012). "Küreselleşmenin Muhasebe Uygulamalarına Etkisi". *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 57-66.
- Güney, A. (2003). *Finansal Muhasebe Eğitiminin Yüksek Öğretimde Programlanması ve Ders İçeriklerinin Oluşturulması (Doktora Tezi)*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe Bilim Dalı.
- Güvemli, O. (2001). *Türk Devletleri Muhasebe Tarihi Cumhuriyet Dönemi XX. Yüzyıl 4. Cilt*. İstanbul: Avcıoğlu Basım Yayın.
- Güvemli, O. (2000). *Türk Devletleri Muhasebe Tarihi, Osmanlı İmparatorluğu Tanzimat'tan Cumhuriyete Kadar, Cilt 3*, İstanbul: YMM Odası Yayını.
- Güvemli, O. (2006). "Küreselleşmenin Muhasebe Uygulamalarına Etkisi". *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (30), 46-49.
- Güvemli, O. (2008). *Türk Devletleri Muhasebe Tarihi Cilt 3*. İstanbul: İstanbul Y.M.M.M. Odası.
- Güvemli, O. (2009). "Muhasebe Eğitim ve Uygulamalarını Etkileyen ve Yeni Yüzyılın Başlarını Biçimlendiren Gelişmeler ve Bu Gelişmelerin MUFAD'ın Faaliyetlerini Etkilemesi". *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (42), 229-232.

- Güvemli, O. (2012). “Tarih Eğitimi ve Muhasebe Tarihi Eğitimi”. Muhasebe ve Finansman Tarihi Araştırmaları Dergisi, (2), 5-22.
- Güvemli, O. (2013). Anı İçinde Anı Muhasebe Tarihinde Dünyanın En Büyük Kongresini, Konferanslarını Nasıl Yaptık...-Olayların Batı Cephesi- 2000-2013. İstanbul: Muftav.
- Güvemli, O. (2016). “Türk Muhasebe Düşüncesinde Tanzimat (1839) İle Başlayan Büyük Değişim”. Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, (10), 5-12
- Güvemli, O. ve Güvemli, B. (2015). “Türk Ticaret Kanunlarının Türk Muhasebe Düşüncesinin Gelişmesindeki Etkileri”. Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, (8), 26-50.
- Güvemli, O., Güvemli, B. ve Aslan, M. (2018). “Cumhuriyet’in Muhasebe Düşüncesinde İkinci Evre: Liberal İktisat Politikalarının Uygulanma Dönemi (1950 -1980)”. Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, 4(1), 157-201.
- Halisdemir, M. (2015). Okul Yöneticilerinin Z Kuşağına Yönelik Tutumları ve Z Kuşağının Okul Yönetici Algısı.(Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Hatunoğlu, Z. (2006). “Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımının Sunum Kalitesine Olan Etkilerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma”. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (30), 190-200.
- Howe, N. ve Strauss, W. (2000). The Millennials Rising: The Next Great Generation. New York: Vintage Books.
- IFAC. (2021). Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC). <https://www.ifac.org/who-we-are/our-purpose>, Erişim Tarihi: 28.09.2021.

- Işık, E. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Muhasebe Eğitimine Olan İlgilerinin Araştırılması: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi), Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe ve Finansman Bilim Dalı.
- İlhan, Ü. D. (2019). Kuşaklar Arası Çalışma Değerleri Algısı ve Örgüte Duygusal Bağlılık: X ve Y Kuşakları Arasındaki Farklılıklar Üzerine Bir Araştırma. (Doktora Tezi), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Programı.
- İnciroğlu, T. (2019). Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri İle Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi: Kahramanmaraş'ta Bir Alan Araştırması. (Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş: Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı.
- Jones, V., Jo, J., ve Philippe, M. (2007). "Future Schools And How Technology Can Busedto Support Millennial And Generation-Z Students". 1st International Conference Of Ubiquitous Information Technology, 2017, Griffith University.
- Karagöz, Y. (2016). SPSS 23 ve AMOS 23 uygulamalı istatistiksel analizler. Ankara: Nobel
- Karasioğlu, F. (2016). Finansal Muhasebe Dönem Sonu İşlemleri TMS/TFRS Uygulamalı. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kavalcı, K. ve Ünal, S. (2016). "Y ve Z Kuşaklarının Öğrenme Stilleri ve Tüketici Karar verme Tarzları Açısından Karşılaştırılması". Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(3), 1033-1050.
- Kaya, Y. (2015). Lisans Düzeyinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartlarını Karşılama Düzeyine Yönelik Bir Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi), Kars: Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.

- Kayıkçı, M. Y. ve Bozkurt, K. A. (2018). “Dijital Çağda Z ve Alpha Kuşağı, Robotlar ve Turizmde Yapay Zekâ Uygulamaları”. Sosyal Bilimler Metinleri, 2008(1), 54-64
- Kızılgeçit, M. (2020). Modern Dünyada Z Kuşağına Hz. Peygamberi (S.A.S.) Anlatmak”. <https://www.diyanehaber.com.tr/aylik-dergi/modern-dunyada-z-kusagina-hz-peygamberi-sas-anlatmak-h12892.html>, Erişim Tarihi:9.06.2021.
- Korukoğlu, A. (2003). “Üniversite Öğrencilerin Eğitimden Beklentileri ‘Ege Üniversitesi İ.İ.B.F. Örneği’”. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(1), 79-89.
- Kozache, A. N. J. (2020). İşletme Lisans Öğrencilerinin Muhasebe Eğitime Bakış Açıları ve Muhasebe Eğitiminden Beklentileri: Kerkük Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesinde Bir Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Finansman Bilim Dalı.
- Kozinsky, S. (2017). “Z Kuşağı Eğitimdeki Değişimi Nasıl Şekillendiriyor?”. <https://www.forbes.com/sites/sievakozinsky/2017/07/24/how-generation-z-is-shaping-the-change-in-education/?sh=afc746b65208>, Erişim Tarihi: 04.08.2021.
- Kuran, E. (2020). Z Bir Kuşağı Anlamak. İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Kurnaz, E. (2019). “Muhasebe Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Öğrenme Yaklaşımları Üzerine Bir Araştırma”. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 12 (2), 237-254.
- Kutlu, H. A. (2010). “Muhasebe Eğitiminin, Nitelikli İşgücü Yetiştirme Açısından Değerlendirilmesi”. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (46), 232-246.
- Kuyucu, M. (2017). “Y Kuşağı ve Teknoloji: Y Kuşağının İletişim Teknolojilerini Kullanım Alışkanlıkları”. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 5(2), 845-872.

- Küçüksavaş, N. (2005). Finansal Muhasebe(Genel Muhasebe). İstanbul: Kare Yayınları.
- Kyles, D. (2005). “Managing Your Multigenerational Workforce”. Strategic Finance, 87(6), 53-55.
- Lower, J. (2008). “Brace Yourself Here Comes Generation Y”. Critical Care Nurse. 28(5), 80-85.
- Mıstık, A. (2019). Okul Öncesi Eğitim Yapılarında Öğrenme Mekânları ve Kullanıcı Olarak Alfa Kuşağı. (Yüksek Lisans), Eskişehir: Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü İç Mimarlık Anasanat Dalı
- Moss, S. (2016). “Generational Cohort Theory”
https://www.sicotests.com/psyarticle.asp?id=374#google_vignette, Erişim Tarihi: 03.11.2021.
- Mohammed, E. K. A. ve Lashine, S. H. (2003). “Accounting Knowledge and Skills and the Challenges of a Global Business Environment” Managerial Finance, 29(7), 3-16.
- Müyesseroğlu, E. (2020). “Pazarlama Açısından X Y Z Kuşağı ve Özellikleri”.
<https://ertugrulumuyesseroğlu.com/pazarlama-acisindan-x-y-z-kusagi-ve-ozellikleri/>,
Erişim Tarihi: 05.05.2020.
- Oblinger, D. G. ve Oblinger, J. L. (2005). Educating The Net Generation. North Carolina: An Educause E-Book Publication.
- Oral, G. A. (2013). Çalışma Hayatında Kuşaklar e Çatışmalar. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan Kaynakları Yönetimi.
- Özçelik, M. K. (2017). “Türkiye Muhasebe Sisteminin Gelişmesinde Vergi Etkisi”. Akademik Bakış Dergisi, (60), 396-413.

Özdemir, K. (2019). “Geleceği görmek için “Alfa Kuşağı”na bakın!”.
<https://www.marketingturkiye.com.tr/koseyazilari/gelecegi-gormek-icin-alfa-kusagina-bakin/>, Erişim Tarihi: 04.08.2021.

Özkan, G. (2017). Küresel Eğilimler Doğrultusunda İşin Geleceği: Y Kuşağının Beklentileri ve Kamu İstihdam Kurumlarının Rolü. (Uzmanlık Tezi), Ankara: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü.

Özyürek, H. (2019). Türkiye’de Muhasebe ve Muhasebe Mesleğinin Tarihi, Muhasebecilerin İş Tatmini, Beklentileri, Karşılaşılan Sorunlar. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.

Pallant, J. (2016). SPSS Kullanma Kılavuzu SPSS İle Adım Adım Veri Analizi. Ankara: Anı Yayıncılık

Russell, A. K. ve Smith, C. S. (2003). “It’s Time For A New Curriculum!” Strategic Finance, 85(6), 1-5.

Russell, K. A., Kulesza B., Albrecht S. ve J. Sack, R., (2000). “Charting The Course Through A Perilous Future”. Accounting Education Series. Management Accounting Quarterly, (Autumn), 4-11.

Sabuncu, B. (2019). “Muhasebe Eğitim Sürecinde Gereksinimler”. XXXVIII. Türkiye Muhasebe Eğitim Sempozyumu, 19-23 Nisan, Denizli.

Samırkaş, C. M. ve Ezin, Y. (2017). “Banka Çalışanlarının Muhasebe Eğitiminden Beklentileri: Mersin İlinde Bir Araştırma”. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(55), 44-59.

- Savaş, S. ve Karataş, S. (2019). “Z Kuşağı Öğrencisini Tanımak”. https://www.researchgate.net/publication/338394987_Z_Kusagi_Ogrencisini_Tanimak, Erişim Tarihi: 10.06.2021.
- Serçemeli, M. (2016). “Muhasebe Eğitiminde Yeni Bir Yaklaşım Önerisi: Ters Yüz Edilmiş Sınıflar”. Muhasebe e Finansman Dergisi, (69), 115-126.
- Serçemeli, M. ve Kurnaz, E. (2020). “Covid-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açıları Üzerine Bir Araştırma”. Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi, 4(1), 40-53.
- Serçemeli, M., Kurnaz, E. ve Özcan, M. (2015). “Y Kuşağı Öğrencilerinin Muhasebe Eğitimine Bakışı: Atatürk Üniversitesi İİBF’de Bir Araştırma”. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(20), 261-276.
- Seymen, A. F. (2017). “Y ve Z Kuşak İnsanı Özelliklerinin Milli Eğitim Bakanlığı 2014-2019 Stratejik Programı ve TÜBİTAK Vizyon 2023 Öngörülerine İle İlişkilendirilmesi”. Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi , 10(4), 467-489.
- Sladek, S. ve Grabinger, A. (2013). “Gen Z: The First Generation Of The 21st Century Has” Arrived!”. http://xyzuniversity.com/wp-content/uploads/2014/02/Genz_Final.Pd, Erişim Tarihi: 20.04.2016.
- Somyürek, S. (2014) “Öğrenme Sürecinde Z Kuşağının Dikkatini Çekme: Arttırılmış Gerçeklik”. Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulamalar. 4(1), 63-80.
- Sönmez, F. (2016). Sosyal Medyanın, Z Kuşağı Tüketicilerinin Satın Alma Davranışları Üzerindeki Etkisi. (Yüksek Lisans Tezi), Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi İşletme Anabilim Dalı Üretim Yönetimi ve Pazarlama Programı.

- Suderman, J. (2016). "Defining Workplace Generations: Infographic. Retrieved From". <https://mccrindle.com.au/insights/blogarchive/gen-z-and-gen-alpha-infographic-update/> , Erişim Tarihi:08. 06. 2021.
- Süer, H. M. (2007). Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Bilim Dalı.
- Şalap, K. O. (2016). Çalışma Yaşamında Kuşaklar: Kuşakların İş ve Özel Yaşam Dengesine İlişkin Yaklaşımları. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı.
- Şenol, H., Tüfekci, Ö. ve Songur, A. (2009). "Muhasebe Eğitiminde Değişim İhtiyacının Muhasebe Programlarında Görev Yapan Öğretim Elemanlarınca Değerlendirilmesi: SDÜ Örneği" 1.Uluslararası 5. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, 27-29 Mayıs Konya.
- Şengüleç, M. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin (X Kuşaağı), Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının (Y Kuşaağı) ve 8. Sınıf Öğrencilerinin (Kuşaağı) 21. Yüzyıl Becerilerine Bakışı. (Doktora Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı.
- Taş, H. Y., Demirdöğmez, M. ve Küçükoğlu, M. (2017). "Geleceğimiz Olan Z Kuşaağının Çalışma Hayatına Muhtemel Etkileri". Uluslararası Toplum Araştırma Dergisi, 7(13), 1031-1048.
- Taşlıbeyaz, E. (2019). "Z Kuşaağı İle İlgili Araştırma Eğilimlerinin ve Eğitime Yönelik Katkılarının Analizi". Dokuz Eylöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(3), 715-729.
- Tek, N. ve Dalkılıç, A. F. (2011). "Pazarlama-Satış ve Muhasebe İşlevlerinin Etkileşiminde Muhasebe Eğitiminden Beklentiler". Muhasebe ve Denetime Bakış, (33), 1-15.

- Tosunoğlu, B., Cengiz, S. ve Anadolu, Z. (2018). “Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kapsamında Muhasebe Eğitiminin Türkiye’deki Akademisyenler ve Muhasebe Meslek Mensupları Açısından İncelenmesi”. Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 5(2) , 179-192.
- Tosunoğlu, B. ve Cengiz, S. (2019). “Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğrenme Stillerinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma”. Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 54(2) 768-781.
- Taylor, J.C. (2008) “Whither March The Cohorts: He Validity Of Generation Heory As A Determinant Of The Socio Cultural Values Of Canadian Forces Personnel”. Canadian Forces College – Collège Des Forces Canadiennes, Nssp 10 - Pesn 10, <https://www.cfc.forces.gc.ca/259/281/280/taylor.pdf> , Erişim Tarihi: 01.08.2021.
- Turan, E. (2019). Muhasebe Eğitiminde Ters Yüz Edilmiş Sınıf Yöntemi: Orta Dereceli Eğitim Kurumu ve Z Kuşağı Üzerinde Bir Uygulama. (Yüksek Lisans Tezi), Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Tursun, M. ve Şahin, A. (2020). Dijital Çağda Muhasebe Mesleği İçin Gerekli Bilgi ve Beceriler. V. Uluslararası Battalgazi Bilimsel Çalışmalar Kongresi, 18-20 Aralık, Malatya.
- Tükel, İ. (2014). “Tüketimin Yeni Aktörleri: “Y Kuşağı””. [Http://Www.Sdergi.Hacettepe.Edu.Tr/Makaleler/Tuketimyeniaktorykusagikasim2014.Pdf](http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler/tuketimyeniaktorykusagikasim2014.pdf) , Erişim Tarihi: 05.06.2021.
- TÜRMÖB. (2015). Uluslararası Eğitim Bildirileri El Kitabı. Ankara: TÜRMÖB Yayınları.
- TDK (2011). Büyük Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TÜİK, (2020). “Yaş Grubuna Göre Nüfus ve Toplam Nüfus İçindeki Oranı”. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayal%C4%B1-N%C3%BCfus->

[Kay%C4%B1t-Sistemi-Sonu%C3%%C4%B1-2020-37210&dil=1](#), Erişim Tarihi: 08.07.2021.

- Uzun, F. (2018). Muhasebe Eğitimi ve Ara Eleman İstihdam Sorunu: Meslek Mensubunun Bakış Açısıyla Teknik Lise ve Anadolu Meslek Liseleri Üzerine Bir Değerlendirme. (Yüksek Lisans Tezi), Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Ünal, O. ve Doğanay, M. (2009). “Lisans Düzeyindeki Muhasebe Eğitiminin Etkinliği: Sayıştay Özelinde Ampirik Bir Çalışma”. Sayıştay Dergisi, 74(75), 152-162.
- Üstün, M. (2020). X ve Y Kuşağı Öğretmenlerin Öğrencileri Motive Etme Yöntemleri İle X ve Y Kuşağı Yöneticilerin Öğretmenleri Motive Etme Yöntemleri. (Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı.
- Yakar, N. (2011). “Türkiye’de Muhasebe Hukukunun Çerçevesi”. Sosyal Bilimler Dergisi, (1), 175-188.
- Yalkın, Y. K. (2012). Genel Muhasebe İlke ve Uygulamalar Tek Düzen Muhasebe Sistemi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yalkın, Y. K. (1998). Genel Muhasebe İlke-Uygulamalar Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulamaları. Ankara: Turhan Kitapevi Yayınları.
- Yardımcıoğlu, M. (2013). Finansal Muhasebe. Kahramanmaraş: Fatih Basımevin.
- Yazan, Ö. (2017). “Osmanlı Rüştîyelerinde Muhasebe Eğitimi: 1895 Yılına Ait Bir Usul-İ Defteri Örneği”. International Journal Of Academic Value Studies, 3(12), 367-380.

Yazıcı, M. (1998). Muhasebe Tümleri ve Örgütlenmesi. İstanbul: Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayınları.

Yelgen, E. ve Uyar, S. (2018). “Muhasebe Eğitimi ve Y Kuşağı”. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 11(Özel Sayısı), 148-168.

Yeşil, Y. (2020). “Z Kuşağı ve Üniversite Eğitimi”. <https://www.corluhaber.com.tr/yazarlar/yeliz-yesil/z-kusagi-ve-universite-egitimi/28/>, Erişim Tarihi: 14.09.2021.

Yılmaz, B. (2015). Farklı Kuşaklarda Tükenmişlik Sendromu ve İşten Ayrılma Niyeti İlişkisi. (Yüksek Lisans Tezi), Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisadi ve İdari Bilimler Anabilim Dalı İşletme Bilim Dalı.

Yükçü, S. ve Atağan, G. (2012). “ 20. Yüzyılın İlk Yarısında Maliyet Muhasebesinin Gelişimi”. Muftav Dergisi, (2), 39-67.

Yürekli, E. ve Şahiner, A. (2017). “Muhasebe Eğitimi ve Endüstri 4.0 İlişkisi”. Akademik Sosyal Araştırma Dergisi, 5(55), 152-162.

Zaif, F. ve Ayanoğlu, Y. (2007). “Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme”. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(1), 115-136.

Wallace, J. (2006). “Work Commitment İn The Legal Profession: A Study Of Baby Boomers And Generation Xers”. International Journal Of The Legal Profession, 13(2), 137–151.

EKLER

EK-1. Anket Formu

MUHASEBE EĞİTİMDE Z KUŞAĞININ SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sayın katılımcı,

Bu anket formu “Muhasebe Eğitiminde Z Kuşağının Sorunları Ve Çözüm Önerileri” konulu yüksek lisans çalışması için hazırlanmıştır. Bu çalışma muhasebe eğitiminde yaşanan sorunların tespit edilmesi ve çözüm önerilerini sunmak amacıyla yapılmaktadır. Ankette vereceğiniz cevaplar tarafımızca saklı tutulacak ve tamamen bilimsel amaçla kullanılacaktır. Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları dikkatli okuyup ve samimi cevaplar vermeniz büyük önem taşımaktadır.

Zaman ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Fatma DELİCE

Yüksek Lisans Öğrencisi

Soru No:	Genel Sorular			
1.	Anketi Gönüllü Dolduruyorum	Evet ()	Hayır ()	
2.	Cinsiyet	Kadın ()	Erkek ()	
3.	Yaşınız	15-26 ()	26 – 41 ()	41 – 56 ()
4.	Eğitim durumunuz	Ön Lisans ()	Lisans ()	Yüksek Lisans ()
5.	Almış Olduğunuz Muhasebe Dersleri	Genel Muhasebe () Şirketler Muhasebesi () Muhasebe Denetimi ()	Yönetim Muhasebesi () Bilgisayarlı Muhasebe ()	Dönem Sonu Muhasebesi () Maliyet Muhasebesi ()

No:	MUHASEBE EĞİTİMİNE BAKIŞ AÇILARI	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum.	Kararsızım.	Katılıyorum.	Kesinlikle Katılıyorum.
1.	Muhasebe eğitimi işletme bölümü için önemli ve gereklidir.					
2.	Muhasebe eğitimi mezun olduktan sonra çalışmayı düşündüğüm meslekler için gereklidir.					
3.	Muhasebe eğitiminde öğretilenler çalışma yaşamı için faydalıdır.					
4.	Muhasebe eğitimi kurallı, düzenli ve sistematik bir süreçtir.					
5.	Muhasebe eğitiminde alınan dersler zor, sıkıcı ve karmaşıktır.					
6.	Muhasebe eğitiminde alınan dersler kolay, heyecan verici ve zevklidir.					
7.	Muhasebe eğitiminin hem teorik hem de uygulama yönü vardır.					
8.	Muhasebe eğitimi kariyer yapma imkânı sağlaması açısından değerlidir.					
9.	Muhasebe eğitiminde -eğitimi veren ve eğitimi alan taraflar arasındaki iletişim öğrenme ve başarı için gereklidir.					
10.	Muhasebe eğitiminde kitap, dergi vb. yayınların takip edilmesi kişisel gelişim için gereklidir					
11.	Muhasebe eğitimi içinde çalışılan çevresel koşulları görebilme, sorunları belirleme ve bunlara çözüm bulabilme becerilerinin kazandırılması açısından önemlidir.					

No:	MUHASEBE EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLERİ	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum.	Kararsızım.	Katılıyorum.	Kesinlikle Katılıyorum.
1.	Muhasebe eğitimi gelecekte bana yeni olanaklar sunacaktır.					
2.	Muhasebe eğitimi iyi bir işe girmemi sağlayacaktır					
3.	Muhasebe eğitimi muhasebe alanında lisansüstü eğitim yapma avantajı sağlayacaktır.					
4.	Muhasebe eğitimi kişisel olarak ilerlememde ve gelişmemde bana yardımcı olacaktır.					
5.	Muhasebe eğitimi bana yeni yetenekler ve fikirler kazandırarak kendime güvenmemi sağlayacaktır.					
6.	Muhasebe eğitimi üretken ve topluma faydalı bir birey olmamı sağlayacaktır.					
7.	Muhasebe eğitimi bilişsel düşünme kabiliyetimi artıracaktır.					
8.	Muhasebe eğitimi bana etik kurallara dayalı bir bakış açısı kazandıracaktır					
9.	Muhasebe eğitimi çevre odaklı muhasebe politikaları geliştirmemi sağlayacaktır.					
10.	Muhasebe eğitimi bana analitik düşünce becerileri ve problem çözme yeteneği kazandıracaktır.					
11.	Muhasebe eğitimiyle kazandığım bilgi düzeyi bir çok alanda, kariyerim için temel oluşturacaktır.					
12.	Muhasebe eğitimi muhasebeyi yoğun bir şekilde öğrenmemi sağlayarak muhasebe hakkında daha çok bilgi edinme isteğimi artıracaktır.					

13.	Muhasebe eğitimi üniversitede başarılı olmamı ve kendimi kanıtlamamı sağlayacaktır.					
14.	Muhasebe eğitimi sosyal statümü geliştirerek saygınlığımı artıracaktır.					
15.	Muhasebe eğitimi alanımda daha donanımlı bir insan olmamı sağlayarak prestij kazandıracaktır.					
16.	Muhasebe eğitimi ufkumu genişletecek ve zorluklarla baş edebilmemi sağlayacaktır.					
17.	Muhasebe eğitimi ailemin ve çevremin benden beklentilerini karşılamamı sağlayacaktır.					
18.	Muhasebe eğitimi kamu ve özel kurum sınavlarını tamamlayarak meslek sahibi olmamı sağlayacaktır.					
19.	Muhasebe eğitimi düşüncesel yeteneklerimi zenginleştirecektir.					
20.	Muhasebe eğitimi ülkemizde, ihtiyaç duyulan vasıflı insan gücünün süratli, ekonomik ve etkin bir şekilde karşılanmasına önemli katkı sağlayacaktır					